

MASTEROPPGAVE

Emnekode: SO330S

Navn: Kandidatnr: 21

Nord-Norges forlengede arm inn mot EU.
En kvalitativ studie av Nord-Norges Europakontor i Brussel

Dato: 15.11.2022

Totalt antall sider: 97

Forord

Først og fremst må takke familien min, som har gjort dette mulig.

Tom, en tålmodig og raus mann.

Mamma og pappa, som har passet barnebarn i flere måneder og oppmuntret meg til å klare dette.

Olivia og Idella, mine barn, som har hatt en travel og fraværende mamma den siste tiden.

Farmor og farfar, dere har motivert meg. En stor takk til farfar som har kommet med innspill og lest korrektur.

Uten dere alle har ikke denne oppgaven blitt ferdig.

Jeg må også takke mine informanter, som har stilt opp på intervju i en travel hverdag.

En stor takk til mine flotte kolleger på Saltdal videregående skole, spesielt Thor Fredrik og Kristin. Takk for oppmuntring, gode diskusjoner og råd.

Innholdsfortegnelse

Forord	i
Innholdsfortegnelse	ii
Kapittel 1: Innledning	1
1.1 Temaet	2
1.2 Teoretisk forskning - Multilevel Governance og Multilevel Administration	3
1.2.1 Multi-level Governance	3
1.2.2 Multi-level governance – Type 1 og Type 2	7
1.2.3 Multi-level administration	8
1.2.4 Multi-level Administration VS Multi-level government	12
1.2 Metode	17
1.2.1 Kvalitativ metode	17
1.2.2 Kilder	18
1.2.3 Skriftlige kilder	19
1.2.4 Reliabilitet og validitet	20
1.3 Sentrale funn og struktur	21
Kapittel 2: Nord-Norges Europakontor, eierskap, partnere og EU	23
2.1 Representasjon i Brussel	29
Kapittel 3 – NNEO og Nord-Norge	31
Kapittel 4: NNEO, partnere og eiere	55
4.1 Samarbeidet	69
4.2 Kunnskap er makt	75
Kapittel 5: Konklusjon	77
Litteraturliste	79
Vedlegg 1: Informasjonsskriv	I
Vedlegg 2: Intervju guide NNEO	V
Vedlegg 3: Intervjuguide eiere	VII
Vedlegg 4: Intervjuguide, partnere	IX

Kapittel 1: Innledning

«Uansett om du er for eller imot EU, det er irrelevant. For internasjonalt samarbeid må man ha uansett. Vi er så små. Det gir ikke mening at vi skal sitte og finne opp hjulet eller kruttet selv, når man kan samarbeide. Jeg tror på det å løfte viktigheten av internasjonalt samarbeid og faktisk være litt ambassadør for hvor viktig internasjonalt samarbeid er», sier representanten fra Nord-Norge kontoret. Verden er globalisert, og vi er blitt mer avhengig av resten av verden, spesielt Europa. Vi ser det etter en pandemi, en pågående krig mellom Russland og Ukraina, høye renter, bensinpriser, klimaendringer, inflasjon og sikkerhetspolitikk. Det som skjer rundt oss i verden, påvirker også Norge.

Denne masteroppgaven ser på Nord-Norges regionale representasjon i Brussel, Nord-Norges Europakontor. Masteroppgaven analyserer hva som gjør Nord-Norges Europakontor viktig for eiere og partnere i Nord-Norge. Hensikten med analysen er å få en bred innsikt i hvorfor det er viktig for Nord-Norge å ha en representasjon i Brussel, og hvordan EU påvirker landsdelen. Oppgaven vil legge frem viktige gjøremål for eierne og partnerne til Nord-Norges Europakontor, som arbeidsområder det jobbes med inn mot EU, og hvordan det har påvirket Nord-Norge. Oppgaven presenterer også hvordan samarbeidet mellom Nord-Norges Europakontor og eierne og partnerne fungerer.

Dette prosjektet startet i utgangspunktet med at fokuset skulle være på Nord-Norge og samarbeid inn mot EU. Det kom fram tidlig i forskningsprosessen at Nord-Norge har et eget Europakontor. Det fanget interessen enda mer, og var noe jeg ville undersøke nærmere. Etter en del undersøkelser fant jeg flere oppgaver med samme tema, men fokuset var mer på de regionale kontorene i Brussel, og hva som skilte dem. Denne oppgaven konkluderer med at Nord-Norges Europa kontor (heretter NNEO) har gitt Nord-Norge gjennomslag inn mot EU gjennom påvirkning i Brussel, og at samarbeidet har fungert godt. Det er likevel mer som kunne ha blitt gitt i retur til NNEO av Nord-Norge, men mye ligger på kompetanse på EU og EØS-avtalen og ressurser innad på de ulike nivåene i Nord. Dermed er problemstillingen:

Hvorfor er Nord-Norges Europakontor viktig for Nord-Norge inn mot EU?

1.1 Temaet

I 1993 fikk fylkeskommunene i Finnmark, Troms og Nordland tildelt en tydelig utenrikspolitisk rolle, som blant annet var en regional rolle hvor fylkeskommunene i Norge samarbeidet med regionale myndigheter i Finland, Sverige og Russland. Finnmark, Troms og Nordland ble tildelt dette gjennom Barentssamarbeidet. Det fylkeskommunale nivået i Nord-Norge ble tillagt en ny dimensjon i dette samarbeidet (Råd et al. 2006 ; Busch 2015).

Nord-Norges Europakontor ble opprettet i Brussel i 2003. NNEO jobber målrettet inn mot handlingsrommet som finnes i EU, og spesielt i forhold til nordområdepolitikken. Det er ikke tvil om at mer utnyttelse av handlingsrommet og kunnskap har høy prioritert både på regionalt nivå og nasjonalt nivå, og dette «handlingsrommet» er ofte sett i sammenheng når man vurderer norske aktører, sine muligheter innenfor EØS-avtalen (NOU 2003:32 ; Busch 2015). For Norge, som ikke er medlem av EU, er det en utfordring å skape en aktiv europapolitikk inn mot EUs beslutningsprosesser. Det er likevel en ambisjon å påvirke prosessene. Det vil si at Norge vil påvirke fra utsiden gjennom uformelle og formelle kanaler. Selv om Norge ikke har stemmerett har vi rett til å påvirke EUs politikkutforming i tidlige faser, som er gjennom EØS-avtalen og Schengen-avtalen. Derfor må den norske aktive aktører delta i uformelle prosesser, med en rekke forskjellige støttespillere og aktører, på mange ulike plan (ibid).

Europapolitikken og Nordområdepolitikken omfatter mange av de samme interessene og aktørene, og er på mange måter knyttet sammen (Busch, 2015). NNEO skal bidra til at nordnorske miljøer skal kunne utnytte de mulighetene som EØS-avtalen og EU gir, og er Nord-Norges forlengede arm inn mot EU.

I denne forskningen er det brukt to teorier. Den ene er Multi-Level Governance ¹ og den andre teorien er Multi-Level Administration. Teoriene i tidligere studier har hovedsakelig tatt for seg land som er medlem av EU. I opprettelsen av regionskontor i Brussel har disse teoriene vært brukt i forskningen. Det som er felles funn for de fleste studiene er at motiver, aktivitetsnivå og mobilisering, varierer mye blant regionskontorene.

¹ Teorien Multi-Level Governance er direkte oversatt til norsk som flernivåstyring. Flernivåstyring henviser ikke bestandig til teorien og kan ha flere betydninger. I denne oppgaven kommer jeg til å bruke MLG

1.2 Teoretisk forskning - Multilevel Governance og Multilevel Administration

I lys av teoriene Multi-level Governance og Multi-level Administration er tematikken i oppgaven NNEO og deres samarbeid med eiere og partnere. NNEO jobber med ulike nivåer på administrativt nivå, men også gjennom politisk nivåer. Det går fra lokalt nivå i kommunene, helt opp til overnasjonale nivåer gjennom EU. Tidligere forskning har brukt teoriene hovedsakelig med EU land. NNEO og Norge jobber fra utsiden av EU, men det er likevel flere trekk i teoriene som vi kan trekke paralleller fra.

1.2.1 Multi-level Governance

En teori om flernivåstyre er Multi-level Governance (heretter MLG). Teorien ble introdusert på 1990-tallet. En bakgrunn for teorien var den faglige kritikken mot den «statsorienterte» intergovernmentalismen. Teorien viser til at staten ikke er enhetlig i sine relasjoner til EU, men heller har flere relative løse koplete enheter. MLG er en teori som blir brukt i forskning for en verden som har blitt mer globalisert, hvor utviklingen skjer raskt. MLG er ikke en paraplybetegnelse. Teorien har like trekk som teorien føderalisme, spesielt når det gjelder forhandlingsprosesser, men de er likevel ulike teorier. MLG jobber i flere moduser som konkurrerende, samarbeidende eller imøtekommende, og forhandlingene trenger ikke nødvendigvis å føre til en enighet (Thomas og Kilmann, 1974).

EU har utviklet seg mye i løpet av noen tiår. Debatten om konsekvensene av europeisk integrasjon for autoriteten til stater i Europa, er noe som dukker opp med jevne mellomrom. Beslutninger tas gjennom forhandlinger mellom nasjonale myndigheter og EU.

MLG-modellen viser beslutningskompetansen av aktører på forskjellige nivåer, mer enn beslutninger som er monopolisert av nasjonale myndigheter. Overnasjonale institusjoner som EU-kommisjonen, EU-domstolen og Europaparlamentet er uavhengig for påvirkning for nasjonale aktører i politikkutforming. Det betyr at individuelle nasjonale myndigheter mister kontroll når det tas beslutninger blant kollektive stater. Det besluttes regler som skal håndheves i EU, og det innebærer tap eller gevinst for individuelle stater (Hooghe og Marks, s. 4).

Samarbeidet mellom medlemsland i EU gir en nullsum-karakter, fordi det varierer om det er vinn eller tap for stater i enkelte vedtak som fattes. Staters suverenitet blir ikke konfrontert

direkte av MLG. Medlemsland i EU blir heller smeltet sammen til en politikk, som er gjort på ulike nivåer av handlinger til en rekke overnasjonale og sub-nasjonale aktører, og deres ledere (Hooghe og Marks, s 27).

Det har vært en fremvekst av politisk aktivitet i Brussel gjennom ulike kanaler. Den politiske aktiviteten behøver ikke å være nasjonale. Flere regionale aktører fremmer sine interesser i Brussel uten å være avhengig av nasjonale myndigheter. MLG-teorien kan forklare det som å drive politikk på EU-nivå. Flere komplekse labyrinter har vokst i Brussel gjennom formelle og uformelle nettverk, av sub-nasjonale myndigheter som har opprettet kontorer. Det er for å samle inn relevant informasjon, og lobbying for å påvirke EUs politikk (Hooghe og Marks, s.73). Flere fylker i Norge har regionskontor i Brussel, og NNEO er en av dem. NNEO har vært en tydelig aktør som har klart å hente inn relevant informasjon, og sendt inn innspill til EUs politikk gjennom formelle og uformelle nettverk.

Beslutningsprosesser som er knyttet til denne utviklingen, som innebærer at overvåkingen til den offentlige politikken blir mer komplisert. Både individuelle regjeringer og offentlige avdelinger har ikke like store ressurser, styringsstrukturer og makt til å svare på utfordringer i offentlig politikk som er pålagt som er under deres ansvar. Det vil si at de er pålagt å søke hjelp eller samarbeide for å nå sine mål på tvers av flere sektorer. Det er samfunnsfærer for både private, ikke-statlige og offentlige organisasjoner. Det er utfordringer til styringer som er knyttet til samarbeid på tvers av nivåer. For å håndtere det bedre bør man vise forståelse for dagens miljø, som kan bidra til å oppnå positive offentlige politiske resultater. Det kan gjøres gjennom koordinering og kontinuerlig forhandlinger på tvers av nivåene. (Daniell og Kay, Multi Level Governance, s.3). MLG refererer til spredning i styringssystemer mellom myndighetsnivåer. De er både lokale, regionale, nasjonale og overnasjonale. Det kan også være på tvers i sektorer, markeder, sivile samfunn og stater. Koordinering og kontinuerlige forhandlinger på tvers av sektorer og flere nivåer krever effektiv styring. Det er likevel en mindre enighet om hvordan den beste modellen fungerer i praksis for hvordan man effektivt kan drive MLG-systemer gjennom politiske problemer og ulike kontekster. (Daniell og Kay, Multi Level Governance, s.4).

Ifølge Marks (1993, s. 392) er MLG kontinuerlige forhandlinger mellom regjeringer i ulike territorielle nivåer som definerer systemer for teorien. Det er myndighet som er spredt mellom

administrasjonsnivåer, men også på ulike interessesektorer og innflytelsessfærer som inkluderer markeder, sivilsamfunn og ikke-statlige aktører (Bache og Flinders, 2004). Teorien kan trekke paralleller til NNEO sin struktur. NNEO er eid av fylkeskommunene på regionalt nivå, men er partnere med lokale nivåer og interessesektorer.

Offentlig politikk har komplekse utfordringer. Dermed kan behovet til denne typen forhandlingssystem som er basert på styring, operere i ulike skalaer. Gjennom fleksibel styring for uformelle og formelle strukturer vil et forhandlingssystem engasjere interessenter fra ulike innflytelsessfærer og nivåer. For å gjøre det må aktørene analysere hvordan systemet fungerer og hvilke sammensetninger det er innad i forhandlingene. Hensikten er å oppdage variasjoner i territorielle rekkevidder til politiske instanser, og for NNEO er det nordnorske interesser. (Marks og Hooghe, s.16).

To forskere Bache og Flinders (2004) mener det er to ideelle forhandlingssystemer som kommer i ulike former av MLG.

Den første formen skildrer strukturer og egenskaper, og er også viktig i føderalistisk tankegang. Forhandlingssystemet må ikke overlape jurisdiksjongrensene på begrenset antall nivåer. Det er på grunn av ansvarslinjer og autoritetsstabilitet (Daniell & Kay, s.7).

Den andre formen er hvor styringen tilpasser seg, og hvor forhandlingssystemer brukes som jurisdiksjon på ulike nivåer. For å møte politiske krav bør man være tilpasningsdyktig og fleksibel (Daniell & Kay, s.7).

De to formene for forhandlingssystemer gir MLG-tilnærmingen for politikkutvikling, mer rom for politikkutformingsprosessen med å optimalisere og være fleksibel. Det gir mulighet til å tillate flere retninger ved makt og beslutningsmyndighet. Utviklingen for strategier på ulike nivåer, fremmes av kontekst og politiske spørsmål. Læring og aksept gir fordelaktig politikk og politikkeksperimentering. Det kan føre til større innovasjon, akseptabel politikk, økt problemløsningskapasitet, som kan fremme åpne forhandlingssystemer. Det er noen offentlige aktører og politiske arenaer som ser på denne type struktur som trussel.

Forhandlingssystemene er bestridt, og noen mener at å fremme slik styring er en trussel for å opprettholde kontroll over implementering og politikkutvikling (Daniell & Kay, s.7).

MLG systemer kan effektivt sette systemer på plass, men det kan likevel gi noen utfordringer. I følge Peters og Pierre (2004, s.85) er utfordringer knyttet til MLG, kjerneverdiene til demokratiske myndigheter, som er klare retningslinjer for ansvarlighet og representativt demokrati. Disse to verdiene baserer myndighetene sine tradisjonelle styringssystemer på. På flernivå styring er forhandlingene og åpenhet for eksterne observatører ansett som mindre ønskelig, på grunn av hvem som holdes ansvarlig for beslutningene. For å prøve å løse disse utfordringer gjennom forståelsen for MLG-systemet handler det om å utvikle og forstå, tilpasset juridiske systemer (Daniell & Kay, s.8).

Det er to faktorer som er avgjørende for utviklingen av MLG i Europa i løpet av årene. Det er store forskjeller på hvordan EUs medlemsland forholder seg til føderalisme og MLG, utviklingen av MLG i Europa kan ses på som en reaksjon på en mer overstatlig og funksjonell ovenfra-og-ned-tilnærming. EU består både av enhetsstater og føderale stater, i enhetsstatene er det spesielt stor motstand mot et mer føderalt EU. De mener suverenitet kun kan eksistere innenfor nasjonalstatens grenser, og suverenitet er avgjørende for nasjonalstaten (Hooghe & Marks 2001 ; Busch 2015).

I MLG-systemer er ansvarlighet viktig. De ulike aktørene stilles ansvarlig igjennom sosiale nettverk og media. Det å bli vurdert kan tillate mer resultater og mer effektiv fremgang i forhold til problemstillinger og prosesser. For eksempel vil individuelle klager bli behandlet gjennom lette forhandlinger med «nedenfra og opp» nivå. I MLG systemer kan private aktører få sanksjoner og formell ansvarlighet, som kan være juridisk og/eller uformelle bindende. Det er hvis statlige aktører referer til disse standardene. Ansvarlighetsutviklingen i MLG-systemer forekommer hvor det er en høy andel av samfunnsaktører, hvor samfunnsinitiativ med organiseringsprinsipper og høy tillit utvikles (Daniell og Kay, s.19).

Forhandlingsarenaer i integrert politikk, kan ses på strukturelt (makro) nivå og individuell aktør (mikro) nivå. For eksempel på ulike områder som landbrukshandel og klimaendringer, der det trengs umiddelbar og global rekkevidde. Det trengs både ikke-statlige og statlige aktører involvert i forhandlinger på flere nivåer. Innenfor sosialpolitiske områder kreves det involvering av ulike parter som frontlinjetjenester og lokalsamfunnsgrupper. Det er viktig for å designe forhandlingsarenaer som samfunnsengasjement i politikk utviklingen. I en implementeringsfase, for å få en effektiv funksjon av MLG-politikksystem, er det behov for

høy tillit og åpenhet for utviklingen av vinn-vinn resultater. Aktører som har en interesse av endelige resultater er nyttig å ha med i forhandlingsarenaen. Og å organisere arenaene for en mindre fremtredende personlig eierandel, har større interesse i å sikre forhandlingseffektivitet. Det er ulike måter å gjøre det på og som anses å være viktig, og dermed har foretrukne MLG forhandlingssystemer (Daniell & Kay, 2017). NNEO er ikke direkte med inn i forhandlingsprosessen inn mot EU, men er likevel en sterk og troverdig aktør rettet inn mot EUs arktiske politikk. Sammen med NSPA-nettverket² har NNEO vært en samfunnsengasjert aktør inn mot politikkkutforming.

Lokalsamfunn som er selvorganiserte på forhandlingsarenaer med støtte fra arrangører, spesifikke tilretteleggere eller regjeringen, er viktige i forhandlingene gjennom å samordne på tvers av grupper involvert i MLG systemet på forskjellige nivåer. Men for å få maksimalt utbytte over større geografiske områder, som regioner. Det er nødvendig å bruke meglere eller koordinerte forskningsorganer på disse nivåene. I stedet for at individuelle forskere driver innovasjon på ett område for sin egen interesse, bruker de tilstrekkelig med kunnskap til investeringer og innovasjon på tvers av nivåene. De regionale forskningsprogrammene bør være knyttet til fellesskapsbehov igjennom interessentene og bidra til å følge forskningen (Daniell og Kay, s.20-21). NNEO bidrar med å koble europeiske samarbeidspartnere til aktører i Nord-Norge gjennom forskningsprosjekter, som er nødvendig for å spre kunnskap om EU på tvers av alle nivåene.

1.2.2 Multi-level governance – Type 1 og Type 2

Det er to typer MLG-systemer, og ifølge Daniell og Kay (2017) er det intern spenning i de to MLG-systemer. Det er spørsmål angående tillit og legitimitet mellom deltakerne i MLG-systemer, det er både ulemper og fordeler.

I Type 1 er det mulig mangel på åpenhet i forhandlingsprosesser, mest sannsynlig på grunn av strenge etiske retningslinjer for utlevering av informasjon som offentlige ansatte er bundet av. Det er også større potensial for konflikt, hvis myndighet er mindre involvert av samfunnets

² Se side: 62.

interesser, som kan skape konflikt mellom lokalsamfunn og myndighet. Det er strengere etiske retningslinjer enn for andre ikke-statlige aktører. (Daniell og Kay, s.22)

I Type 2 kan manglede konsistens på tvers av MLG-systemer og sammenheng, og kan ha problemer i mangel av et overordnet tilsyn. Det har potensial for mer innovasjon.

Det som driver spenningen internt i MLG-systemer kan være ulike ideologiske opphav på tvers av interessegrupper og administrasjoner og innenfor politikken. Noe av spenningen kommer av en kamp om politikk, innflytelse i forhandlingene, ideer og andre styringsprosesser som resulterer i underkuing av noen personer. Hvor ideer ikke er til fordel for en minoritet som dominerer politikken. For eksempel teknologisk løsning som fikser et problem innenfor noens interesser, sammenlignet med en samfunnsfokuset invensjon som bidrar til å utjevne forskjeller i samfunnet. Flere spenninger kan være beslutningstakerne sine ulike erfaringer versus iverksetting som ofte er utenfor administrative nivåer. Mangel på for eksempel gjensidig forståelse kan påvirke forhandlinger. Årsaken er ensidige handlinger utført på et nivå. For eksempel når EUs arktiske politikk ble lagt frem i parlamentet for første gang, hvor det har dukket opp negative tilbakemelding om at de arktiske aktørene ikke ble involvert i prosessen. Ulike former for deltakelse er nøkkelen for å sikre forståelse, vellykket implementering og politisk støtte som representasjonsspørsmål og ansvarlighet. (Daniell og Kay, s.23)

1.2.3 Multi-level administration

En annen teori som er i familie med MLG er Multi-level Administration (heretter MLA). Politisk styring eller orden avhenger av en effektiv administrasjon. En funksjonalistisk forklaring er at samarbeid mellom spesialister på administrasjonsnivå, med mellomstatlig samarbeid, skjøt fart med europeisk integrasjon. EU-kommisjonen ble opprettet allerede i 1957 og var en institusjon som ble den første som lagde europeisk politikk. Internasjonale organisasjoner eller regimer har sekretariater. Det er overraskende at over lang tid har forskere undervurdert administrasjon som en drivkraft for fremvoksende transnasjonal orden og integrering. Det har vært mye forskning på mellomstatlig arbeid, sosiale aktører, integrasjon ved lov og politiske institusjoner, men lite søkelys på administrasjonen som en drivkraft. Det har endret seg over tid og nå er det flere forskere som jobber med europeiske studier om internasjonale relasjoner og administrasjonen. Nå er fokuset på offentlig

administrasjon blitt større, og det er gjort flere studier av Europakommisjonen og dens ansatte, byråer og arbeidsgrupper ved andre institusjoner (Benz, s.2).

Det europeiske administrasjonsområdet og europeisering av offentlig administrasjon implementerer europeisk lov mellom ulike administrasjonsnivåer. Studier av europeisering viser hvordan subnasjonale og nasjonale administrasjoner tilpasser seg den europeiske konteksten eller reagerer på europeisk integrasjon. Uavhengig av nasjonal politikk er administrasjon knyttet sammen på ulike nivåer og måter. Konseptet med flernivåadministrasjon har tiltrukket seg oppmerksomhet i akademisk litteratur, og brukes av bestemte sektorer av europeisk administrasjon. Det krever å skille rollene flernivåstyring til administrasjon og myndighet. MLA forklarer hvordan styring på ulike nivåer fungerer i administrative omgivelser. Det vurderer hvordan administrative aktører samhandler, og reiser viktige spørsmål angående maktstrukturer for flernivåstyring (Benz, s2).

Maktfordeling som utgjør grunnlaget for demokratisk styre er historisk sett blitt til den moderne staten. Det fører til spørsmål som har ført til stridigheter om skillet mellom administrasjon og politikk. Det innebærer ikke bare et imidlertid skille mellom lovgivende makt og utøvende makt, men mellom administrasjon og politiske utøvere. Politiske utøvere er direkte ansvarlig overfor borgere eller parlamenter, men administrasjon er embetsfolk som er underlagt juridisk lov og politisk kontroll. Personer som jobber i administrasjonen er ansatt av staten, beslutningstakere i programmer fra regjeringen. Administrasjonen deltar i utformingen av lover, og de bestemmer seg for interessekonflikter i gjennomføringen av lover. Det er personer som har aktiviteter som strekker seg utenfor nasjonalstatenes jurisdiksjon, og de jobber tett med offisielle representanter for regjeringer, og de er regelmessig involvert i politiske prosesser. For eksempel i internasjonale organisasjoner, avdelinger i nasjonale myndigheter og EU-kommisjonen, har sekretærer blir ansett som politiske administrasjoner. Gjennom praktiske behov og normative grunner er det viktig å skille mellom administrative og politiske roller og posisjoner, og argumentet viser til ideen om maktdeling. En institusjonalisert makt som en demokratisk regjering, med frie borgere, skal oppfylle og følge den offentlige interessen i en politikk. Det krever prosedyrer og styring for å imøtekomme private og offentlige interesser, som er institusjoner for allmenne interesser. Derfor brukes to funksjoner til konstitusjonell makt for to distinkte institusjonelle kontekster. Den ene er hvor

representantene står til ansvar overfor innbyggerne for sine beslutninger, og de begrunner sin forståelse av allmennhetens interesse er mot konkurrerende forestillinger, og de er en arena for allmenne interesser. Å oppfylle allmennhetens interesse best, som innebærer politikkkutforming på en politisk arena for å håndtere samfunnskrav. Den andre arenaen er forvaltningsmessig og handler om vedtak om integreringsmotsetning, men er ikke nødvendigvis for allmenne interesser. Disse to arenaene er institusjonelle inndelingen av ulike styringsfunksjoner, som også gjelder utenfor nasjonalstaten, hvor parlamentariske og regjeringsråd bestemmer allmenne interesser (Benz, s.3). NNEO er på et administrativt nivå. Det er det administrative nivået NNEO har jevnlig kontakt med som fylkeskommunene og partnere. De er likevel styrt av styret som er politisk valgt i fylkene, og det er de som vedtar bestillingsbrevet og strategiplanen.

Administrasjonen balanserer private og offentlige interesser, og forholdet mellom særskilte interesser og transnasjonale interesser på det nivået gjennom politiske sektorer og interesser til staten. Politiske representanter for regjeringen gir normative grunner for å rettferdiggjøre beslutninger. Det forventes at administrasjonen leverer ekspertise og spesiell informasjon. Hvis politikkkutforming er basert på bevis må forvaltningen levere analyser og samle inn data og relevant fakta. Embetsfolk er ansvarlig for interesser som skal vurderes for politikk for å finne allmenne interesser, og de skal håndtere kompleksiteten til saker. Fra begge arenaer er det overlapping mellom aktører og nært samspill. Det er begge arenaene som er involvert i politikkkutforming og politikk (Benz, s.4).

Ansvar for den nasjonale administrasjonen er levering av offentlige tjenester i henhold til politiske programmer og gjennomføring av lov. Administrasjonen støtter valgte politiske ledere på internasjonalt nivå, og de er involvert i lovgivningsprosesser. De er likevel ansvarlige for spesifikk ekspertise for å formidle spesielle interesser i politiske interesser og gjennomførbarheten av forslag allmennhetens interesse. Dette er relevant for flernivåstyring. Politiske representanter for EU som er ansvarlige for parlamenter som forhandler med statsråder og nasjonale regjeringer er underlagt press fra interessegrupper og knyttet til partier. Embetsfolk er i samsvar med organisatoriske og faglige regler. De gjennomfører og forbereder beslutninger på den politiske arena og er mest sannsynlig utsatt for press fra interessegrupper. En europeisk administrasjon vektlegger generelle bekymringer om felles

handling. Til forskjell fra en nasjonal administrasjon, forsvarer de spesielt interessene til deres medlemsland. Det må være en balanse mellom nasjonale og europeiske interesser av spesielle og generelle interesser som er grunnleggende funksjon til offentlig forvaltning. Nasjonalstater har en administrasjon for den europeiske konteksten, og rollene som administrative og politiske aktører kan overlape mer enn i nasjonalstaten. Det knyttes sammen gjennom flernivåstyring ved at administrasjon og politikk er knyttet sammen i saker som står på spill og tekniske spørsmål, behandlet av eksperter som fører til konflikter mellom divergerende interesser. Funksjonene til administrative og politiske aktører bør skilles ut på grunn av følgende:

- Den første grunnen er at administrative aktører på flernivåstyring er ansvarlige for å gjennomføre og forberede beslutninger tatt av politiske representanter, mens regjeringer gjør bindende forpliktelser gjennom avtaler.

- Den andre grunnen er at administrative aktører har en støttende rolle som spesialister og eksperter, som kommuniserer og gir informasjon til ledere av EU-administrasjonen som representerer europeiske interesser. På den andre siden representerer de utøvende medlemmene av regjeringen generelle interesser til sitt medlemsland. Politiske ledere offentliggjør resultatene av samhandlingen.

- Den tredje grunnen er at statlige aktører på subnasjonalt eller nasjonalt nivå som regel er påvirket av interesser som angår deres jurisdiksjon og partipolitikk. Administrasjoner viser heller til interesser knyttet til spesifikke oppgaver, og de følger profesjonelle standarder som deles med administrasjoner i forskjellige jurisdiksjoner. Det kan likevel oppstå konflikter. Embetsfolk er forpliktet av sine politiske ledere til å forsvare organisasjon og interessene til nasjonalstaten. Det forventes at de løser problemer ved å bruke sin ekspertise.

- Den fjerde og siste grunnen er hvordan det fungerer i praksis. Det er ulike former for samhandling mellom administrasjon og myndighet. Fra teorien i MLG, er det statlige ledere som arbeider i henhold til standardiserte eller institusjonaliserte prosedyrer og de møtes på konferanser. De samhandler gjennom media for å bygge opp press på andre regjeringer i sammenheng med konkurranseforhold. På den andre siden jobber administrasjonen med tettere relasjoner innenfor nettverk og etablerer kontinuerlige arbeidskontakter. Når myndighetsforhold er fastlåst, vil fortsatt samhandlingsmønstrene vedvare. Administrasjoner bidrar til kontinuitet i flernivåstyring, mens mellomstatlige relasjoner kan vise mer til diskontinuitet (Benz, s.4).

Disse grunnene er idealiserte funksjoner, men utgjør en avgjørende betingelse for driften av flernivåstyring. Politikktutforming på flere nivåer overlapper administrasjonens og politikkenes ulike funksjoner, arenaer, prosedyrer og roller. For eksempel de fleste politikere engasjeres på nasjonalt nivå, mens den europeiske administrasjonen vanligvis deltar i politikktutforming. Det er flere grunner fordi det utgjør betingelse for driften av flernivåstyring, som at administrative kommuniserer interaksjoner med detaljert informasjon. Det identifiserer mulige avtalesoner mellom regjeringer, og det rettferdiggjør krav i forhandlinger. Det er også substansielle grunner som rettferdiggjør krav i ideologier eller nasjonale interesser, som er relevant for å kompensere en konfrontasjon av ideologier eller nasjonale interesser (Benz, s.5).

Administrasjonen må være motivert til å løse problemene, i stedet for å forsvare myndighetens posisjoner. Det kan også oppstå truende fastlåste situasjoner der politiske aktører kan flytte saker til administrasjonen. Problemene kan håndteres i en sekvensiell prosedyre og da deles. I en differensiering mellom administrative og politiske relasjoner, kan de på flere nivåer skjerme politikken mot press fra spesielle interessegrupper. Administrasjonens og politikkenes funksjoner og roller gjenspeiles i ulike styringsmønstre, men administrasjon på flere nivåer har likevel spesielle varianter, og må justeres til de spesifikke egenskapene til administrative interaksjoner (Benz, s.5).

1.2.4 Multi-level Administration VS Multi-level government

For å beskrive styring i flernivåmiljøer må en se på hvordan aktører i en overlappende jurisdiksjonsenheter håndterer gjensidigheten til deres politikk og den gjensidige avhengigheten for å oppnå felles mål. For å bygge teorier om flernivåstyring brukes instrument eller konseptuelt verktøy innenfor en modulær tilnærming, disse verktøyene er å se på mønstre for koordinering. MLG og MLA er i to kategorier, men styringsmåter i virkeligheten brukes i kombinasjoner.

Begrepet «blandede moduser» uttrykker kompleksiteten til styringsordninger. Det er likevel forskjellige måter å skille ut det intrikate ved flernivåstyring ved å finne mer presise

analytiske kategorier. Igjennom de ulike fasene av en sekvensiell politikktutformingsprosess kan en identifisere ordningene. En annen måte er å identifisere koordineringsmønstre, som dominerer enten på den administrative eller politiske arenaen. Ved å bruke et todimensjonalt analytisk konsept for å kategorisere mønstre av flernivå koordinering kan man fremme merkeforskjeller mellom MLG og MLA (Benz, s.6).

Den første dimensjonen er strukturelle forhold som viser at teoriene krever koordinering på grunn av effektiv gjensidig avhengighet av politikk eller institusjonelle regler, som viser at de er avhengige av tildeling av makter. Det tillater ensidig handling på enten lavere eller høyere nivå. Den andre dimensjonen viser til moduser for å koordinere sin aktivitet eller sine beslutninger som aktører bruker. Aktørenes preferanser som baseres på eksisterende preferanse ved å endre dem, kan oppnå samordning (Benz, s.6).

Det skiller disse mellom disse måtene: samarbeidende, obligatorisk og overbevisende koordinering. Samarbeidende koordinering forhandler aktører frivillig i skyggen av nettverket eller hierarki. Som myndighet på et høyere nivå har man myndighet til organisering ved å evaluere, definerer beste praksis og referanser og sette standarder. Å motivere aktører til frivillig å justere sin politikk i henhold til forhåndsbestemte mål som i bistand, som gjøres i desentraliserte strukturer (Benz, s.6).

I obligatorisk koordinering er institusjonaliserte forpliktelser fra regjeringen, og må håndtere politikktutforming som eksterne effekter. De er da tvunget til å delta i koordinering for at aktørene skal harmonisere sine beslutninger, men ikke tvunget til å iverksette en bestemt politikk. I en hierarkisk struktur hvor en myndighet er på et høyere nivå, kan de forplikte aktører til å føre en bestemt politikk på et lavere nivå. En multilateral konstellasjon, det vil si en felles beslutningstaking som ikke tillater ensidig handling, kan skje hvis fullmakter er delte (Benz, s.6).

Den siste måten er overbevisende koordinering som er basert på kommunikasjonsrelasjoner som ikke har forpliktelser til felles handling. Det tar sikte på imøtekomme preferanser og påvirke de involverte aktørene. I et hierarki kan myndighetene på et høyere nivå gi anbefalinger og bruke normative makt, for å gi felles retningslinjer som utvikles i konsultasjonsprosesser. I desentraliserte strukturer brukes kunnskapsoverføring ved politiske vedtak (Benz, s.6).

NNEO har en koordinering, som har elementer fra alle de tre måtene. De samarbeider med administrasjonen på flere nivåer, men har likevel et politisk styre som har vedtatt standard og mål gjennom strategiplanen. NNEO er forpliktet til å forholde seg til disse målene, men jobber selvstendig for å oppnå disse målene.

Disse typologiene av koordinering dekker variasjoner av flernivåstyring, men antagelig er de mer relevant for «politiske» beslutningsprosesser (MLG). Likevel er det noe som er beslektet med administrative prosesser (MLA). I politiske studier er det en fremtredende rolle om flernivåstyring med fokus på koordinering mellom politiske representanter og regjeringer. Vi ser ofte på mønstre basert på delte makter, spesielt på frivillige mellomstatlige forhandlinger og felles beslutningstaking. Regjeringer deler sine krefter i flernivåstyring, men administrasjonsmakter på europeisk og nasjonalt nivå er normalt sett atskilt. Det som forårsaker denne forskjellen, er ulike prosesser for fullmakten for tildeling av det administrative og statlige. Kompetansen ble samlet for å håndtere gjensidig avhengighet mellom nasjonale stater, og i prosessen med europeisk integrasjon, samlet nasjonale myndigheter kompetansen for å opprette holde en politisk organisasjon for å komme til felles beslutninger. EU er avhengig av regjeringens vilje til å delegere kompetanse gjennom traktatendringer, som handler om politisk makt. For regjeringer delegerer aldri fullmakt, men opprettholder den politiske makten ved å iverksette europeisk politikk og delvis delta i europeisk politikkutforming. Derfor er regelen i MLG at deling av politiske makter er utenfor nasjonalstaten. Men MLA viser at administrative makter vanligvis er atskilt og hovedsakelig desentralisert. I EU er det egne administrative kapasiteter, men de er ikke sammen med den nasjonale administrasjonen. Internasjonale byråkrater har stor innvirkning på utformingen av et forvaltningsorgan, som blir løsrevet fra nasjonalt nivå. Nasjonale myndigheter forlater sine administrative makter og prøver å påvirke beslutninger og strukturer. Europeiske og nasjonale administrasjoner mottar instruksjoner på hvert nivå fra sine politiske ledere (Benz, s.7).

MLG har forpliktelser og institusjonell kontekst for administrative og statlige interaksjoner. Det er institusjonalisert, og regjeringer gjør utformingen på flere nivåer regelmessig. Politiske representanter står ansvarlig overfor sitt nasjonale parlament, mektige nasjonale interesseorganisasjoner og partier, og de er på samme tid forpliktet til andre regjeringer som deltar i internasjonale eller europeiske prosesser. Det er et tonivåspill som det forventes at de imøtekommer på ulike ansvarsområder. I EU forhandler representanter for de nasjonale myndighetene om en agenda satt i skyggen av flertallsstyre og kommisjonen. Det gjør at deres skjønsmessige makt er begrenset. På nasjonalt nivå må en politisk leder ta hensyn til mobilisering av press fra organiserte interesser og intensiteten av partikonkurranse. MLG kan analyseres basert på modellen for felles beslutningstaking av disse grunnene. Teorien beskriver mekanismen for kollektiv handling (forhandlinger) og den grunnleggende institusjonelle konstellasjonen (deling av makt mellom regjeringer). Det kan påvirkes i misligholdsbetingelsene ved mislykkede forhandlinger, eller påvirkes av institusjonell konkurranse mellom medlemsland der forhandlingens agenda er satt. Felles beslutningstaking omgås ved konsultasjoner for å unngå truende fastlåste situasjoner eller ved frivillige forhandlinger. MLG understreker at koordinering på flere nivå mellom regjeringer tar sikte på uformelle eller formelle avtaler, som betyr aksept av flertallsbeslutninger og ikke nødvendigvis enstemmighet. Regjeringene som deltar i en avtale aksepterer bindende forpliktelse eller er villig til å implementere, med forhandlingene mellom regjeringer som fortsetter under varierende forhold (Benz, s.8).

Administrasjoner samhandler og har ofte en nær forbindelse mellom nasjonale og europeiske tjenestefolk. De samarbeider i administrative nettverk eller i form av utplassering. De er mellom nasjonale myndigheter og europeisk lovgiver. Embetsfolk i kommisjonen overvåker og kontrollerer medlemsland og deres administrasjon og myndigheter for å se om de overholder europeisk lov. I det administrative riket håndhever kommisjonen politikk mot medlemslandene og kan true med en krenkende prosedyre, som vil avgjøres av domstolen. De svarer ikke umiddelbart med krenkelsesprosedyre i tilfellene av manglende overholdelse, men oppnår vanligvis en avtale ved å delta i forhandlinger med medlemslandenes myndigheter. Europeiske administrasjoner motiverer dem med konsultasjoner, anbefalinger eller stimulerer til overføring av politikk eller bistå ved ansvarlige kontoer. Nasjonale byråer mister likevel ikke makt til å ta beslutninger. Kommisjonen er godt klar over medlemslandenes ulike administrative kapasiteter i forhold til nasjonale administrasjoner, så å bruke overbevisende

koordineringsmåter og samarbeide for å unngå utilsiktede effekter av institusjonell konkurranse mellom medlemslandene. Selv om de har rett til å handle ensidig ved å neglisjere eksterne effekter for andre jurisdiksjoner eller å håndheve en beslutning, så unngås det å bruke denne makten med tanke på motaksjoner og motstand fra berørte politiske aktører i de berørte regjeringene. Derfor koordinerer og samhandler embetsfolk i EU-kommisjonen eller nasjonale administrasjoner og deres byråer for å unngå dette. De koordinerer sin politikk frivillig for å få informasjon, utarbeide felles standarder, dele erfaringer eller overføre kunnskap. De løser konflikter i prosedyrene ved å forberede de ensidige beslutninger ved å kommunisere med berørte aktører, som består av en serie bilaterale forhandlinger.

Flernivåkoordinering i administrasjonen tar sikte på overtalelse og samarbeid, og ikke beslutninger. Administrasjonen på et høyere nivå mangler vanligvis makt til å håndheve politikk, og naturligvis er den avhengige av samarbeidende styringsmåter. På den andre siden må subnasjonale eller nasjonale administrasjoner henvende seg til internasjonale administrasjoner for å få informasjon, kunnskap om beste praksis eller bistand. Forskjellen er at flernivåregjering ta sikte på felles beslutninger, og flernivåadministrasjon tar sikte på kommunikasjon og frivillig koordinering. Mønstrene for administrativ interaksjon er mindre formalisert, de er knapt begrenset av institusjonelle regler og flytende, mens regjeringer samhandler i institusjonelle sammenhenger. Effektive strukturer og mønster for flernivåadministrasjon er derfor åpne for administrasjoner eller strategisk handling fra regjeringer. Regjeringer kan opprette arbeidsgrupper eller komiteer for å redusere intensiteten av konflikter ved å skille saker eller sammenhengende kompetanse. Med den formelle maktfordelingen i desentraliserte strukturer bestemmer og former politiske eller administrative aktører, som er i posisjonen, koordineringsmønstre (Benz, s.10).

1.2 Metode

I denne delen vil jeg gjøre rede for hvilke metoder jeg har brukt til å få svar på oppgaven. For å få svar på problemstillingen er metoden et nyttig hjelpemiddel å bruke. Tematikken for oppgaven er Nord-Norges Europa kontor og deres samarbeid mellom eiere og partnere. Det kreves innsikt, og som forsker kreves det forståelse for tematikken, og dermed blir det mer hensiktsmessig å bruke kvalitativ metode. (Tjora, s.28)

1.2.1 Kvalitativ metode

Kvalitativ metode skiller seg fra den kvantitative metoden ved at det er mer forskersubjektivitet, enn i det rent matematiske analysen. I en kvalitativ tilnærming stilles spørsmål som samfunnsmedlemmer tar for gitt. Man går inn i forskningen med genuin nysgjerrighet som store konseptuelle systemer fra kultur til systemer. (Tjora, s.29) Vi oppnår en forståelse av sosiale fenomener, som er en viktig målsetting med kvalitative tilnærminger (Thagaard, s.11). Jeg valgte å gjøre semistrukturerte intervju, og kunne da bruke intervjuguide og på samme tid følge opp spørsmålene. Prosjektet ble sendt inn til Norsk senter for forskningsdata, også kalt NSD. Da det ble godkjent kunne jeg begynne med den kvalitative delen.

I kvalitativ forskning er det også etiske retningslinjer, som informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser av å delta i forskningsprosjekter. Alle informantene fikk tilsendt informert samtykke, som er tilstrekkelig informasjon om forskningsfeltet, hvem har tilgang på informasjon, forskningens formål, følgene av å delta i forskningsprosjektet og hvordan resultatene er tenkt å brukes. Respekten for individets råderett over eget liv, og har kontroll med opplysninger om seg selv som deles med andre er prinsippet om informert samtykke. Det er avgitt uten ytre press som betyr at samtykket er fritt. Deltakerne i prosjektet orienteres om hva deltakelsen innebærer som betyr at det er informert. Det andre grunnprinsippet er konfidensialitet, som er at deltakerne anonymiseres i presentasjon av resultatene, og opplysningene om identifiserbare enkeltpersoner lagres på en forsvarlig måte (Thaagard, s.23-24). Alle intervjuene ble tatt opp på telefonen som et lydopptak, men vil bli slettet etter at oppgaven har blitt levert.

1.2.2 Kilder

Når det kom til rekruttering av utvalget, har det endret seg underveis. Jeg brukte snøballmetoden, som jeg kontaktet noen personer som har kvalifikasjonene eller egenskapene som var relevant for problemstillingen. De jeg kontaktene tipset meg også om andre jeg burde kontakte som var relevant til problemstilling. Analogien med snøballmetoden er at utvalget er lite, men gradvis utvides (Thaagard, s.56). Endringene måtte først gjøres gjennom NSD, som måtte bli godkjent. Jeg valgte tidlig i prosessen at jeg skulle bruke en delvis strukturert tilnærming. Jeg brukte en intervjuguide, men lagde tre ulike intervjuguides, en for NNEO, den andre for eierne og en tredje for partnere. Intervjuet har en fleksibel struktur, slik at vi kan inkludere spørsmål om temaer som ikke var planlagt på forhånd og tilpasse spørsmålene til intervjupersonens beskrivelser (Thaagard, s.91). Jeg tok kontakt med Nord-Norge kontoret i Brussel, og de er naturligvis veldig travelt. Vi planla først at jeg skulle komme nedover til Brussel, men på grunn av personlig årsaker lot det seg ikke gjøre. Vi ville helst unngå å gjøre intervjuet gjennom teams, men NNEO reiste ofte nordover og dermed fikk vi til å planlegge et møte i Norge hvor vi kunne møtes fysisk. For å få en rolig atmosfære møttes vi på en restaurant. Intervjuet gikk veldig bra, og jeg fikk svar på mye, og gjennom oppfølgingsspørsmål fikk jeg også informasjon om ting jeg ikke visste jeg trengte før etterpå.

Temaene i spørsmålene gikk ut på

- Hvordan de jobbet i Brussel og opp mot aktører.
- Samarbeidet med eierne, som er Nordland fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune.
- Samarbeidet med partnere og lokalt nivå.

Etterarbeidet med transkribering tok mer tid enn forventet. På det ene intervjuet på 1 time, tok det 8 timer å transkribere. Transkribering er en tidkrevende oppgave, men mye av drøftingen av funnene skjedde da jeg transkriberte.

Intervjuene med partnerne og eierne foregikk på Teams da flere av disse er spredt over et geografisk område. Intervjuene gikk bra, og var effektive. Det skulle gjerne ha vært ansikt til

ansikt, men på grunn av at de fleste av de jeg intervjuet var travelt opptatt, ble det lettere med teams.

Under rekrutteringsprosessen prøvde jeg å få tak i alle partnerne, og da spesifikt de som var nøkkelpersonene og var bindeleddet mellom partnere og NNEO. Jeg fikk ikke kontakt med Universitet i Tromsø. Det er veldig synd, da jeg gjerne skulle ha hørt deres perspektiv på NNEO. Men ut ifra de andre intervjuene jeg fikk gjort, har jeg likevel funn og informasjon til å svare på problemstillingen i oppgaven.

Eierne jeg intervjuet var Nordland fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune. Troms og Finnmark fylkeskommune er et fylke, men har to administrasjoner for internasjonal avdeling. En egen for Troms og en egen for Finnmark. Partnerne jeg intervjuet var Nord Universitet, Tromsø kommune, Norges Råfisklag og Salten regionråd.

Hvis jeg skulle ha gjort noe annerledes ville det ha vært og intervjuet styret til Nord-Norge kontoret, som har tre styremedlemmer. To av medlemmene i styret er politisk valgt som fylkesrådsledere i Nordland fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune. Det tredje medlemmet av styret rulleres og byttes på av partnerne, i denne perioden er det Universitet i Tromsø. Det er et samspill det politiske og administrative, som også er noe en kan se i lys av teorien MLG og MLA.

Jeg ville også ha intervjuet ulike kommuner for å komme på det lokale nivået. Noen kommuner bruker oftere Nord-Norge Europa kontor enn andre. For eksempel Bodø kommune og Berlevåg kommune har brukt ressursene i Brussel oftere, og fått til internasjonale prosjekter. Det hadde vært interessant og sett nærmere på hvorfor noen velger å ikke bruke Nord-Norge kontoret på lokalt nivå.

1.2.3 Skriftlige kilder

Som metode har jeg brukt kvalitativ metode. Jeg har også brukt skriftlige kilder. Det finnes aktuelle dokumenter, som har skaffet relevant informasjon utover det som er gjort i intervjuet. Internett brukes som en viktig formidlingskanal, både fra offentlige og private aktører, som gir ulike typer informasjon (Tjora, s.190). Dokumentene er uavhengig av andre og har ikke noe med forskningsprosjektet å gjøre. Dette gjør at konteksten blir sett på ny i en annen

kontekst. Disse dokumentene er brukt som sekundærdata, som er i tillegg til intervjuene (Tjora, s.183)

Det som er særlig viktig med skriftlige kilder er at disse kan i utgangspunktet være ment til en annen målgruppe og vil derfor være skrevet i en annen kontekst. Det baseres også på at dokumentene som blir brukt, ses på med kildekritisk vurderinger. Det er veldig tidskrevende selv om alt kommer gratis med et tastetrykk på nettet. Det første er å finne sentrale publikasjoner på et bestemt område, deretter å følge opp referanser. Det er flere tusen sider med dokumenter, som skal vurderes. Hvilken type dokumenter kan gi informasjon og hvilke er særlig viktig og relevant i problemstillingen (Thagaard, s.119).

I min forskningsoppgave har jeg brukt flere dokumenter som kildemateriale, både offentlige utredninger, politiske vedtak som det årlige bestiller brevet, tidligere masteroppgaver, hjemmesiden til NNEO, rapporter og stortingsmeldinger. Det er kombinasjonen av disse skriftlige kildene og intervjuene som gir en helhet i oppgaven, og svar på problemstillingen.

1.2.4 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet er knyttet til spørsmål om kritisk vurdering av prosjektet. Det gir inntrykk av forskningen, og om prosjektet er utført på en tillitsvekkende og pålitelig måte. Det kan refereres til spørsmål om en annen forsker anvender samme metoder, og kommer fram til samme resultat (Thaagard, s.187). Denne oppgaven kommer fram til mye av de samme resultatene, som Busch (2015) skiver om i sin masteroppgave. Busch kommer frem til at Nord-Norges Europakontor skiller seg ut fra de andre regionskontorene, gjennom nettverk og lobbyvirksomhet. I denne oppgaven kommer jeg frem til samme resultat, men fra perspektivet til partnere og eiere. Prosjektet er utført på en tillitsvekkende og pålitelig måte, med å se på teorier, og funn fra informantene med lang erfaring fra feltet. Dermed er funnene fra primærdata, og atskilt fra forskeren sin fortolkning.

Validiteten knyttes til hvordan vi tolker data og resultatet til forskningen. Det er gjort ved å beskrive det teoretiske ståstedet, som gir analysen et grunnlag for tolkningene og konklusjonen jeg har kommet fram til (Thaagard, s.189).

1.3 Sentrale funn og struktur

Oppgaven er oppdelt i flere kapitler. Det første kapittel vil være kapittel 2. Jeg vil gjøre rede for Nord-Norge Europa kontor. Jeg har både brukt muntlige og skriftelige kilder i dette kapitlet. Jeg vil også gjøre rede for NNEO sine partnere, eiere og EU.

I det tredje kapitlet vil jeg se på funnene fra intervjuene om hvorfor Nord-Norge Europa kontor er så viktig for Nord-Norge. Problemstillingen analyseres gjennom funnene som er gjort fra intervjuene med NNEO og dets eiere og partnere. Det er områder som er viktig for Nord-Norge som NNEO har fått gjennomslag på gjennom arbeidet i Brussel. Det er nordnorsk medvirkning inn mot EUs politikk utforming gjennom å være *synlig*. *EU-programmer* som gir finansiering gjennom samarbeidende prosjektarbeid. *EUs arktiske politikk*, som NNEO har jobbet strategisk med for å påvirke. *EØS-avtalen* som gjør at Norge blir påvirket av regelverket i EU. NNEO bidrar med å informere og heve kompetansen om EØS-avtalen til partnere og eiere i Nord. NNEO kobler aktørene i Nord på viktige *nettverk*, som gir de mange muligheter. *Det grønne skiftet*, EU har vedtatt lovverk for den grønne omstillingen. Som gir Nord-Norge muligheter i handlingsrommet gjennom sine ressurser. Det er også den *differensierte arbeidsgiveravgiften* som Nord-Norge har oppnådd og fått gjennomslag på gjennom NNEO.

Det fjerde kapitlet skal jeg se på selve samarbeidet mellom NNEO med eiere og partnere. Hvorfor er det så viktig for partnere og Nord-Norge å ha en synlig aktør i Brussel? De ulike eiere og partnere jobber forskjellig med internasjonale strategier, men fellesnevner er samarbeidet med NNEO. Samarbeidet har ulike verktøy som bestillerbrev, strategiplan, nyhetsbrev, arrangement, nettverk og eier- og partnersamling, som jeg skal gå inn på. Jeg kommer til å se på hvordan samarbeidet er viktig for alle de ulike eiere og partnere.

Det femte kapitlet skal analysen konkluderes. Mine funn viser også det er vanskelig å måle et konkret resultat som er blitt gjort av NNEO. Analysen gir grunnlag for å hevde at Nord-Norges Europa kontor har vært viktig for Nord-Norge gjennom flere punkter som

tilstedeværelse, EU-programmer og prosjektsamarbeid med aktører i Europa, strategisk påvirkningsarbeid i EUs arktiske politikk, handlingsrommet i EØS-avtalen, gitt Nord-Norge et større nettverk med andre europeiske aktører, utnyttet handlingsrommet i det grønne skiftet, påvirket den differensierte arbeidsgiveravgiften som har gitt næringslivet i Nord flere fordeler.

Kapittel 2: Nord-Norges Europakontor, eierskap, partnere og EU

For å kunne se på funnene, gjør jeg først rede for NNEO, eierne og partnere og EU. Det er gjort ved litteratursøk og det som står på hjemmesidene deres. NNEO og eierne hadde god informasjon på hjemmesidene. Det er veldig varierende hva som står på hjemmesidene til partnerne. Noen hadde mye informasjon på hjemmesiden, mens andre hadde mindre. Det gjorde det litt vanskeligere å finne fakta om samarbeidet, men gjennom intervjuene fikk jeg svar.

Nord-Norges Europa kontor

NNEO ble først opprettet for å forsterke og fremme nordnorske interesser i EU i 2005. Det jobbes med EU-relaterte saker som er viktig for Nord-Norge daglig. NNEO er et kompetansesenter på EØS og EU, og gir faglig og praktisk hjelp til miljøer i Troms og Finnmark og Nordland gjennom å være til stede i Brussel. EUs politikkutvikling er viktig for å spille inn nordnorske synspunkter tidlig i prosessen. Siden Norge ikke sitter rundt bordet når beslutningen tas, er det viktig at NNEO kommer med nordnorske synspunkteter. Kontoret påvirker med dette handlingsrommet i etterkant av prosessen og i forkant. Internasjonalt engasjement bidrar til utvikling av internasjonal kompetanse i utdannings-nærings- og forskningsmiljøene i fylkene, samt å fremme innovasjon og næringsutvikling. Kontoret har også som mål å bidra til generell internasjonal kunnskap, som øker kompetanse på EØS og EU i de nordnorske fylkene.

Her kommer fire overordnende hovedmålsettinger som er hentet fra nettsiden til NNEO:

«-Europakontoret skal bidra til at nordnorske miljøer skal kunne utnytte mulighetene i EU og EØS-avtalen.

-Europakontoret skal bidra til regional utvikling gjennom økt europakompetanse.

-Europakontoret skal bidra til markedsføring av Nord-Norge i europeiske miljøer.

-Europakontoret skal bidra til større internasjonal aktivitet i fylkene Nordland, Troms og Finnmark.» (northnorway.org, 2022, Om Nord-Norges europakontor,

<https://www.northnorway.org/om-oss/om-nord-norges-europakontor/>).

På nettsiden til NNEO står det at kontoret jobber daglig med den fireårige strategiplanen og bestillinger fra samarbeidspartnere og eiere. De kommer med innspill opp mot EUs institusjoner, der det er enklere å identifisere aktuelle politikkområder når det diskuteres, og jobben blir enklere da kontoret er lokalisert i Brussel. NNEO jobber også med å finne aktører i Brussel som har like interesser etter ønske fra partnere og eiere for mulig samarbeid. De setter også nordnorske aktører i kontakt med relevante partnere innad i EU-system eller andre deler i Europa. De oppretter dialog med saksbehandlere i Europakommisjonen, skaper arenaer for nordnorske aktører som kommer til Brussel, tar kontakt og nettverk med politikere i Europaparlamentet, arrangerer seminarer sammen med relevante miljøer og skriver høringsinnspill. Noe som legges stor vekt på er samarbeid, for eksempel Northern Sparsely Populated Areas og som ledes av Nord-Norge 2021-2022. (northnorway.org, 2022, Om Nord-Norges europakontor, <https://www.northnorway.org/om-oss/om-nord-norges-europakontor/>)

NNEO har særlig fokus på regional utvikling og regionalpolitikk, folk-til-folk samarbeid og nordområdene. NNEO har to eiere og fem partnere. Eierne er Nordland fylkeskommune og Troms og Finnmark Fylkeskommune. De fem partnerne som er Nord universitet, UiT Norges arktiske universitet, Norges Råfisklag, Salten Regionråd og Tromsø kommune. Nordland og Troms og Finnmark har lik eierandel i kontoret. Fra Troms og Finnmarks fylkeskommune sin hjemmeside henter jeg de tre hovedmålene til NNEO for å bidra til styrket internasjonalt engasjement i Nord-Norge:

- «1. Fremme Nord-Norges interesser overfor de europeiske institusjonene
2. Fremme regional utvikling gjennom økt europakompetanse
3. Utnytte handlingsrommet som Norges tilknytning til EU og EØS-avtalen gir»

Et av arbeidet som følges opp av NNEO er NSPA-nettverket, som står for Northern Sparsely Populated Areas. NSPA-nettverket i Utenriksdepartementets «Tidlig varsling-gruppe» er på vegne av Nordland fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune. «Tidlig varsling-gruppe» er en kontaktgruppe i samarbeid mellom norske regioner, Utenriksdepartementet og arbeidslivets parter. Formålet er tidlig varsling av EU/EØS saker som har betydning for norske interesser. Hensikten er at berørte parter får tidlig mulig involvering i

beslutningsprosessen. (tffk.no, 2022, Nord-Norges Europakontor, <https://www.tffk.no/tjenester/internasjonalt/europasamarbeid/nord-norges-europakontor/>)

Et annet nettverk NNEO er med i er ERRIN, som står for Europaen Regions Research and Innovation Network. Det er for å fremme kunnskapsutveksling og optimalisere den regionale bruken av EU-programpakken i et samarbeidsnettverk mellom regioner.

NNEO er et kommunalt oppgavefellesskap i forhold til Kommuneloven. Det består av et styre og representantskap. (tffk.no, 2022, Nord-Norges Europakontor, <https://www.tffk.no/tjenester/internasjonalt/europasamarbeid/nord-norges-europakontor/>)

Nordland Fylkeskommune

Nordland fylkeskommune er en av eierne til NNEO. Nordland fylkeskommune har en gjennomgående prioritering med internasjonalt samarbeid og har det som regional samfunnsutvikling. Ved å legge til rette for norsk deltagelse i ulike europeiske samarbeidsprogram, er det en viktig del som stimulerer internasjonalt samarbeid gjennom EØS-avtalen. Det internasjonale kontoret på fylket er kontaktpunktet for programmene Arktis, NORA, Interreg Nordlig Periferi, og deltar i forvaltning av ENI Kolartic og Interreg Aurora. Viktige tema er ungdom, næringsliv, kultur og folkehelse. NFK er involvert i europeisk kulturhovedstad som er Bodø i 2024. (northnorway.org, eiere og partnere, 2021)

Troms og Finnmark Fylkeskommune

Troms og Finnmark fylkeskommune er en av eierne til NNEO. Fylket er Norges arktiske kommuneregion. Fylket har grenseregioner og grenser til både Russland, Finland og Sverige. I nord grenser den lange kystlinjen på 15 475 km til Barentshavet og Norskehavet. Troms og Finnmark fylkeskommune har 243 000 innbyggere. Fylket har tidligere vært to fylker, men Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune ble slått sammen i 2020 (tiff.no. Troms og Finnmark fylkeskommune)

Salten regionråd

Salten regionråd er en av partnerne til NNEO. Salten regionråd ble etablert i 1989, og fokuset er regionale utviklingsoppgaver, samt å forene de 9 kommunene for felles regionalpolitikk. Kommunene består av Beiarn, Bodø, Fauske, Hamarøy, Gildeskål, Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold. Salten er en sentral aktør i utviklingen av nordområdene og utviklingsarbeidet som er Saltenstrategiene. (Partnerskapsavtale mellom North Norway European Office og Salten Regionråd, 2014) I 2020 ble Saltenstrategier 2020-2024 vedtatt av alle kommunene i Salten regionråd. I strategiplanen under «Videreutvikler internasjonale allianser» står det «Videreutvikle samarbeidet mellom kommunene i Salten og Nord-Norges Europakontor i Brussel. (Saltenstrategi 2020-2024, 2020, s.19).

Nord universitet

Nord universitet er en av partnerne til NNEO. Nord universitet er et universitet som har et globalt perspektiv og en sterk regional tilknytning. Fakta om Nord universitet er at det har 11.000 studenter og 1.300 ansatte, fordelt på studiestedene i Trøndelag og Nordland. Universitetet ser utfordringene verden står ovenfor krever innovative løsninger, lokal forankring og innsikt. Det er ledende på nasjonale forskningsmiljøer innen entreprenørskap/innovasjon og biovitenskap og havbruk. Universitetet er globalt og samarbeider med kunnskapsinstitusjoner i mange land, og internasjonale fagmiljøer med forskningsarbeid med institusjoner og har etablerte felles grader, blant annet i Slovakia og Ukraina, og tidligere Russland. (northnorway.org, eiere og partnere, 2021)

Norges arktiske universitet

Universitetet er en av partnerne til NNEO. Norges arktiske universitet er et universitet som er en aktør innenfor nord- og polarområdeforskning, og jobber mot å få en viktigere rolle innenfor et faglig tyngdepunkt. Det er et breddeuniversitet som bidrar til kunnskapsbasert utvikling for regional, nasjonal og internasjonal kompetanse. De ulike kunnskapsområdene er teknologi, helse, velferd og livskvalitet, energi, klima, samfunn og miljø, samfunnsutvikling og demokratisering og bærekraftig bruk av ressurser. (northnorway.org, eiere og partnere, 2021)

Norges Råfisklag

Norges Råfiskelag er en av partnerne til NNEO. Hovedkontoret er i Tromsø og regionkontoret er i Kristiansund og Svolvær med 62 ansatte til sammen. Det er organisert som et samvirke, og ble etablert i 1938 og er regulert gjennom Fiskesalgslagslova. De har ansvar for fastsettelse av minstepris for villfanget norsk sjømat fra Nordmøre til og med Finnmark og førstehåndsomsetning. Norges Råfisklag skal gjennom organisert førstehåndsomsetning av villlevende marine ressurser og råfisk sikre fiskerne inntekter og bidra til lønnsom verdiskapning og bærekraft i norsk fiskerinæring (northnorway.org, eiere og partnere, 2021).

Tromsø kommune

Tromsø kommune er en av partnerne til NNEO, og eneste kommunen som er partner. Tromsø kommune har 77 731 innbyggere. Tromsø kommune er den arktiske hovedstaden, og skal bidra til å styrke, utvikle og representerer kunnskap i arktiske spørsmål. Tromsø kommune har et stort internasjonalt engasjement, og har flere vennskapsbyer og deltar i flere internasjonale prosjekter (tromso.kommune.no. Fakta om Tromsø).

EU

Siden NNEO jobber opp mot EU, så er det naturlig med noen ord om EU-systemet. Utviklingen og etableringen av EU har blitt gradvis bygget opp siden 1950-årene. Etableringen kom igjennom tre separate organisasjoner som Det europeiske kull- og stålfellesskapet i 1951, Det europeiske økonomiske fellesskap i 1957 og Det europeiske atomenergifellesskapet i 1957. De viktige grunnprinsippene var fjerningen av nasjonale hindringer for flyt av tjenester, varer, arbeidskraft innad og kapital, og etableringen av en ytre handelspolitikk. I dag framstår EU som motoren i europeisk samarbeid, og er en betydningsfull aktør i internasjonal økonomisk politikk. Det har også vært en utvikling gjennom forhandlinger og nye medlemsland underveis (Hovi og Underdal, s.110-111),

Kjernen til EUs beslutningssystem består av seks organer. Oppbygningen er et komplekst system, og hver enkelte organs har en rolle som varierer fra ulike saksområder og

beslutningsprosedyrer. Det består av disse organene som er Europaparlamentet, Det europeiske råd, Rådet for Den europeiske union, Europakommisjonen, Den europeiske unions domstol og Den europeiske sentralbank. Europaparlamentet består av representanter som har vært utpekt gjennom ordinære valg, for en periode på fem år. Parlamentet består av 751 representanter. Parlamentet ledes da av en president, som er valgt for en periode på 2,5 år som kan forlenges. Representasjonen varierer med medlemslandene sitt folketall (Hovi og Underdal, s.117-120)

Europakommisjonen er EUs sentralforvaltning, med iverksettende og utredende oppgaver i forhold til overordnet myndighet. Det er en krevende dobbeltrolle. Det er lagt vekt på nøytralitet i politiske stridsspørsmål, faglig uavhengighet og lojalitet ovenfor både Parlamentet og Rådet. De har tidvis nært samarbeid med medlemsstatens nasjonale forvaltningsapparater. Det kan forstås som et senter i en flernivåstruktur som inkluderer tilsyn og nasjonale direktorater. Kommisjonen har et variert og bredt spekter av administrative oppgaver, men har i tillegg politiske funksjoner, som kan ligne på en regjering. Kommisjonen fremmer forslag ovenfor Parlamentet og Rådet, unntatt saker som sikkerhets- og utenrikspolitikk. Kommisjonen skal forsvare løsninger med å være en aktiv pådriver som tjener fellesskapet som helhet. Kommisjonen har 28 medlemmer, fordelt på hver medlemsstat som har en kommissær (Hovi og Underdal, s.123-124).

Norge sitt forhold til EU er EØS-avtalen som ble vedtatt i 1992, og som trådte i kraft i 1994. Norge har ingen andre enn EØS-avtalen som er mer sammensatt av folkerettslige avtaler. Avtalen har betydning både direkte og indirekte for de fleste samfunnsområdene i Norge, både mindre synlig og synlige vedtak som former hverdager for norske bedrifter og borgere. Siden vi inngikk EØS-avtalen har vi fått nye avtaler med EU på flere områder, blant annet Schengen-avtalen, Europol-avtalen, Dublin-avtalene, Cepol-avtalen og listen går videre. I løpet av alle disse årene har EU utviklet seg, og Norge har kommet løpende etter for å tilpasse seg innenfor nye supplerende avtaler eller EØS-avtalen. Norge er knyttet opp mot EU gjennom Schengen, EØS og andre avtaler, men tilknyttingen er materiell. EUs regelverk er gjeldende og forpliktende for Norge, men Norge deltar ikke institusjonelt i EU siden vi ikke er medlem. Det gjør at vi i liten grad kan være medvirkende til beslutningsprosessene (NOU2012, s.36-37).

2.1 Representasjon i Brussel

Brussel er kjernen for selve EU, og det eksisterer flere regionskontorer rundt og i byen. Regioner har fokus på sin sektorinteresse og sitt område, der nasjonale myndigheter ikke alltid møter regionens interesser på en god nok måte. Nasjonale myndigheter har ofte vanskeligere for å få gjennomslag inn mot EU, fordi de har et mye bredere interessefelt. Regionene har en klarere og enklere interessepolitikk enn nasjonale stater. Det er mindre problematisk for regioner å gjennomføre tydeligere og enklere politikkforslag i en politikkprosess, fordi regioner er mer homogene. Regionskontorene er i Brussel for å være en informasjonskanal og talerør for de respektive fylkeskommunene og kommunene inn mot EU. For å oppnå regionens målsetninger kan dette ses på som et rasjonelt forsøk fra regionale myndigheter (Busch, 2015)

Flere aktører har kommet til Brussel, det er både regionskontorer fra offentlig sektor og næringslivet. Det er over 300 regioner som på en aller annen måte er representert i Brussel. Bare fra Norge er det ansatte fra KS, LO, NHO, EU-delegasjoner, Equinor og listen går videre (NOU:2012, s.184). Det er vanskelig å si hvem som har stor påvirkningskraft inn mot EU fordi det er vanskelig å måle. USA, som er det landet som bruker mest penger på tilstedeværelse og påvirkning i Brussel, og Norge er der fordi begge landene er på utsiden av EU. Det er mange som kjemper for å bli sett, og alle aktørene jobber med påvirkning og ønsker om å bli representert. For eksempel er aktører som Google representert i Brussel, og jobber med påvirkning inn mot blant annet vedtak som «right to privacy»³, for at det ikke skal ødelegge for Google (informant 1).

Opprettelsen av regionskontor i Brussel gir mulighet til å øke vekst og velferd på tvers av landegrensene, fordi det gir et internasjonalt samfunnsmessig og næringsmessig fokus (Busch, s.17). Et økende engasjement på europeiske samarbeidsarenaer gjennom Brusselkontorene, fylkeskommune og Interreg gir norske aktører tilgang til viktig informasjon og nettverk. Gjennom Interreg har EU bidratt til modernisering av norsk regionalpolitikk i form av samarbeid, partnerskap, langsiktig tenkning og nye arbeidsmåter. Satsningen til

³ EUs regelverk om grunnleggende rettigheter slår fast at EU-borgere har rett til beskyttelse av sine personopplysninger.

fylkeskommunene kan tolkes gjennom internasjonal satsning, som et forsøk i en presset situasjonen for å finne ny eksistensberettigelse. Regionalpolitikken kan oppfattes som å ha en sterkere forsvarer gjennom EU enn i Norge, da en tredjedel av budsjettet går til regionalpolitiske formål (NOU:2012, s.540).

Kapittel 3 – NNEO og Nord-Norge

Det er flere norske regionskontor som har en forlenget arm i Brussel. I dag er det Agder Europakontor, Trøndelags Europakontor, Osloregionens Europakontor, Stavangerregionens Europakontor, Vest-Norges Brusselkontor og Nord-Norges Europakontor som er representert i Brussel (regjeringen.no, 2022). Regionkontorene er ulike i forhold til bemanning, organisering, arbeidsområder og eierskap. Det er ingen av de norske kontorene som har lik sammensetning av partnere og eiere, eller finansieringen av kontorene. Alle representerer ulike regioner og har ulike problemstillinger knyttet til infrastruktur, ressurser og befolkning som gir ulike fokusområder. Nord-Norges Europakontor skiller seg likevel ut fra de andre kontorene ved å drive aktivt med lobbyvirksomhet og påvirkning (Busch, s.19).

I denne delen av oppgaven kommer jeg til å se på hvorfor Nord-Norges Europakontor er så viktig for Nord-Norge. EU har flere politikkområder som er viktig for Nord-Norge, og er avhengig av Europa-kontoret i Brussel for å se hva som skjer i EU. Jeg vil legge frem punktvis hva NNEO har bidratt til for Nord-Norge, gjennom funn fra intervjuene. Det er punkter som tilstedeværelse, EU-programmer, EUs arktiske politikk, EØS-avtalen, nettverk, Det grønne skiftet og den differensierte arbeidsgiveravgiften.

Jeg skal se på de felles punktene som er kommet frem i intervjuene, og se hva som er viktig for partnere og eiere.

Tilstedeværelse

Norsk medvirkning inn i EUs politikk utfordres, ettersom Norges medvirkning i politikktutforming har blitt svekket. Det utfordres av generelle utviklingstrekk i EU som påvirker den norske tilknytningsformen og en rekke andre forhold. EU har utvidet kompetanseområder, metoder og nye styringsinstrumenter, økt hastighet i beslutningsprosesser under kriser og ved store politiske oppmerksomhetssaker. Det er også økt brukt av lukkede forhandlinger og bruk av uformelle forhandlinger. EU er opptatt av autonomien i sine beslutninger, og har da etablert etiske regler og frivillig lobbyregistre for påvirkningsarbeid fra ikke-medlemmer (NOU:2012, s.170) Det er dermed blitt vanskeligere

for kontor som NNEO og fremme nordnorske interesser, men noe av det viktigste blir da tilstedeværelse og synlighet. Flere av partnerne har nevnt hvor viktig det er for dem at NNEO er deres talerør og har en tilstedeværelse i Brussel.

I bestillingsbrevet 2021 til Nord-Norges Europakontor står det beskrevet som formål at NNEO er et kompetansesenter gjennom tilstedeværelse i Brussel. Gjennom tilstedeværelse skal NNEO ha systemkunnskap om EU/EØS, for å kunne gi praktisk hjelp både faglig og politisk til miljøer i Nord-Norge. Kontoret representerer en fast tilstedeværelse i Brussel (northnorway.org, bestillerbrev 2021). I strategiplanen 2021-2024 er det en del av arbeidsformen til NNEO å ha tilstedeværelse. Arbeidsformen er å tilrettelegge for samarbeid mellom partnere og eiere, og sentrale miljøer i nord for en koordinert og sterk tilstedeværelse i Brussel. NNEO skal også hjelpe og veilede partnere og eiere til å bli mer synlige i Brussel (northnorway.org, Strategiplan 2021-2024).

Nord-Norge har spredt befolkning, lange avstander, kaldt klima og særskilte utfordringer som EU-delegasjonen⁴ til Norge i Brussel ikke alltid ivaretar. Det oppfattes som EU delegasjonen til Norge ikke kjenner så godt til forholdene i nord, og dermed blir noen av Nord-Norge sine interesser glemt. Derfor er det viktig å ha en regional tilstedeværelse i Brussel. Hvis det ikke hadde vært for NNEO, ville tilgangen til en skreddersydd informasjon om hva som skjer i EU ikke ha vært til stede. Det ville heller ikke ha vært et bredt nettverk i EU som Nord-Norge har i dag (informant 3).

Råfisklaget beskriver tilstedeværelse og synlighet som viktig, og det er en av grunnene for at de ble partner med NNEO i utgangspunktet. Sett fra EU er Arktis både øde, tomt og kaldt, derfor er det viktig å ha en stemme som NNEO i Brussel for å fremme Nordnorske interesser. Det å fremme budskapet for politikerne i Brussel om at menneskene som lever i nord har et moderne samfunn, og at utkantstrøk i Norge faktisk også er velutviklet, er ikke tatt for gitt av alle. Det er viktig å ha Nord-Norges Europakontor for å minne de som sitter i Brussel på at det ikke er øde i nord. For Råfisklaget er det viktig å ha tilstedeværelse i Brussel. Flere som sitter i Brussel har inntrykk av at nord er tomt og øde. Det gjør det lett å verne, og si det er eksotisk fordi det er så sjeldent at det må vernes og bare brukes som et postkort. Det er viktig

⁴ Norges delegasjon til EU: Er Norges største utenriksstasjon. De skal ivareta norske interesser overfor EUs institusjoner og medlemsland i Brussel på områder som berører Norges Samarbeid med EU (regjeringen.no)

å ha en stemme i Brussel som Nord-Norges Europakontor som minner EU systemet på at det fins livskraftig samfunn, bærekraftig bruk og bærekraftig utnyttelse, og minne om samfunnet som finnes i nord. Det bør ikke lages om til nasjonalparker og ta fra folk muligheten å drive en næring, basert på de ressursene Nord-Norge har. Det kan være saker i EU systemet som dukker opp med jevne mellomrom. Flere i EU blir i perioder fristet av naturressursene, som olje og gass, hav-vind, bergvekst industri og gruvedrift på havbunnen. Derfor er det viktig at Råfisklaget har en tilstedeværelse og stemme i Brussel som NNEO, som sier ifra om at det er en velfungerende miljøindustri og viltfisknæring. Næringen bruker områder, men legger ikke igjen noen spor for de neste generasjonene. Det må vises til EU-politikere, som for eksempel kan komme å se Lofoten når det er sesong og se hvordan næringen fungerer. De historiene må gjentas flere ganger, for det kommer alltid nye byråkrater og politikere. Ofte kan det oppfattes som nyvalgte tror de har oppdaget noe nytt som Nord-Norge, men Råfisklaget har en stemme igjennom NNEO som sier ifra. Det er hovedgrunnen til at Råfisklaget inngikk partnerskap med NNEO i utgangspunktet (Informant 4).

For Salten Regionråd er også tilstedeværelse og synlighet noe som er viktig. Det beskrives som et talerør inn mot EU. Salten Regionråd poengterer at det er viktig å anerkjenne at Norge er en del av en større verden, og som medlem av EØS-avtalen berøres Norge av det som skjer i EU. Utfordringen er å synliggjøre verdien av NNEO, for å måle konkrete resultater er veldig vanskelig. Det er likevel et konstruktivt og viktig samarbeid for Salten Regionråd, for de berøres veldig sterkt av bestemmelsene som skjer i EU. For Salten Regionråd er det derfor viktig at NNEO er tilstede i Brussel, de får en aktør å forholde seg til og kan være deres talerør inn mot EU (informant 6).

For Nord universitet har NNEO vært viktig for å være synlig i Brussel, og har hatt en internasjonal aktivitet som har økt gradvis, og spesielt innenfor EU. NNEO har vært et av verktøyene universitetet har brukt for å utvikle internasjonal aktivitet mer. For universitetet handler det om møteplasser og arenaer, der de kan bygge nye allianser ut i Europa, for å være synlig og påvirke prosesser. Det har vært viktig for universitetet. NNEO er opptatt av nord, og har vært et viktig verktøy som universitetet kan bruke, og få hjelp til å snakke og løfte inn saker inn mot EU. Det har forhåpentligvis påvirket de spesifikke sakene for Nord-området i EU (informant 5).

For Nord-Norges Europakontor går tilstedeværelse andre veien også, det å vise tilstedeværelse i Nord-Norge. Det er flere i Nord-Norge som ikke vet hva Nord-Norges Europakontor er. Det er derfor NNEO prioriterer å reise mye til Nord-Norge og dra på møter og konferanser for å være synlig. Alle ansatte på NNEO jobber med ulike fagfelt, og det handler om å være synlig, være til stede og ta møter på de ulike fagfeltene hjemme i nord. Det gjøres i praksis med å ta kontakt med de ansattes kontaktperson på deres fagfelt, og ber kontaktpersonen koble de på andre avdelingen som bør lære mer om NNEO, for å kunne informere. I starten av denne fasen blir det arrangert møte hvor NNEO presenterer kontoret i Brussel, hvordan det jobbes i Brussel og hva kontoret kan bidra med. Tilstedeværelse i Nord er like viktig som tilstedeværelse i Brussel (informant 1).

Det har likevel vært utfordringer for NNEO, under pandemien kunne ikke kontoret reise til Nord-Norge og være synlig. Fysiske møter ble erstattet med digitale møter. Det ble som «ut av syne, ut av sinn» mentalitet, og det ble vanskelig for tilstedeværelsen for kontoret. Kontoret i Brussel kunne ikke være tilstede på møteplassene, som de en gang var. Det som var fordelen, var at terskelen for å delta på digitale møter ble lavere enn fysiske møter. Resultatet ble en bredere kontaktflate, og kontoret ble kjent med flere, og for flere. Nettverket ble større etter digitale møter (informant 1).

En annen konstant utfordring ligger i oppgaven om å være tilstede i Brussel og ikke føye seg etter systemet i Brussel, men det er likevel en annen måte å jobbe på i Brussel. NNEO får oppdrag fra Nord-Norge som sitter med et helt annet perspektiv, og som ikke alltid kjenner til systemet i Brussel og hvordan det fungerer. Det igjen kan resultere i vage bestillinger. Et positivt eksempel er kultur prosjektet Bodø 2024, der NNEO bidro i søknadsprosessen og gjennom tilstedeværelse i Brussel satte Bodø på kartet som europeisk kulturhovedstad i 2024. Men det skiller seg på hvordan NNEO kan være synlig gjennom de ulike temaene og fagområdene, noe som kan være vagt igjennom andre bestillingene (informant 1).

EU-programmer

Igjennom Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS) bidrar Norge til økonomisk og sosial utjevning gjennom EØS-midlene. Bidraget skal styrke samarbeidet og forbindelsen mellom mottakerlandene og Norge. Helt siden 2004 har bidragene vært samlet i to ordninger som utgjør EØS-midlene. Den ene ordningen (EEA Grants) inkluderer bidrag fra Liechtenstein (1,2 prosent) og Island (3 prosent), men den andre er finansiert av Norge alene (engelsk: Norway Grants). For begge ordningene under ett, utgjør Norges andel i underkant av totalt 98 prosent (regjeringen.no, Hva er EØS-midlene).

Nord-Norge har brukt mye av programmene Interreg og Polar Artic, og samarbeidet med blant annet Russland. Det er ikke tilfellet nå på grunn av omstendighetene, for det er ikke mulig å samarbeide med Russland igjen. Nå handler det om å satse mer på Horisont Europa, Erasmus +, Digital Europa og resten av EU programmene Nord-Norge har tilgang til gjennom EØS-avtalen. Nord-Norge må snu seg i retning av Europeiske land som Finland, Sverige og Danmark (informant 1).

Norge er med i flere EU-programmer. Det er å søke prosjekter, gjennom for eksempel forskning, utvikling og teknologi. Det overordnede målet med for eksempel forskningsprogrammet, er en bedre verden. Kunnskapen skal brukes til å utvikle politikk, som skal være med på å utvikle en bedre verden. Det er viktig å være en aktiv deltaker i prosjektene, slik at man legger føringer for utviklingen i nord, som for eksempel gjennom EU-programmet Erasmus+. Finansierte midler til prosjekter i Erasmus +, kan resultere i å omskolere flere, og kan dermed gi nye prosjekter. Det er mye som skjer i EU. Det er viktig å ikke sitte på hver sin haug å finne opp løsninger, når aktører kan samarbeide og gjøre det sammen med andre land. Det kan resulteres i å finne løsninger, som kan kopieres og brukes andre plasser (informant 1).

Berlevåg kommune⁵ er et eksempel på «stå på» vilje og kunnskap innad i kommunen, som gjorde det mulig å sikre seg et EU-prosjekt til 50 millioner kroner (informant 1). Berlevåg har

⁵ Berlevåg er en kommune som ligger på den nordvestlige delen av Varangerhalvøya i Finnmark. En liten kommune med i overkant 1000 innbyggere.

en vindpark på Raggovidda i Finnmark, og er den mest effektive i hele Norge. Det er nå en del av EU-prosjektet HAEOLUS, det skal teste kombinasjon av hydrogenproduksjon og vindkraft. Sammen med Sintef, jobbet forskere med forprosjektet og søkte på en utlysning i Horisont 2020 sammen med Varanger Kraft og fire partnere fra andre land (forskningsrådet.no, «Det er bare å sette seg i førersetet og trøkke på»). For NNEO har dette vært en suksesshistorie, og har brukt Berlevåg kommune masse som eksempel for andre kommuner. Siden prosjektet startet har representanter fra Berlevåg vært mye i Brussel og snakket om prosjektet, gjennom å være synlig på arrangement. Berlevåg har skjønt for å få til vekst i kommunen og stoppe fraflyttingen, må en tenke på industri. Det har gitt flere muligheter. For eksempel har de industri som opprettfisk på land, hvor de bruker restvarmen fra hydrogenfabrikken for å varme opp vannet til fisken. Prosjektet har fått mye oppmerksomhet, og Berlevåg har hatt besøk av flere internasjonale aktører. Berlevåg kommune har skapt en kultur hvor alle tenker internasjonalisering, og det er alltid noen fra kommunen som stiller opp for NNEO. Berlevåg prioriterer det, og dermed fått en kultur på flere nivå for å tenke innovativt og internasjonalt samarbeid (informant 1).

Kompetansen innad i Berlevåg kommune har vært viktig, for de er fremdeles en liten kommune. De har samordnet seg med fylkeskommunen og universitetet for samarbeid, og doktorgradsstudenter har brukt Berlevåg kommune i sin forskning. Selv om kommunen er liten, har de likevel et utdanningsløp der, og samarbeider om at kompetansen havner tilbake i kommunen. Kunnskap må være tilstede, for å løfte noe på internasjonalt nivå (informant 1).

Bodø kommune har brukt NNEO mye som en ressurs, og særlig igjennom prosjektet Bodø 2024 (informant 6). Bodø2024 er et kulturprosjekt som er det største i Norge på over 10 år. Det å bringe Europas befolkning sammen gjennom kultur er formålet i prosjektet. Bodø2024 skal også være et samfunnsprosjekt for å gjøre regionen til en attraktiv plass å bo i (bodo2024.no, om oss). Bodø har vært en by som har flere prosjekter og fått EU midler. Bodø kommune har jobbet med «Ny by – Ny flyplass» prosjektet, og har fått EU-midler for prosjektet, gjennom dette har kommunen samarbeidet med NNEO (informant 6).

For Salten regionråd er det viktig å ha EØS-programmene. Salten Regionråd har prosjekter fra Interreg midler. NNEO har koblet Salten regionråd med internasjonale aktører, som for eksempel Polen, for å se om det går an å samarbeide på tvers av landegrensene (informant 6).

Troms og Finnmark fylkeskommune bruker økonomiske virkemidler som verktøy, som er ordninger som prosjektsamarbeid. Det gir aktører mulighet til å delta i europeiske partnerskap. Fylkeskommunen har ulike roller for ulike virkemiddelordninger, og er forvalter og forvaltningsenhet for noen ordninger, som for eksempel Interreg Aurora. Fylkeskommunen behandler søknader og er med i noen tildelninger, mens for andre virkemiddelordninger er fylkeskommunen mer en tilrettelegger, mobiliserer og yter støttetjenester for å informere aktører i fylket om at det finnes muligheter i EU. Det er for eksempel innenfor forskning og innovasjonsstøtte, eller støtte til kulturaktiviteter (informant 3).

Troms og Finnmark fylkeskommune opplever ikke at NNEO har hatt et så særlig sterkt fokus på prosjekter, og har heller hatt mer fokus på lobbyvirksomheten de tidligere årene. Nå har NNEO fått styrket staben, og hatt mer kapasitet de siste årene til å jobbe mer til å få prosjekter mellom aktører i Troms og Finnmark og partnere ute i Europa. Troms og Finnmark mener NNEO har lyktes bedre i Nordland enn deres eget fylke. Troms og Finnmark tror det er fordi Nordland er et større industrifylke med sterke industriaktører, som har mer kapasitet til å inngå partnerskap i Europa. Troms og Finnmark har et mindre miljø, men ser på prosjektsamarbeid som et langsiktig arbeid, som fylkeskommunen på sikt vil se mer resultater av. For prosjektsamarbeid i Europa har fylkeskommunen en rolle administrativt hvor de forvalter midler til blant annet Interreg Aurora. Administrasjonen jobber for å mobilisere bruk av programmet Horisont Europa, og jobber målrettet innad i fylkeskommunen for prosjekt. Fylkeskommunen ønsker at de selv skal gjøre jobbe med etablerte prosjekter innad i fylkeskommunen, enn at NNEO skal gjøre det. Fylkeskommunen er en nærmere aktører, og kan lettere mobilisere og følge opp prosjekter. De kjenner miljøene og er tettere på dem innad fylkeskommunen (informant 3).

For Nord universitet er EU midlene viktig for forskning og utvikling. Det er viktig for universitetet å ha kontakt med det internasjonale miljøet, og den viktigste grunnen er at

universiteter og høyskoler pålegges å drive forskning og undervisning av høy internasjonal kvalitet. Dermed er universitetet nødt til ha kontakt med internasjonale miljøer. Den beste måten for universitet å gjøre det på er å samarbeide om undervisning og forskning. Alt av internasjonalisme er viktig, og spesielt rettet mot Europa. Europa er Nord universitets største samarbeidspartner og en av de store kildene til finansiering (informant 5).

Tromsø kommune oppfatter det som veldig viktig å ha NNEO for å samarbeide om EØS-midler. NNEO har sendt Tromsø kommune mange forespørsler for å delta og være partnere i prosjektsamarbeider. Noe har kommunen ikke respondert på, fordi de ikke har vært i stand til å ta imot eller behandle henvendelsene. For eksempel har Tromsø kommune fått henvendelser fra NNEO, for eksempel om en organisasjon i en by i Polen som ønsker å samarbeide om klima og miljø, og vil samarbeide med Norge igjennom EØS-midler. Kontaktpersonen til NNEO i Tromsø kommune, må sende henvendelsen videre i systemet til de personene som er riktige for arbeidsområdet, som håndterer klima og miljøsaker. Dersom en annen person i organisasjonen får tilsendt saken, og ikke har internasjonalt samarbeid på sin agenda, så har de ikke kapasitet og henvendelsen blir bortprioritert. Mye handler om at avdelinger ikke har EU, EØS-samarbeid og programsamarbeid, som en integrert del av sitt årshjul eller handlingsprogram, så EU-relaterte saker kommer inn fra sidelinjen. Dermed blir det vanskelig å prioritere for andre fagavdelinger i kommunen. Det kan forklares som et langt lerret som står og bleiker av EØS-midler, samarbeid og europeiske partnerskap. NNEO er veldig flink å sende videre saker og prosjektmidler, men det får ingen plass (informant 7).

EUs arktiske politikk

I 2016 ble EUs nye Arktis-politikk lagt frem. EUs høyrepresentant for utenrikssaker, Federica Mogherini, sammen med Europakommisjonen, la fram forslag til ny Arktis-strategi.

Retningslinjer for EUs arbeid foreslo 39 tiltak for ny Arktis-strategi i regionen, de kommende årene (europalov.no, EU-strategi for Arktis).

Seniorforsker Andreas Raspotnik (2020) gir kritikk til EUs politikk i Arktis. Raspotnik jobber ved Nordområdesenteret, og mener EUs arktispolitikk må endres. Han sier at fra 2016 har EUs nåværende arktiske politikk hatt fokus på tre politiske områder: Internasjonalt samarbeid,

klima og miljøbeskyttelse og bærekraftig utvikling. Politikken har blitt fulgt opp med vesentlige bidrag til klima og internasjonalt samarbeid og arktisk forskning. Raspotnik legger frem tre politiske områder som er avgjørende for EUs fremtidige politikk i Arktis, som er EUs havpolitikk, EUs rompolitikk og EUs energipolitikk. Men det reelle engasjementet i Arktis for EU har blitt oversett både eksternt, hvor EU ikke anerkjenner Arktis som en regional aktør, og internt hvor det er et marginalt politisk område. Raspotnik sier EU sin eksplisitte arktiske politikk er blitt definert for snevert. En politisk nisje som Arktis i Brussel har gitt fokus og sammenheng, men har overlatt Arktispolitikken til få aktører i nordområdene. Det har ført til at EU har vanskeliggjort å formulere en velforankret, overbevisende fortelling om EUs rolle i Arktis, og uforvarende begrenset sin rolle i Arktis (nord.no. Raspotnik. EUs politikk i Arktis er for snever).

For flere av partnere til NNEO har EUs arktiske politikk vært viktig, og forteller at det er noe av den viktigste jobben NNEO gjør, å være deres synlige aktør i Brussel.

Tromsø kommune har et internasjonalt engasjement rundt Arktis og nordområdepolitikken, som nå per definisjon har en klar internasjonal dimensjon. EU har engasjert seg de siste 15 årene i utviklingen av Arktis, og er en aktør som bidrar mest med midlene inn mot utviklingen av Arktissamarbeid, som rammeprogrammene for forskning. Det er et tydelig fokus på klima og miljø og forskning i Arktis. EU har utviklet større interesse for Arktis som et geopolitisk område. Tromsø kommune har vært med og tett på utviklingen, den politiske oppfattelsen og grepene som EU gjør når det gjelder engasjement i Arktis. Det har vært et viktig element, særlig etter Europaparlamentet kom med et initiativ om den arktiske politikken, og med en sånn type tendens at man skulle verne om Arktis, uten at det var forståelse for at det faktisk bor ganske mange mennesker i Arktis, som har utviklet siviliserte samfunn. Det vil stoppe opp økonomisk om det vernes for mye om naturressursene. For Tromsø kommune har de overnevnte problemstillingene vært veldig viktig. Det internasjonale arbeidet for Tromsø kommune, har vært preget av utviklingen i Arktis. Arktis og nordområdeinnsatsen har en klar og sterk internasjonal profil, og Tromsø kommune har en høy bevissthet rundt det internasjonale arbeidet gjennom Arktis (informant 7)

Tromsø kommune beskriver det som at Brussel er et viktig maktsentrum, samme med eksempel Washington og Beijing. De er alle aktører, som bruker Arktiske områder som en

geopolitisk definisjon, og arena for stormaktsspill. For Tromsø kommune betyr det at de må følge med på politikken og det som skjer på internasjonalt nivå. Det er viktig å være engasjert og bevisst på at Arktis er en arena for stormaktene sitt maktspill. Kommunen er knyttet til ressurser og sikkerhetspolitiske problemstillinger, og knyttet til den nordlige sjørute som er et meget strategisk, mulig utviklingsgrep. EUs arktiske politikk er noe Tromsø kommune jobber mye med, både gjennom nettverk direkte inn mot Europarådet og Europa kommisjonen, og NNEO (informant 7)

For Tromsø kommune ligger det mye i det strategiske arbeidet som handler om å posisjonere Tromsø som et Arktis kraftsenter i en global sammenheng. Identiteten til Tromsø kommune som Arktis hovedstad handler mye om å være pådriver for samarbeid i globale samarbeidsarenaer, der det gjelder målsettinger og bærekraft, klimanøytralitet og klimatilpasning. For Tromsø kommune er det viktig at det er en innebygd identitet knyttet til det Arktiske, og hvilken rolle de skal ha, dermed kan de være en sterk pådriver for å sette disse problemstillingene ordentlig på en agenda. Særlig knyttet opp mot EUs arktiske politikk handler det om en rolle, som viser EU hva det betyr å bli bærekraftig, særlig for Tromsø kommune som bor i en region, som har 7-8 måneder vinter, med masse snø, lite lys, kulde og sårbar natur som tar lang tid å lege. Det handler om Arktis, og EUs klimapolitikk, som for eksempel debatten om issmelting. Det påvirker ikke bare Arktis området, men hele globen og det globale værsystemet. Dermed er det viktig for Tromsø kommune, som er i Arktis, har kunnskap og ressurser, men også tar situasjonen på alvor. Tromsø kommune ønsker å være i front, som faktisk klarer å transformere i en mer grønn og bærekraftig retning (Informant 7).

EUs arktiske politikk ble revidert i 2021. Det er viktig for NNEO å få påvirket EU, i en bærekraftig utvikling, inn mot arbeidet. NNEO mener noe av budskapet inn mot EU er at det ikke kan vernes om alt, som er nord for polarsirkelen, da Europaparlamentarikere hadde foreslått det. Flere politikere fra Europaparlamentet mener klimaendringene vi ser i Arktis, også er laget i Arktis. Flere politikere ville stenge ned hele området, som ville ha ført til at mennesker måtte ha flyttet bort, som har ført til lite aktivitet i nord. Derfor har NNEO sin rolle i EUs arktiske politikk, vært viktig for å påvirke og være et talerør for Nord-Norge. Det handler om å fremheve Nord-Norge med de fordelene som er der. Nord-Norge har for eksempel tilgang på fornybar energi, som har stor betydning for bærekraftig utvikling. NNEO

vil fremdeles ha vekst i nord, som igjen har betydning for det sikkerhetspolitiske, som betyr at Nord-Norge må ha innbyggere. Det er fastsatt av styret til NNEO at fokuset skal være på aktiviteten i Nord, bærekraft, inkludering av blant annet unge og urfolk (informant 1).

Grunnen for det er så viktig med informasjon og påvirkning inn mot EUs arktiske politikk, er at kunnskapsnivået inn mot EU er lavt når det gjelder Arktis. Flere i EU tenker det går isbjørner i gaten. Flere ønsker å verne alt nord for Polarsirkelen, for de tror nesten det ikke bor folk i nord, men i realiteten er det levende samfunn, med universiteter som har forskning i verdensklasse, med blant annet grønn industri. Å gi informasjon og spre kunnskap om Arktis er viktig, hvis ikke blir det vanskelig å ha en ordentlig samtale om hva fremtiden burde være. Utfordringen for NNEO er å kunne gi informasjon og kunnskap begge retninger. Flere som bor i Norge har lite kunnskap om EU, og flere med egne bedrifter kan tenke «Hvorfor skal jeg bry meg om EU? Min bedrift har mye aktiviteter og går i overskudd». NNEO prøver å skape forståelse for det EU gjør, ikke er uavhengig om hva som skjer i Nord. Det er viktig å tenke utenfor landegrensen og skape engasjementet for det (Informant 1).

Tromsø kommune har gjort konkrete tiltak for Arktis politikk. Tromsø kommune ønsker å være en aktør som ser verdien av globale internasjonale samarbeidspartnere, særlig når det gjelder det Arktiske området. Det har vært lite samhandling på tvers, som øst-vest. Tromsø kommune er ansvarlig for forumet «The Artic Mayors»⁶. Det er et større samarbeid og en plattform, som skal definere felles interesser og temaer, som Arktis må samarbeide om i større grad. I felleskap kan påvirke EUs arktiske politikk. Dermed kan Tromsø kommune bli hørt, og blir representert, i EUs Arktiske politikk. Det diskuteres bærekraft, klimapolitikk, og er den viktigste aktøren når det gjelder utviklingen i Arktis, for kunnskapsgrunnlag og grunnlag for politiske beslutninger. Tromsø kommune har definert mye av det Arktiske miljøet, med å organisere og være pådriver for strukturerte samarbeidsordninger (informant 7).

For at NNEO skal påvirke EUs arktiske politikk i EU, handler det om å fronte en stor stemme. Da trengs det mange aktører og felles samarbeidsskap. I prosessen til EUs arktiske politikk,

⁶ «The Artic Mayors Forum» er dannet som en helt ny politisk innovasjon der man ønsker å organisere ordførere på lokaldemokratiet nivå for hele det Arktiske området (<https://arcticmayors.com>)

var det viktig for NNEO å sende inn innspill fra kontoret, og på vegne av NSPA-nettverket⁷. NNEO sendte utkast til høringsinnspill til alle kommunene og organisasjonene i Nord-Norge, slik at de også kunne sende inn innspill. Alle innspillene som ble sendt inn sammen hadde en kjempestor synlighet. Det ble lagt merke til av EU, og det ble nevnt i politikken at det var tett samarbeid i NSPA nettverket i Nord-Norge. NSPA-nettverket ble viktige aktører inn i det arktiske arbeidet (Informant 1).

For en av eierne, Troms og Finnmark fylkeskommune har det vært viktig å ha NNEO i Brussel, spesielt gjennom EUs arktiske politikk. For fylkeskommunen har det vært politisk vilje over år som lobbyvirksomhet, som fylkeskommunen har sett resultater av. NNEO har drevet med kunnskapsbygging om Arktis i Brussel, og Troms og Finnmark fylkeskommune har sett det igjen i rapporter. Rapporter om Arktis som er vedtatt i parlamentet, kjenner fylkeskommunen igjen formuleringen både de selv og NNEO har spilt inn (informant 3).

NNEO har jobbet med påvirkningsarbeid for EUs arktiske politikk, gjennom kunnskap om Nord-Norge for politikere i parlamentet i EU. Før verden stengte ned i 2020, arrangerte NNEO en studietur for politikere i parlamentet. Det var for å gi et bedre inntrykk av hva Nord-Norge er. En av politikere som var med, hadde ikke mye interesse om Arktis før turen. Etter studieturen ble politikeren med i komiteen til Europaparlamentet, som kommer med innspill om Arktisk politikk. NNEO kunne følge møtene digitalt, og den samme politikeren som var på studietur i Nord-Norge, gjenfortalte de positive tingene som ble sagt på studieturen til Nord-Norge. Politikeren ble en forkjemper for den Arktiske politikken. Politikeren ble en stemme for Arktis i Europakommisjonen, og det er viktig i det store bildet (informant 1).

EØS-avtalen

Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS) er hovedfundamentet i Norges samarbeid med EU. EØS-avtalen sikrer fri bevegelse for varer, kapital og tjenester, personer, og gir norske bedrifter adgang til et marked med over 500 millioner mennesker. Norge har

⁷ Se side 61.

bidratt siden 1994 igjennom EØS-avtalen, for en felles målsetting for å redusere økonomiske og sosiale ulikheter i Europa (regjeringen, Hva er EØS-midlene?)

Nasjonalt politisk nivå legger frem viktigheten mellom samarbeidet i EU og Norden, som er nåværende regjering gjennom Hurdalsplattformen. Regjeringen jobber for å fordype og utvikle, det nordiske samarbeidet på flere felt. Norges viktigste økonomiske og politiske partnere er europeiske og nordiske land. Hurdalsplattformen legger frem at regjeringen vil stå opp for et samarbeidende Europa og tydelige verdier, i en tid hvor nasjonalisme, fremmedfrykt og autoritære krefter er på fremmarsj (regjeringen.no, hurdalsplattformen, s.79).

Hurdalsplattformen legger frem at Norges forhold til Europa skal ligge til grunn for EØS-avtalen. Regjeringen skal jobbe mer for at handlingsrommet i EØS-avtalen, skal tas i bruk med særlig vekt på nasjonal kontroll på områder som jernbane, energi, norsk arbeidsliv, og aktivt fremme norske interesser, innenfor rammene på EØS-avtalen. Gjennom dette vil regjeringen føre en aktiv Europa-politikk, på et bredt felt for å ivareta norske interesser (regjeringen.no, hurdalsplattformen, s.79). Hurdalsplattformen er regjeringsplattformen for Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Senterpartiet har et partipolitisk program, som vil avslutte EØS-avtalen, og dermed kan noen av punktene fra Hurdalsplattformen tolkes som EØS-kritiske. Blant annet så står det at regjeringen vil gjennomføre en utredning, for å vurdere erfaringene fra EØS-samarbeidet de siste 10 årene og utrede erfaringene nærstående land utenfor EU har som alternative avtaler med EU (regjeringen.no, Hurdalsplattformen, s.79).

En grunn for at Norge har brukt så mye penger på påvirkningsarbeid, er fordi Norge er på utsiden av EU. EØS gjør at Norge har tette bånd med EU, og det EU vedtar av lover, påvirker Norge gjennom EØS-avtalen. EØS-avtalen kan utnyttes mer, enn den blir gjort i dag. EØS-avtalen har ett større handlingsrom (informant 1).

Nordland fylkeskommune mener Norge i stor grad blir påvirket av EU. For selv om Norge ikke er et medlemsland, har Norge fortsatt EØS-avtalen, som knytter Norge veldig tett til EU. Når det kommer en ny lov i EU, er Norge er av de flinkeste landene til å iverksette tiltak (informant 2).

Kontakten mellom NNEO, partnere og eiere er avhengig av hva som kommer opp i EU, og om det sees et behov i Brussel. NNEO kan være til hjelp eller bidragsyter, opplyse, sette partnere/eierne inn i det som skjer i EU, for å skape engasjement. Det er liten EU/EØS kompetanse i Norge. Det er også lav EU/EØS bevissthet hos politikerne, som tar beslutninger knyttet til ulike samfunnsutviklede spørsmål, økonomiske dispensasjoner, eierskap i forhold til kommunale foretak, offentlig spørsmål og offentlige innkjøp. Politikere tar beslutninger som går fullstendig på tvers av EØS-avtalen, som gjør at EFTA⁸ kommer inn i bildet, fordi det plutselig er gjort noe ulovlig forhold til EØS-avtalen. I 28 år har Norge hatt EØS-avtalen, men det er nesten ingen kunnskap i skoleverket om hvordan EØS-avtalen er en veldig inngripende og omfattende avtale. Avtalen har sterke rammebetingelser på hva Norge kan gjøre og ikke gjøre, av type bestillinger og økonomiske disposisjoner i Norge. Det kan henge sammen med, hvor «flinke» og kompetente, partnerne og eierne til NNEO er, som bestillere. Hvert kontor i Brussel, ikke bare NNEO, sliter med å få kompetente eiere og partnere, sånn at de kan få gjøre en skikkelig jobb når det gjelder å vurdere. Informanten har selv jobbet i Brussel fra 1991 til 2004, og forteller problemstillingen var likedan da, som den er nå. På 30 år har ikke ting endret seg noe særlig. Det er fordi det er alt for lav kompetanse om hva EØS-avtalen innebærer for Norge og norske- regionale og nasjonale beslutningstakere. Som resulterer i å forsterke, fremme og få frem nord-norske interesser i EU, blir for vage (informant 7).

NNEO har prøvd med flere anledninger å få opp kunnskapen om EØS-avtalen. NNEO har invitert på EØS-kurs, som EØS på 1-2-3 og kort innføring i EØS-avtalen. Foredrag og kurs om EØS-avtalen, eller oppdatere om hva som skjer i EU. Det er likevel lav interesse fra nord-norske aktører, så det er sporadisk og liten oppslutning i forhold til den type initiativ. Det som skjer med EØS-avtalen blir ikke tatt på alvor, fordi mange har en holdning om at EU og EØS, skjer på sidelinjen, men er egentlig i kjernen av det Norge holder på med (informant 7).

Det er en manglende forståelse av betydningen av EU, som har med politikktutviklingen og regelverk-utviklingen i Norge, gjennom EØS-avtalen. Det er en generell mangel på innsyn av

⁸ EFTA er et overvåkningsorgan som kontrollerer at EFTA landene som Norge, Island og Liechtenstein følger og gjennomfører reglene i EØS-avtalen (regjeringen.no. Eftas overvåkningsorgan, ESA).

hva EØS-avtalen betyr for lokaldemokratiet, og det lokale og nasjonale handlingsrommet. Det kan være en lav kompetanse på EU og EØS i ulike politikkkfelt og fagfelt. På lokalt nivå, handler det om kapasitet og ressurser. For eksempel har flere kommuner en jurist som jobber med ulike fagområder som, innkjøpregelverk, statsstøtteregelverk, selskapsrådgivning, barnevernloven osv. Det lager en kompetanse og kapasitetsproblematikk. Det handler om hvordan kommunen kan påvirke EU, som et ikke-medlem av EU på lokalt nivå. Når man ikke er medlem av EU, handler det om politisk påvirkning, som betyr at man må jobbe annerledes enn de andre EU-medlemmene. Et ikke-medlem av EU har ikke noe vei til målet, Norge er ikke med i alle de formelle prosessene som er strukturert i EU. Da må partnere og eierne ha en systeminnsikt, og derfor er samarbeidet med NNEO, som har kompetanse på EU, Brussel og EØS-avtalen viktig (informant 7).

Siden Norge stemte nei i forrige folkeavstemning i EU, har ikke mange aktører hatt mye fokus på å øke kunnskapen eller diskusjonen om EØS-avtalen. Det er heller ikke mange som vet at EØS-avtalen var ment som en midlertidig avtale, for Norge skulle inn i EU. Det var ikke en konsul som sa, at hvis Norge sa nei, kom avtalen til å opphøres. Norge har fått mye igjen for avtalen, som EU ellers ikke ville ha gitt. Storbritannia prøvde under BREXIT å få en lignende EØS-avtale. Det fikk de ikke (informant 1).

Nettverk

NNEO jobber aktivt med bygging av nettverk. Kontoret samarbeider med aktørene, som er på «innsiden» av EU, for eksempel Sverige og Finland. NNEO har et politisk nettverk med Nord-Sverige og Nord-Øst-Finland, gjennom blant annet fylkesstatslederne og tilsvarende. Politisk ledelse er en del av nettverket, som bestemmer om hvordan tematikk som er viktig å fokusere på, og vedtar høringssvar. NNEO jobber med flere av Europakontorene i Brussel, i det daglige og samarbeider med hverandre (informant 1).

Nettverkene er viktig for Salten regionråd. Det er viktig å være oppdatert, og gjennom nettverk diskuteres det. Salten regionråd er invitert inn i et Hydrogen nettverk, som NNEO har bidratt med. Salten regionråd har oppfordret aktørene i Salten til å være med, for det er en

fin måte for aktørene å holde seg oppdatert, og se om det er noen samarbeidspunkter mellom europeiske land (informant 6).

Nord universitet oppfatter NNEO som den beste arena, og det beste virkemiddel for å komme i kontakt med for eksempel Nord-Sverige, Nord-Finland, Grønland. NNEO gir Nord universitet mulighet for nettverk under Nord-Område paraplyen. I nettverkene diskuteres det hva som foregår i EU, i forhold til distriktene i nord, som er spesielt viktig for Nord universitet. Nord universitet er i en region, der det er viktig å ha en kobling til Europa. Universitetet har hatt en begrenset tilgang fram til de siste årene. Universitetet har jobbet målrettet til å koble seg på Europa, og hatt suksess med det. NNEO har vært medspiller, og bidratt til at universitetet har fått flere prosjekter, blitt medlem av universitetsallianse i Europa (informant 5).

Fylkeskommunen Troms og Finnmark, har nettverket til NNEO stor betydning, og bidratt til at fylkeskommunen er en del av nettverk. NNEO har kontakter med embetsfolk i utenrikstjenesten og Europa kommisjonen, som har jobbet med EUs arktiske politikk. NNEO har også hatt nettverk med EUs arktiske ambassadør, som har flere ganger på studietur i Nord-Norge. Ambassadøren har møtt mange av politikerne, næringslivs klynger og universitetssektoren i nord. Det er ett av resultatene av NNEO sitt store nettverk i Brussel (informant 3).

NNEO har en del av sin strategi å samarbeide med, og ha et nettverk med Nord-Sverige og Nord-Øst-Finland. Det fører til at NNEO kan samarbeide med de større aktørene, og er på innsiden av EU, som gjør at kan lykkes bedre. Mange regionskontorer jobber aktivt med nettverk i Brussel, som for eksempel NHO⁹, som samarbeider i ett nettverk som heter «Business Europe», hvor tilsvarende organisasjoner i de andre europeiske landene er med i samme nettverk. Der fronter de saker med stor stemme og synlighet. Det er nødvendig å være mange for å påvirke EU. Det gjelder også for EUs Arktiske politikk, som er et viktig

⁹ NHO står for Næringslivets Hovedorganisasjon. Det er hovedorganisasjonen på arbeidsgiversiden i Norge (snl.no – Næringslivets hovedorganisasjon).

arbeidsområde for NNEO. NNEO sender innspill fra kontoret, sammen med NSPA¹⁰ nettverket for å skape stor synlighet (informant 1).

NNEO legger opp til at delegasjoner fra Nord-Norge får møte relevante partnere i Brussel. Enten med direkte samtaler når det gjelder noe konkret, eller det legges opp til studiebesøk for at Nord-Norge skal bli kjent med det som foregår i Brussel. NNEO har et stort nettverk, og kontakten går direkte inn til Europaparlamentet eller kommisjonen. NNEO skiller seg ut i forhold til andre nettverk og andre regionskontorer. NNEO driver med lobbyvirksomhet inn mot det politiske systemet i EU, de ansatte ved kontoret har skaffet seg nettverk og deretter et adgangskort til Europa parlamentet. Ikke alle regionskontorene har gjort dette i like stor grad. Det har vært en strategi helt fra begynnelsen av, og har fungert og vært positivt for NNEO (informant 2).

MLG kan forklare regionenes måte å bedrive politikk på EU-nivå på. En konsekvens av den europeiske integrasjonen og globalisering generelt, er fremveksten av ekstra kanaler for politisk aktivitet, som nødvendigvis ikke er nasjonale, merkes i Brussel. For å fremme sine interesser er regionale aktører ikke lenger avhengig av nasjonale myndigheter. Det er en kompleks labyrint av uformelle og formelle nettverk som har vokst frem, og subnasjonale myndigheter fra hele Europa har opprettet individuelle kontor i Brussel. Regionskontorene har forskjellige arbeidsoppgaver, blant annet deltakelse i- og opprettelse av nettverk i Brussel (Hooghe & Marks 1996 ; Busch 2015).

Det grønne skiftet

Energi er en av de sakene som er satt på agendaen til EU og Norge. Gjennom EØS-avtalen er Norge med i EUs indre energimarked. Målene for EUs energipolitikk kan være økt bærekraft, forsyningssikkerhet og konkurransevne. Norge har eksport- og produsentinteresser og står for 1/3 av EUs gassimport. EU-landenes kraftproduksjon har tradisjonelt vært olje, gass, kull og atomkraft, mens Norge dominerer i vannkraftproduksjon. Derfor er det nødvendig å ivareta norske interesser på en god måte, da denne situasjonen setter krav til norsk politikk, overfor

¹⁰ Se side: 62

medlemslandene og EU for å utnytte handlingsrommet i EØS-avtalen (regjeringen.no, EØS-Strategi for olje- og energidepartementet).

På lokalt nivå, regionalt nivå, nasjonalt nivå og internasjonalt nivå er fokuset på det grønne skiftet. EU har vedtatt flere lovverk om den grønne omstillingen. NNEO har fulgt utviklingen og har oppdatert Nord-Norge underveis på hva det grønne skiftet betyr for EU og samarbeidet til Nord-Norge. Gjennom dette har det blitt flere prosjektmidler og omstilling for offentlig forvaltning og næringslivet. På nasjonalt nivå har også Norge lagt føringer.

Den nåværende regjeringen gjør rede for internasjonalt klimaarbeid gjennom Hurumplattformen. Klimaendringene påvirker allianser, styrkeforhold og konfliktmønstre. Det går først og hardest utover fattige. For å skape en mer rettferdig verden, må den bygges på lavere klimautslipp, ren energi, bedre forvaltning av sårbar natur og matsikkerhet. Gjennom Parisavtalen, som Norge har skrevet under på sammen med flere land, legger det opp til balansert finansiering av klimatilpasning og utslippskutt. Regjeringen vil bidra til norsk næringsliv for å posisjonere seg best mulig for å utnytte mulighetene det gir, gjennom å påvirke og ta aktivt del i Europas klimaarbeid. Internasjonale muligheter for norsk verdiskapning skapes med klimaomstillingen. Derfor vil regjeringen sørge for at Norge leder an i internasjonalt klimaarbeid, der Norge har fortrinn i utviklingen av fornybar kraft og grønn skipsfart, arbeidet for bærekraftige verdenshav og kartlegging av havbunnen og karbon fangst og -lagring. Det kan bidra til arbeidsplasser og aktivitet (regjeringen.no, hurdalsplattformen, s.79)

NNEO jobber aktivt med det grønne skiftet i Brussel. De følger med de nye regelverkene som kommer fra EU. Kontoret kommer med innspill tidlig i prosessene inn til EU, hvis det fremmer nordnorske interesser.

Etter flere år i en pandemi og den første militære invaderingen i Europa siden andre verdenskrig, der Russland gikk inn i Ukraina, har det utviklet seg en energikrise i Europa. NNEO har satt energi på agendaen og diskutert internt i Brussel, og med eiere og partnere i Nord-Norge. Det har vært fokus på EUs energipolitikk, og sett på mulighetene for å utnytte energisparing og energiresursene i Nord. NNEO har sett på mulighetene og gitt flere

handlingsrom for Nord-Norge når det gjelder den grønne sektoren i Nord-Norge. Det kan skapes satsninger og innovasjon, som kan produsere enorme mengder ren energi i nord. Viktige varer for EU gjennom grønn produksjon av eksportvarer er blant annet stål, sjømat og aluminium (Northnorway.org, eier- og partnersamling på Nord-Norges Europakontor i Brussel).

En del av strategien for NNEO er prioriteringen av å bidra til at Nord-Norge har en rolle i det grønne skiftet. Det grønne skiftet går inn i alle de andre arbeidsområdene til kontoret. Alt handler om det grønne skiftet og bærekraft for NNEO. Interessen kom først fra EU, og siden har NNEO snakket om det grønne skiftet for Nord-Norge. Det er viktig for NNEO at Nord-Norge skjønner disse koblingene, for det som skjer i EU, er ikke uavhengig av det som skjer i Nord-Norge, og omvendt. EU innførte «European green deal»¹¹, og etter det måtte NNEO endre måten de jobber. Fordi da var ikke lengre klima og miljø et separat arbeidsområde, eller noe en person jobbet med alene. Det grønne skiftet ble noe som alle på kontoret måtte involvere i arbeidet sitt (informant 1).

For Troms og Finnmark fylkeskommune er det viktig at NNEO melder hjem om det grønne skiftet. For eksempel det som skjer innenfor klimapakken «Fit for 55», og NNEO forteller hva fylkeskommunen må være oppmerksom på og hvordan det påvirker dem direkte (informant 3).

Nordland fylkeskommune må være opptatt av den aktuelle situasjonen og følge med på hva slags tema som er på dagsorden. Det innebærer både EUs nye arktiske politikk og de nye lovene som er kommet knyttet til det grønne skiftet, som for eksempel EUs «Fit for 55». Det har vært mye i fokus, og det kan komme nye initiativer fra EU systemet fremover, som vil være viktig å følge med på for fylkeskommunen (informant 2).

¹¹ «European Green Deal» ble lagt fram av EU-kommisjonen i 2019. Det er en strategi for å sikre et konkurransedyktig og bærekraftig Europa for en grønn vekst (miljødirektoratet.no, Om Europas grønne giv).

Det er viktig å være i front og transformere i en mer grønn og bærekraftig retning. Engasjementet fra Tromsø kommune har vært å delta på «mission» eller oppdrag fordi klimaendringene og bærekrafts målene er per definisjon globale utfordringer. EU har den mest ambisiøse rollen innenfor det grønne skiftet. Det er flere støtteordninger EU har innenfor området, og Tromsø kommune deltar i konseptene og støtteordningene som EU representerer, og det gir fordeler. Selv om klimaendringene er et internasjonalt problem, så må det også skje endringer lokalt (informant 7).

Tromsø kommune på administrativt nivå besluttet for et par år siden at kommunen skulle søke om å bli en av de 100 klimanøytrale byene. Noen måneder etter beslutningen ble det politisk vedtatt. Tromsø kommune ble en av de første byene i Norge, som fikk en politisk formell beslutning om å delta. Det ble viktig for kommunen å få NNEO med på laget i prosessen. NNEO ble en regelmessig samtalepartner og støttespiller for Tromsø kommune hele veien. NNEO organiserte det første møtet med noen som har viktige roller i Europakommisjonen for å presentere Tromsø kommune og fortelle om deres «mission» (informant 7). I april fikk Tromsø kommune avslag på søknaden om å være en av 100 klimanøytrale byer. Men Europakommisjonen annonserte at mer enn 100 regioner og byer har signert «Mission Charter»¹², som Tromsø kommune er en del av. Det vil si at Tromsø kommune og de andre byene kan søke på en pott på 370 millioner euro for å bidra til å nå målene (northnorway.org. FOU-brev). Tromsø kommune sine særegne interesser, er å drive og gjennomføre og lykkes med klimanøytrale og klimatilpasning, men ønsker ikke å gjøre det alene. Med denne «Mission Charter» ønsker kommunen å skape regionale nettverk for å jobbe sammen om disse målene. Tromsø kommune har fått oppdraget, men ser på det som viktig å mobilisere menneskene og kompetansen landsdelen har, for å klare å jobbe sammen om målene. Internasjonale målsetninger om klimamål er nødvendig for klimatilpasningen (informant 7).

Siden «European green deal» ble lansert, har tempoet til EU gått raskere. Det har også tempoet til NNEO. Lover og regler har blitt endret, og kommet med overordnet mål. For eksempel mål for klima som skal være endret innen 2050. Det første halve året ble det jobbet

¹² «Mission chart» er over 100 regioner og byer som har signet en avtale om å støtte og nå målene i «European Green deal» og «EU climate Adaption Strategy» (climate.ec.europa.eu – More signatories join the EU mission for Adaptation to climate change).

med 50 forskjellige strategier. Det siste som kom fra EU er «fit for 55»¹³, som er et lovverk. Det kan ses på som en tsunami av dokumenter. Det er mye for NNEO å følge med på og det er mye som skjer. Det er høyt tempo og mye engasjement fra NNEO i det grønne skiftet (informant 1)

En av måtene NNEO jobber på, er å se hva som er viktig i Nord-Norge og hvordan de kan bruke handlingsrommet i EU. Det handler om å fremheve Nord-Norge med fordelene de har. Nord-Norge har stor tilgang på fornybar energi, og kan gjøre at Nord-Norge kan få en ledelse innenfor det grønne skiftet. Det er energikrise i Europa, og gjennom besøksgrupper oppdaterer NNEO, aktørene som kommer fra Nord-Norge om status på hva som skjer på energifeltet i EU. Det orienteres om realitetene og hvordan tilstanden er utenfor Norge. Mennesker i EU risikerer å miste hjemmene sine, de klarer ikke kan betale regningene sine, fordi gassprisene er høye. NNEO orienterer Nord-Norge om realitetene som utspiller seg i Europa, og et viktig budskap er å besøke Brussel og se hva det handler om. Norge er ikke alene om energikrisen, og med å møte aktører som er til stede i Brussel, kan aktørene komme direkte med sine meninger og bekymringer, som kan løse mye av utfordringene for begge sidene med å heve kunnskapsnivået om energi (informant 1).

Differensiert arbeidsgiveravgift

Arbeidsgiveravgiften er en avgift som arbeidsgiver må betale til staten på lønnskostnader. Ordningen skal styrke de regionale arbeidsmarkedene, så forskjellen på arbeidsgiveravgiften varierer ut ifra hvor bedriften er lokalisert. Den differensierte arbeidsgiveravgiften har som mål å styrke arbeidsmarkedet i områder og landsdeler hvor det er særskilte områder. Det skal sikre at de naturgitte og de menneskelige ressursene overalt i Norge kommer til nytte. Ordningen kompenserer næringslivet for ulempene av store avstander og spredt bosetning. Denne ordningen har EFTAs overvåkningsprogram godkjent for perioden 2022-2027 (regjeringen.no. differensiert arbeidsgjevaravgift).

Nordland fylkeskommune mener den differensierte arbeidsgiveravgiften er det mest konkrete eksempelet på det som er oppnådd og fått gjennomslag på gjennom NNEO. Det kommer hele

¹³ «Fit for 55» er en klimapakke, som skal gjøre at EU når målet om å redusere utslipp av klimagasser med 55 % fra 1990 til 2030 (regjeringen.no – Eus klimapakke Klar for 55 (fit for 55)).

næringslivet til gode. Bedrifter i Nord-Norge slipper å betale like mye arbeidsgiveravgift som bedrifter i Sør-Norge gjør. Den differensierte arbeidsgiveravgiften er avhengig av godkjenning i EU systemet, og det har NNEO oppnådd (informant 2).

For Salten regionråd har den differensierte arbeidsgiveravgift også vært viktig for samarbeidet med NNEO. Det er et viktig distriktpolitisk virkemiddel, for at det kan være næringsliv i Nord. Partnere og eiere av NNEO jobber for samme mål, som ønsker den differensierte arbeidsgiveravgiften så lav som mulig i Nord. Næringslivet har noen ulemper, som konkurransemessige er ulemper i forhold til avstander. Det bor mindre folk i Nord og den differensierte arbeidsgiveravgiften er viktig for distriktene (informant 6).

EU hadde lyst å endre sitt statsstøtteregulverk. Det regelverket påvirker om Norge har lov til å ha regional differens i arbeid avgiften, som gjør at arbeidsgivere på mindre plasser betaler mindre arbeideravgift, og dermed får bedriftene mer kapital til overs og kan ansette flere. Det gir økt sysselsetting. Nord-Sverige og Nord-Finland som har mer spredte områder, får mer støtte fra EU sitt regionale fond. Det har ikke Norge tilgang til, fordi vi ikke er medlem av EU. Fordi Nord-Norge har differensierte arbeidsgiveravgiften, så bidrar det til å utbalansere forskjellen. Nord-Norge har mulighet til å ansette og sysselsette folk, men dette ville EU endre. Ikke alle tenker nødvendigvis på hvordan et slikt lovverk påvirker en liten kommune i Nord. Tilstedeværelsen er viktig i Brussel, som bidrar NNEO til å fortære å fange opp endringene, og å kunne forberede seg (informant 1).

Regional representasjon

Regional representasjon i Brussel har vært praksis siden 1905, og Norge har benyttet seg av slik offentlig representasjon i utlandet. I senere tid har en kunnet snakke om desentralisering av makten fra nasjonalt til regionalt nivå. Det er på grunn av implementering og effektivisering av sektorpolitikk i forvaltningsnivåene for nasjonale myndigheter, som er utfordringer globalisering har gitt samfunnet. Maktskiftet fra nasjonalt til regionalt nivå har åpnet et handlingsrom for regionene. Regionene har implementert politikken slik det passer

dem, innenfor statlige gitte rammer. En forutsetning for at regional myndighet inngår i EUs MLG er lokal autonomi (Svarteng 2012 ; Busch 2015, s.35)

Forvaltningsnettverk kutter på tvers av etablerte institusjoner og styringsnivå, som er ført av behovene av internasjonale byråkratier. Nettverk dannes rundt kommisjonen, som er formalisert gjennom å opprette for eksempel de norske regionskontorene. Behovet for interregionalt samarbeid som i liten grad er basert på historiske og etablerte partnerskap, er uttrykt av opprettelsen av regionskontorene i Brussel (Grindheim & Trondal 2007 ; Busch 2015, s.35)

De regionale kontorene som er representert i Brussel gis mulighet til å fremheve potensialet og særegenheten ved sin region gjennom representasjon og nettverksbygging. Opprettelsen av kontorene gir en bedre forståelse av EUs politikktutforming for de regionene som er representert. Avstanden mellom der politikktutforming finner sted og beslutningstakere oppfattes ofte som stor. Derfor er et regionalt representasjonskontor der politikktutforming finner sted, en brobygger mellom EU og det lokale. Et virkemiddel for økt innflytelse og nærhet til EUs beslutningsprosess er dermed regionskontorene, og kan brukes som regional mobilisering (Svarteng 2012 ; Busch 2015, s.36).

MLG og MLA har blitt et naturlig valg for å forsøke å forstå hvorfor regioner agerer som de gjør i EU-systemet. MLG og MLA forutsetter at aktører opererer både vertikalt, sektorielt, horisontalt og myndighet tillagt både lokalt, regionalt, nasjonalt og overnasjonalt, med arbeidsoppgaver og kompetanse. MLG og MLA representerer en teoretisk forklaring på drivkreftene bak regionenes europeiske orientering, og har en god forklaringskraft på de norske regionskontorenes arbeid i Brussel. Regionale aktører er nødt til å forholde seg til alle nivåene i arbeidet, også de norske regionene som har føringer fra både regionalt, nasjonalt og overnasjonalt nivå (Hooghe & Marks, 2004).

En politisk aktør er en gruppe mennesker eller en organisasjon som har en politisk interesse, og som jobber med å fremme et politiske vedtak for å sikre sine egne interesser. Tidligere studier på Europakontor tyder på at de fleste av kontorene ikke oppfører seg som en politisk

aktør hjemme i regionen eller i Brussel (Svarteng 2012 ; Busch 2015) Det er derfor en kan trekke frem MLA teorien som krever å skille rollene i flernivåstyring til administrasjon og myndighet. Administrasjonen og ansatte i regionale kontorer er underlagt juridisk lov og politisk kontroll. Personer som jobber i administrasjonen er ansatt av offentlige myndigheter, og de er beslutningstakere i programmer fra politisk nivå. Administrasjonen balanserer private og offentlige interesser, og forholdet mellom særskilte interesser og transnasjonale interesser på det nivået gjennom politiske sektorer og interesser til staten (Benz, s.4). De norske regionskontorene har som hovedoppgave å fremme regionens interesser inn mot aktører i EU-systemet, men de har ingen formell myndighet fra regionene de representerer. Norske regionskontorer fronter ikke en politisk agenda, men heller legger større vekt på informasjonsformidling og nettverksbygging. Hvorvidt politiske arbeid og informasjonsformidling kan være to sider av samme sak kan diskuteres. Regionskontorene sine eksistensgrunnlag baseres på at kontoret bidrar til å skape økonomisk regional utvikling, og skal representere hele regionen (Svarteng 2012 ; Busch, s.36).

Det skiller seg i to ulike former hvordan regionskontorene samhandler med EU-institusjonene, flere sammen eller på egenhånd: Gjennom prosjektformidling som skal hente prosjektmidler og prosjekter for å skape regional utvikling hjem til regionen, eller gjennom lobbying. EU-programmene legger opp til regional vekst på tvers av grensen med at regioner skal kunne ta initiativ til å samarbeide med hverandre. Globalisering har avdekket et behov for erfaringsutveksling mellom land og større samhandling. De fleste norske kontorene jobber hovedsakelig med prosjekt- og informasjonsformidling, men Nord-Norges Europa kontor skiller seg ut med å bedrive lobbying (Busch, s.37)

Eierskap og styret legger opp føringer for regionskontoret, og som rasjonelle aktører sørger de for å produsere positive resultater mot det de blir målt ut fra. Kontoret fungerer som en slags regional linse som innhenter informasjon som er til fordel for regionen, og velger selektivt ut hvilken informasjon som formidles hjemover. Det kan også gi fordeler som setter kontoret i et godt lys og for egne interesser. Regionskontoret har innflytelse for hvilken informasjon som kommer tilbake til regionen. Det er taktisk informasjonsformidling, og annen informasjon som blir brukt kan stå i fare for å bli nedprioritert, mens noe kan gi positivt utslag på feltene kontorene blir målt på igjennom selektiv informasjon (Busch, s.36).

Kapittel 4: NNEO, partnere og eiere

Jeg ønsker å se på de ulike samarbeidsverktøyene mellom NNEO og Nord-Norge. Første del av kapitlet vil jeg se på hva slags verktøy eiere og partnere bruker, som bestillerbrev og strategiplanen. Andre del vil jeg ta for meg verktøyene NNEO bruker rettet til eiere og partnere, som blant annet eier- og partner-møter, nyhetsbrev, arrangement og nettverk. Igjennom det ser jeg på hvordan NNEO jobber innad i Brussel. Oppgaven angår også andre samarbeidspartnere i Europa, og hva som skiller NNEO fra disse. Til slutt vil jeg se på hvordan samarbeidet oppleves av NNEO, eiere og partnere. Jeg vil påpeke at alle informantene er fra administrativ side. Det gjenspeiler mye av det som går igjen av MLA teorien. Styret som er et politisk nivå, er ikke noen av informantene.

Bestillerbrev

Bestillerbrevet blir hvert år vedtatt av styret, og styrer NNEO sin årlige aktivitet.

Bestillerbrevet forteller om ambisjoner og mål som kontoret skal jobbe mot for målene i strategien. Tiltakene er knyttet til 3 overordnede mål fra Strategiplanen 2021-2024, som er å

1. Fremme Nord-Norges interesser
2. Utnytte mulighetene i Norges avtaler med EU.
3. Bidra til at landsdelen tar del i en bærekraftig utvikling og det grønne skiftet, og synliggjøre at Nord-Norge er en fremtredende region på dette området.

Under disse overordnede målene er det 10 fagområder som NNEO skal følge og rapportere hjemover. De ulike fagområdene er Regional utvikling, næringsutvikling, Arktis-/nordområdepolitikk, industri, transport, FOU, energi, klima og miljø, utdanning, marin sektor (inkl. hav og havforvaltning) og samiske-/urfolksforhold (northnorway.org – bestillerbrev for 2021).

Troms og Finnmark har flere bestillingene, som er viktig for fylkeskommunen. Den ene bestillingen er at NNEO melder hjem til fylket om hva som skjer i EU. Både innenfor det grønne skiftet, men også om det lovendringer i EU, for eksempel om nye krav som kommer for bygg, eller nye krav for transport, for fylket er eiere av fylkesveiene og kollektivtransport. Saker som kan ramme fylket direkte er viktig å få informasjon om. En annen bestilling som er viktig for fylket er at NNEO fremmer innspill til høringer, og særlig knyttet til Europa kommisjonen og Europa parlamentet, der det ses at særskilte Nordnorske interesser må

frontes. En bestilling som har gjentatt seg år etter år er den differensierte arbeidsgiveravgiften. Fylket får oppdateringer på den differensierte arbeidsgiveravgiften. Fylket skal få beskjed om endringer, og kan sende høringer om ordningen er truet. Den tredje bestillingen, er at det er viktig å profilere nord-norske aktører i Brussel. Den fjerde bestillingen er at Europa kontoret skal være en nettverksbygger og koblingsaktør for fylkeskommunen, næringsliv og kommuner i Nord, en koblingsaktør opp mot partnere i Europa. Særlig gjennom prosjektsamarbeid hvor man kan søke støtte fra EU sine ulike virkemiddel-ordninger. En annen bestilling som er viktig for Troms og Finnmark er at NNEO gjennomfører kunnskapsbygging om Arktis i Brussel. For Troms og Finnmark utarbeider de bestillerbrevet sammen med Nordland fylke. Fylkene har ulike interesser, men er relativt enig om bestillingene. Troms og Finnmark fylkeskommune skaper også rom for andre henvendelser gjennom året fra andre fagavdelinger, om det er helt konkrete saker NNEO kan hjelpe dem med (informant 3).

Nordland fylkeskommune samarbeider med Troms fylke for å lage bestillerbrevet. For Nordland fylkeskommune betyr bestillerbrevet hva slags oppgaver fylket forventer av NNEO, og hva slags oppgaver de ønsker NNEO skal jobbe videre med. Det består av 29 bestillingspunkter som skal følges opp fra NNEO sin side. Over disse bestillingspunktene er det viktig for fylkeskommunen at NNEO følger de overordnede målene, som er å fremme Nord-Norges interesser i EU systemet. Kontoret skal sørge for at Nord-Norge kan utnytte mulighetene som finnes i Norge sine avtaler med EU, og kontoret skal bidra til at landsdelen tar del i en bærekraftig utvikling og det grønne skiftet. Det er viktig for fylkeskommunen at kontoret synliggjør Nord-Norge, som framtidig region på området. Bestillerbrevet kan beskrives som en konsekvens av strategiplanen. Det er helt åpent at Nordland fylke og Troms og Finnmark har forskjellige og spesifikke interesser. Nordland har for eksempel bestillinger som gjelder Bodø 2024, og det er kanskje noe Troms og Finnmark har mindre interesser for. (informant 2).

Nord universitet er med på å kommentere på bestillingsbrevet. Overordnet er det viktig for Nord universitet at de selv kan bidra med områder, som de har kompetanse på. Det er å bygge Nordområdene videre, og samfunnsutvikling. Universitetets rolle er kunnskapsforvaltning, og er viktig å bidra gjennom bestillingsbrevet. Det er ikke alle områdene i bestillingsbrevet universitet oppfatter som like viktig. Universitetet oppfatter viktige arbeidsområder, som å bruke EU og NNEO, til å løfte universitetet inn på den internasjonale arenaen i Europa.

Universitetet bruker NNEO til det som det er, og universitet tilpasser seg etter det, og det er viktig for dem gjennom bestillerbrevet. Det at andre partnere og eierne har andre synspunkt og bestillinger, mener universitet er helt greit (informant 5).

Salten regionråd har bestilt på sine fagområder i bestillerbrevet. For dem er det flere ting som er viktig, men spesielt områder som har særlig betydning for kommunal sektor, og ber om å få oppdatering på området, når det skjer endringer i EU. Bestillingene for Salten regionråd er fokuset på Bodø som kulturhovedstad, og den grønne omstillingen, som «EUs green deal». De har også bestillinger oppdateringer, og gir selv tilbakemelding til kontoret om det skal være noe. De opplever at NNEO er flinke til å følge bestillingene, de blir orientert og får nyhetsbrev på områder som er viktige for dem (informant 6).

I bestillerbrevet framover vil Tromsø kommune, få hjelp og assistanse til å kunne utnytte de mulighetene EU gir til byer som har «mission» oppdrag. Kommunen ønsker å bruke de mulighetene EU legger til rette for, og ønsker å gå foran i klimanøytrale spor. Tromsø kommune har tilgang på mange ressurser og programmer, som de 100 klima-nøytrale byene har. Kommunen har ikke de samme rammene, som byene som ble valgt ut som klima nøytrale. De har EU-midler å søke på, men det kreves ikke å lage formelle prosesser. Det vil Tromsø kommune likevel gjøre, og det vil være NNEO sin fremste rolle fremover, å bistå Tromsø kommune som partner (informant 7)

Det er viktig at partnere og eiere utnytter samarbeidet med NNEO gjennom bestillerbrevet. Et punkt i bestillingen er at NNEO sender hjem informasjon, om det skal være relevante samarbeid eller prosjekter. Det er likevel ikke satt på agendaen til de ulike fagavdelingene på ulike nivåer, og dermed blir det prioritert hos alle. Partnere og eiere må i større grad bli en mer kompetent bestiller til NNEO. NNEO kan brukes mer aktivt, om det ikke er på agendaen på tvers av nivåene om å bruke NNEO, dess mindre får partnere og eiere ut av partnerskapet av NNEO. Det fordi ikke alle har nok kunnskap og interesse for NNEO, på ulike nivåer. En partner må ha behov, forespørsel og bestillinger klare (informant 7).

NNEO representerer mange forskjellige politiske organer, som har forskjellige politiske meninger. Derfor kan bestillingene blir for vage, for det er mange å ta hensyn i bestillingene. Det er en stor region. For eksempel om det bare hadde vært en aktør, så hadde bestillingene vært tydeligere. Men det en aktør bestiller, er ikke sikkert like relevant for de andre partnere.

Sånn vil det alltid være, og så er det opp til NNEO å finne en balanse i at alle regionene blir representert. Det er for eksempel viktig at Nordland har mye aktivitet angående ny batterifabrikk, Bodø 2024, mens Finnmark er i en helt annen situasjon. Derfor er det ekstra viktig å få fram de prosjektene som lykkes der, for eksempel Berlevåg kommune (informant 1).

En konsekvens av den fireårige strategi planen, er det et årlig bestillerbrev. Bestillerbrevet er det NNEO sine eiere og partnere, gjennom styremøte, som bestiller og bestemmer hva NNEO skal særskilt fokusere på. Det NNEO gjør da er å sortere bestillingene til de ansatte på kontoret, for alle har ulike fagområder innad på kontoret i Brussel. Bestillingene kan gå direkte på fagfelt, som utgjør 10 fagfelt til sammen. Bestillingene følges ulikt i mindre og større grad, for eksempel innenfor kultur. Innenfor den bestillingen jobbet kontoret mye i forbindelse med Bodø sin søknad, som Europeisk kulturhovedstad. Når søknaden ble innviklet ble det naturlig å jobbe mindre på det og mer på noe annet. Slik det fungerer i praksis, er at en ansatt på kontoret jobber med sitt fagområde, for eksempel å følge opp forskning, utvikling og energi, og følger da opp bestillingene til de to nordnorske universitetene, som er partner. En annen ansatt følger opp sitt fagområde som jobber med transport og industri. De ansatte får de ulike fagområdene ut ifra faglig bakgrunn, tidligere erfaring og interesser (informant 1).

En utfordring kan være å få bestillinger, som for eksempel å følge opp utdanning, for det er en viktig tematikk. Men ofte har universitetene og fylkeskommunen kompetanse utdanning på selv. Det er en utfordring å vise hvordan man kunne følge opp det fagområdet, og vise at den bestillingen er levert. Det gjelder også andre områder som er på bestillingene, for eksempel Arktis politikk i Nord-Norge og nordområde politikk. NNEO følger bestillingene og er aktivt til stede for påvirkningsarbeid, og prøver å sørge for politikken som EU vedtar, kan være til fordel for Nord-Norge. Men det går ikke an å måle hva som gjorde at politikken gikk den ene veien eller ikke. Det er vanskelig å si om det var NNEO sitt møte som gjorde utslag, og om kontoret har lyktes med lobbyvirksomhet, det kan ikke NNEO si. Dermed kan NNEO fortelle til partnere og eiere at kontoret har hatt mange møter, vært synlig og hatt god kontakt med politikere, men kan ikke for sikkert legge frem at utslaget var på grunn av NNEO. For eksempel kan NNEO i 2 år jobbe mye for en sak, og likevel ikke få gjennomslag for det. Det vil alltid være vag måloppnåelse for flere områder for bestillingene. Og til syvende og sist så

er det fordi at Norge er på utsiden av EU (informant 1).

Strategiplan

Strategiplanen 2021-2024 legger frem ulike punkter. Det første er formålet til kontoret, hvor formålet er å profilere og fremme nordnorske miljøer og aktører overfor europeiske instanser, samt øke europakompetanse ved å bidra til regional utvikling. Formålene er også å delta på ulike nettverk og allianser og tilstedeværelse. Strategiplanen legger også frem organisering, hvor det står hva eierne skal sørge for, og hva kontoret skal sørge for i samarbeid med partnere og eiere. Strategiplanen tar for seg bemanning ved kontoret og partnersamarbeid. Det legges frem fagområder, som er nevnt tidligere gjennom bestillingsbrevet. Planen legger frem en visjonær overbygning som blant annet sier at NNEO skal være i front for det grønne og digitale skiftet, og være en konkurransekraftig region.

Strategiplanen legger frem målsettinger, som er 1: Fremme Nord-Norges interesser, 2: Utnytte mulighetene i Norges avtaler med EU, og 3: Bidra til at landsdelen tar del i en bærekraftig utvikling og det grønne skiftet, og synliggjøre at Nord-Norge er en fremtredende region på dette området. Under hver av disse målsettingene ligger en strategi. Til sist tar strategien for seg hvilken arbeidsform NNEO skal ha (northnorway.org – Strategiplanen 2021-2024).

Strategiplanen er de overordnede målene, og konkretiserer ingenting, men det gjør de gjennom bestillingene. Det konkretiserer mer for det daglige arbeidet for NNEO. Som for eksempel bærekraft, synliggjøre de fordelene Nord-Norge har og være synlig på den europeiske arenaen, gjennom for eksempel energi og hydrogen. Det er vanskelig å finne spesifikke prosjekter ut ifra strategiplanen, fordi de går sammen med så mange andre områder. Et område NNEO har satset mer på gjennom strategiplanen er synlighet og kommunikasjon. I starten av 2022 har det blitt vedtatt en informasjonsstrategi, med en handlingsplan om hvordan kontoret skal være synlig både i Brussel og i Nord-Norge. Derfor har kontoret ansatt en kommunikasjonsrådgiver, som spesifikt jobber med kommunikasjon (informant 1).

Nyhetsbrev

For å oppdatere Nordnorske aktører på hva som skjer i EU, er nyhetsbrevene NNEO sender ut utrolig viktig. NNEO har tre ulike kategorier på nyhetsbrevene, som er Nyhetsbrev for forskning og innovasjon (FoU), Nyhetsbrev for fiskeri og havsaker, og Europanytt fra Nord-Norges Europakontor.

Råfisklaget er veldig fornøyd med å få nyhetsbrev for fiskeri og havsaker, også kalt fiskebrev. Nyhetsbrevet handler om hva som skjer i EU med fiskeri og havsaker, og blir sendt en gang i måneden til råfisklaget. Råfisklaget er ikke direkte inngripende med politikktutformingen til EU, men mener derfor det er viktig å være tidlig på banen, når det gjelder saker for fiskerinæringen. Råfisklaget hører om politikkområder som kan bli viktig for næringen, men har ikke selv kapasiteten til å sitte å følge med på hva som skjer i EU. Derfor er nyhetsbrevet fra NNEO noe som gir dem hvilepuls, og råfisklaget er trygge på å få direkte beskjed hvis det er saker som oppfattes ekstra viktig (informant 4).

Nyhetsbrevene er med på å informere alle partnere og eiere, om hva som skjer i EU. Det er med på å oppdatere og øke kunnskapen om EU til nord-norske aktører.

Arrangement

NNEO sørger for at ulike fagfelt er synlig på Brussel arenaen, som gjøres gjennom å arrangere arrangement. Det er også politikere fra Nord-Norge, som er synlige på disse arrangementene og representerer det politiske nivået. Det arrangeres også ulike arrangement i Nord-Norge. For eksempel i desember skal det arrangeres Europadager i Bodø, Tromsø og Vadsø. Det informeres om Norge sitt forhold til EU, de ulike EU-programmene en kan søke på, som Erasmus +, Horisont Europa, Interreg Europa. Det legges opp til en paneldebatt, hvor viktige diskusjoner tas opp. Arrangementene er viktige for å nå en bred målgruppe, og målet er å favne om folkene i Nord-Norge. Det er viktig å være synlig og skape nettverk. Det arrangeres også andre typer arrangement, som er for å treffe en mer konkret målgruppe, som politikere og ansatte i kommune Norge. Som rett og slett er et grunnkurs i EU og EØS, som er med på å bidra til mer kunnskap (informant 1).

Nordland fylkeskommune gjennomfører en rekke arrangement med NNEO. Kontoret bidrar til å legge til rette for nordnorske interesser som kommer på dagsorden i Brussel. For eksempel et arrangement i Brussel som fylkeskommunen skal delta på, som er et stort Arktis

seminar, som er med å skape nettverk for nord-norske aktører (informant 2).

Nettverk

Et satsningsområde som er nevnt tidligere er nettverk. NNEO bidrar til at partnere og eiere kan komme inn i nettverk, som har betydning for prosjektsamarbeid på tvers av landegrenser. Det er også en samarbeidsplattform for NNEO, som er en del av ulike nettverk.

NSPA¹⁴ nettverket: NSPA er ett nettverk for nordlige områder. Det består av et uformelt regionalpolitisk samarbeid mellom 14 regioner i Nord- og Midt Sverige, Nord- og Øst-Finland og Nord-Norge. Det foregår hovedsakelig mellom regionskontorene i Brussel og er politisk forankret i enkelte regioner (tffk.no – Northern Sparsely Populated Areas). Det er NNEO og de to andre regionskontorene (til Nord- og Midt Sverige, Nord- og Øst-Finland), som gjør den daglige jobben i Brussel, og har ofte møter med EU-kommisjonen og byråkratiet i EU. NSPA nettverket arrangerer også ulike arrangement (informant 2).

Troms og Finnmark sitt samarbeid med NSPA nettverk er veldig viktig. Sverige og Finland er EU land, og fylkeskommunen blir tidlig kjent med politiske prosesser i EU gjennom nettverket. Det gir NNEO noen kanaler inn mot EU systemet, som ikke ville ha skjedd uten NSPA nettverket. NSPA har også levert mange høringsinnspill og uttalelser sammen, og er viktig for Nord-Norge (informant 3).

Tidlig varslingsgruppe er et nettverk som alle de norske regionskontorene er representert i gjennom utenriksdepartementets kontaktgruppe. Nettverket sørger for varsling av EU/EØS-saker som har potensiale til å påvirke norske interesser. Hensikten er å involvere de berørte partene tidlig i beslutningsprosessen, slik at man kan komme tidlig med innspill i utformingen av EU/EØS regelverket. Det gir regionskontorene og Norge en mulighet til å arbeide med saker som enda ikke har blitt fremmet som lovforslag, men diskuteres tidlig i prosessen. Det er en god kanal på påvirkning (Syrstad 2014; Busch 2015).

Likevel visste ikke Troms og Finnmark fylkeskommune at tidlig-varsling-gruppe eksisterte, og tviler på at den enda gjør det. Fylkeskommunen blir uansett tidlig varslet om sakene som kommer fra EU, men om kommer fra tidlig-varsling-gruppen, eller at NNEO har et stort nettverk er ikke fylkeskommunen sikker på (informant 3).

¹⁴ NSPA står for Northern Sparsely Populated Areas Network.

Nordland fylkeskommune opplever at NNEO er tidlig ut med å varsle og gi beskjed om saker som er aktuell. Det fungerer bra når det kommer saker på høring, og i fellesskap finner fylkeskommunen og NNEO ut hva slags saker som er viktig å uttale seg om (informant 2).

Et av de viktigste nettverkene er ERRIN¹⁵. Nesten alle de norske regionskontorene er med i dette nettverket. Det bidrar til lobbyvirksomhet for regionale interesser inn mot EUs instrumenter og politikktutvikling. Det er også et nettverk for innhenting av tidlig informasjon om hva som skjer i programutlysningene for Kommisjonen. De ulike regionskontorene har forskjellige interesser, og følger med på forskjellige temaer (Busch 2015).

En viktig årsak er effektivisering av arbeidet, og derfor er disse type nettverkene viktige i Brussel. De aller fleste regionskontorene har små kontorer med relativt små budsjett og få ansatte. For de norske regionskontorene er ERRIN med på at en liten aktør kan gjøre en forskjell, ved å spre kostnadene til kostbart påvirkningsarbeid. Deltakelsen i ERRIN sparer ressurser og tid når det gjelder innsamling av informasjon (Wår Hanssen 2013a ; Busch 2015).

Et karakteristiske trekk ved EUs MLG er at ikke alle regioner deltar i nettverk og aktiviteter i samme grad. Det er ingen konvergens i den politiske rollen til de ulike regionene, kommunene og byene som er representert, og dermed ingen etablerte regler. Det er enorme forskjeller når det gjelder nivå av organisasjoner, politisk påvirkning og finansiering. For eksempel land som Tyskland, Belgia, Spania og Østerrike har regionskontorer, som er sterkt institusjonaliserte og velfinansierte, og dermed mer aktivt på den europeiske arena (Hooghe & Marks, 1996; Busch 2015).

Regions-byggingprosesser gir resultatet til sub-nasjonal mobilisering av det regionale nivået. Innad i denne prosessen jobber det med å styrke eksisterende, og ofte svake regioner, og skape nye regionale og lokale aktører. I bunnen av denne prosessen ligger et fokus på nettverksbygging innad i regionen, og på tvers av landegrenser (Lindh et al. 2009 ; Busch 2015).

¹⁵ ERRIN står for European Regions Research and Innovation Network.

Eier- og partnersamling

NNEO inviterer alle eiere og partnere ned til Brussel for samling. Det er et virkemiddel for å kunne samle partene og diskutere. Samlingene er for å diskutere et bredere og bedre samarbeid. Det blir diskutert blant annet rekruttering av nødvendig arbeidskraft, energisituasjonen i Europa, og NNEO sin strategi i lys av utviklingen i EU. Det er en fin arena for å snakke om satsningsområder, utfordringer for Nord-Norge, å oppdatere hva som skjer i EU. Det skapes nettverk med andre i EU, og i september 2022 fikk partnere og eierne til NNEO, delta på møte med EUs Arktis-ambassadør Clara Ganslandt (Northnorway.org, eier- og partnersamling på Nord-Norges Europakontor i Brussel).

Eierskap

NNEO ledes av et styre som består av politiske fylkesrådsledere i Nordland, og Troms og Finnmark. Det rulleres på den tredje plassen for partnere. For å se på hvordan det fungerer i praksis vil jeg først se hvordan NNEO skiller seg ut fra de andre regionskontorene.

Av alle regionskontorene som er representert fra Norge i Brussel, bemerker NNEO seg, fordi de jobber i mye større grad mer tematiske og spesifikt inn mot avklarte områder og temaer. NNEO får i sterkere grad føringer på sitt mandat fra politikere hjemme, mens de andre kontorene står mer fritt til å velge selv. Alle regionskontorene har samme mål om å øke kunnskapen om EØS-avtalen for offentlige myndigheter, næringsliv i regionen og kunnskapsmiljøer. Fellestrekkene for å tilrettelegge for samarbeid og læring mellom de andre regionene og norske regionene i Europa, og informasjonsarbeid om mulighetene avtalen gir. Kontorene har mange fellestrekk, men det som skiller dem er kontorets strategiske dokumenter i kontorenes mandat. Strategien for de fleste norske kontorene er kommunikasjon med ansatte i eierorganisasjonene, og å synliggjøre EU hjemme i sin region. Regionkontorene har hatt en viktig rolle i å formidle Norges avtaler med EU og kunnskap om hva slags muligheter som ligger der. Det som skiller NNEO fra de andre kontorene i dette arbeidet er lobbyarbeid og politisk påvirkning (Busch, s.31-32)

Nordland fylkeskommune og Troms og Finnmark er eiere av NNEO. Økonomisk er det fylkeskommune som går inn med mest. Det er eierne som har mest påvirkning forhold til bestillinger og strategier, da de er 2/3 av styret (informant 1). Det skilles på det politiske og det administrative i fylket. De som er administrativ på fylket, er politikernes forlengede hånd i den praktiske driften av kontoret. Administrasjonen er med på styremøtene og bistår politikerne og sørger for den daglige oppfølgingen mellom styremøtene. Fylkeskommunen har en formell avtale med de ansatte på NNEO, som er formelt ansatt av fylkeskommunen. Administrasjonen på fylket utfører tjenestene som er nødvendig for å drifte kontoret som for eksempel lønnsutbetaling, reiseregninger, tilsettingssaker og HR spørsmål (informant 2). På den andre siden er det politikere som 2/3 av styret som er politisk valgt som fylkesrådsledere. Styreledervervet har en periode på to år og går på omgang mellom fylkeslederne i de to nordnorske fylkene. Styrets leder er per dags dato Bjørn Inge Mo som er fylkesrådsleder i Troms og Finnmark (northnorway.org, 2021). Styret skal vedta budsjett, godkjenne regnskap, vedta strategiplan, innspille brev i forhold til den årlige aktiviteten (informant 3). Det skrives en samarbeidsavtale mellom NNEO og styret.

Samarbeidsavtalen har 21 paragrafer som omfatter formål, tvister, etiske retningslinjer, oppsigelse, partner- og eiermøter, direktør, sekretariat, ansettelsesforhold, styrets myndighet og listen går videre. Under §7. Europakontorets styre står det: «styret skal ha tre medlemmer. Det skal være et medlem fra hver av fylkeskommunene. Det tredje medlemmet oppnevnes av partnerne. De to administrative kontaktene i fylkeskommunene er bisittere for politikerne i styret, med tale- og forslagsrett» (northnorway.org, 2020)

For Troms og Finnmark har det skjedd en del endringer i løpet av de siste årene. Det har vært en fylkessammenslåing, før 1.1.2020 var Finnmark fylkeskommune og Tromsø fylkeskommune representert med to fylkesrådsledere. Per dags dato har de en person som representerer fylket i styret, men fra 01.01.2024 vil fylket bli oppdelt igjen. Fra den politiske siden for Troms og Finnmark, er det en parlamentarisk styreform. Det vil si for Troms og Finnmark har øverste politiske leder, som er fylkesrådsleder og er administrativt leder i fylkeskommunen. Det planlegges en internasjonal strategi for Troms fylkeskommune når de blir oppdelt igjen. I dag har Troms og Finnmark fylkeskommune to internasjonale kontor som er plassert i Finnmark og Troms. Regionsreformen har krevd mye av administrasjonen i

Troms og Finnmark fylkeskommune. Den har krevd all oppmerksomhet på politisk ledelse, omorganisering og samtaler. Nesten alt fokuset har vært på sammenslåing, og nå er det oppløsningen som Troms og Finnmark skal jobbe med fremover. De utviklingsrelaterte oppgavene har måttet lide mye på grunn av det. Det har igjen tatt fokuset bort fra NNEO og det internasjonale arbeidet. Det særlig fra mange av de ulike fagavdelingene, at internasjonalt samarbeid har drevet bort. Kapasiteten til å prioritere det blir borte (Informant 3).

For å se tilbake på teoriene MLG og MLA, så forteller teoriene at det administrative og det politiske overlapper hverandre på flere nivåer. På regionalt nivå påvirkes det for de, som jobber administrativt med internasjonalt arbeid, når det skjer endringer i det politiske. Styret til NNEO består som sagt av politiske folkevalgte. Det merkes endringer, men for Troms og Finnmark fylkeskommune har det vært mer utskiftning av personer, men ikke så mye endringer i partisammensetningene i fylkesrådet. Det er Arbeiderpartiet som har dominert fylkesrådsledervervet gjennom flere år. For de som sitter administrativt utelukkes det ikke, at hvis det hadde vært andre politiske samarbeidskonstellasjoner i fylkesrådet hadde det vært annerledes. Det har også vært endringer, der administrasjonen merker utskiftningene av de politisk valgte, hvor det går mye på personlig engasjement. Noen politikere har engasjement om internasjonalt samarbeid, andre ikke. Det har stor betydning om politikerne er mer til stede for internasjonalt samarbeid, prioriterer og deltar på møtene og deltar på fylkeskommunen sin internasjonale arena. Samtlige prioriterer det bort. Og det igjen fører til at det er administrativt kontinuerlig i det internasjonale samarbeidet. Hvis det er politiske ledelse som er mer involvert og er mer med på å utforme hva fokuset skal være på, skaper det en ekstra giv for de som sitter administrativt. Administrasjonen blir vant med utskiftninger og de ulike engasjementene fra politisk hold. Flere som jobber med internasjonalt arbeid på daglig basis, har blitt vant med utskiftningene, og vet hva det innebærer. Enkelte år kommer det flere bestillinger fra politisk side, og noen år med et lite aktivt fylkesråd, blir det mindre bestillinger. Det endres likevel ikke noe på arbeidsnivået for det administrative. Det som er forskjellen, er at det blir flere administrative initiativer om internasjonalt samarbeid når det er lite politisk engasjement. Initiativene kommer administrativt, men de må forankres politisk. De årene det er mer engasjement fra politiske hold, kommer initiativene fra fylkesrådet i form av bestillinger (informant 3)

Fra administrativ side i Nordland fylkeskommune har ikke utskiftningen av styret, hatt noen stor grad av forandringer. Det forklares med et stabilt politisk styre med konstellasjoner av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre, Senterpartiet og Kristelig folkeparti. Det har heller ikke vært noen endringer i det internasjonale politiske bildet, og har vært stabilt fram til krigen i Ukraina. Russland har vært en samarbeidspartner frem til krigen. For Nordland vil det bli en ny fylkesrådsleder etter fylkestinget i oktober 2022. Prosessen for et nytt styremedlem til NNEO som kommer inn, er å orientere vedkommende når det gjelder internasjonale saker, og deriblant om NNEO. Det ligger i rollen til fylkesrådslederen at hen skal gå inn i styret, og tidligere har fylkesrådslederen vært aktiv deltaker på seminarer i Brussel. Det forventes også av den nye som velges inn. For å øke kompetansen for fylkesrådsledere i styret, kommer det gjerne delegasjoner fra EU systemet for å besøke Nord-Norge. De blir kjent med nye styremedlemmer, men også for at besøkende fra EU blir mer kjent med Nord-Norge (informant 2).

Fra perspektivet til NNEO er det viktig å få fram forståelsen av at det jobbes på vegne av politiske organer, så de politiske meningene er det som kommer først, og ikke de ansattes meninger. Det er politikerne som har bestemt hva NNEO skal fronte. Skillet der er viktig for NNEO. NNEO sine kontaktpersoner sitter på et administrativt nivå på fylkene sine internasjonale kontor. De som sitter i styret, er valgt på et politisk nivå. Det praktiske forholdet til det politiske nivået, er at de politiske er synlige i Brussel og har taletid og snakker på ulike arrangement både hjemme i Nord og i Brussel. Det som er i forhold til det administrative på fylkene er prosjektplanlegging, fremgang, utviklingen i EU og spredning av informasjon. Det NNEO følger med på er lokalvalgene i fylkene, og de som velges inn som politikere og hvem som er representert. For det nasjonale nivået merkes det også for NNEO hvem som sitter i regjeringen. Mulighetene man kan bruke EØS-avtalen til er stor, men likevel utnyttes det ikke så godt som det kunne. Det er et stort spillerom i EØS-avtalen som ikke blir brukt. Det kan tolkes og oppfattes at det handler om politisk ledelse, og hva man bruker det til. Det har noe å si på hvordan man bruker EØS-avtalen gjennom å utnytte den, tørre å teste grenser i forhandlinger og å få et større spillerom. Det summeres opp, som det kommer an på hva politikerne ønsker. Det som skjer i Norge på det politiske nivået påvirker også hvor mye man prioriterer internasjonalt samarbeid. For NNEO er det uansett lokalvalgene på fylkesnivå som er viktigst. Fylkesrådene har vært i Brussel på studiebesøk,

for det handler om kunnskap, handlingsrommet, og at NNEO har en tett relasjon til EU, og må utnytte mulighetene som finnes (informant 1).

Senterpartiet er et parti som har «Nei til EU og EØS» som sine hjertesaker. På Senterpartiet sitt partiprogram står blant annet at EØS-avtalen svekker rettighetene til norske arbeidstakere, og at mer makt flyttes fra Stortinget til Brussel, som gjør at norske ressurser kontrolleres i større grad av EU (senterpartiet.no, 2021). Derfor er det viktig for NNEO å vise alle politikere, uavhengig av partifarge at NNEO sitt arbeid ikke handler om for eller mot EU. På studietur til Brussel for fylkesrådene, har det også vært medlemmer av Senterpartiet som også så viktigheten, og ser jobben til NNEO og EU/EØS-avtalen som to ulike diskusjoner (informant 1).

For NNEO er eierskapet med fylkene på både administrativt nivå og politisk nivå veldig personavhengig. For hvem som sitter i posisjon og hvem som jobber på kontoret. Per dags dato er det tilfelle at 2 av 3 styremedlemmer er helt nye, og kjenner ikke like godt arbeidet til NNEO. Det er en del av sårbarheten. Hvis det skulle ha blitt gjort en endring, ville det ha vært at både eiere og partnere hadde lik evne til å ta tak i, å gjøre noe aktivt ut ifra de mulighetene som er. Det som ikke fremheves nok, er balansen om hva som bestemmes av hva NNEO skal være opptatt av. For eksempel kan NNEO sitte med et annet perspektiv i Brussel, om hva som er viktig for Brussel. Det er likevel noen andre som legger føringene for arbeidet i NNEO. Det er to nye styremedlemmer som ikke kjenner godt nok til NNEO og arbeidet som blir gjort. Det er utfordrende for NNEO å legge gode føringer, og bestillingene fra styret blir for vage. Det kan forklares med at NNEO representerer forskjellige politiske organer, som har forskjellige politiske meninger, og dermed kan bestillingene bli for vage. NNEO som jobber administrativt, vil det alltid være sånt, og det er opp til kontoret å finne en balanse i det. Det spiller også inn at begge fylkeskommunene har ulike styresett. Troms og Finnmark har en parlamentarisk styreform, og administrasjonen har da en større makt enn hvordan det er for Nordland fylkeskommune. Det er noe som spiller inn for forholdet til NNEO (informant 1).

Partnere

Nordland fylkeskommune samarbeider ikke i stor grad med NNEO sine partnere knyttet til kontoret i Brussel. Nordland fylkeskommune samarbeider en del med Nord universitet og Salten regionråd, men ikke et samarbeid som er knyttet til NNEO (informant 2).

Troms og Finnmark samarbeider heller ikke med partnerne, men det er ønskelig med mer samarbeid med enkelte av partnere. Råfisklaget er ikke en aktuell partner å samarbeide med for fylkeskommunen, for råfisklaget har en annen inngang, for å være partner med NNEO. Det er mer aktuelt for fylkeskommunen og samarbeide med Universitet i Tromsø og Tromsø kommune. En måte å løse det på, er å få en forankret intensjon, som er et samarbeid for partnere og eiere. Fylkeskommunen opplever at NNEO har oppfordret til mer samarbeid med partnere, men det står mer på eiere og partnere. Det handler om lite kapasitet, for å få til et tettere samarbeid (informant 3).

Andre internasjonale samarbeid

Nord universitet er også partner med regionskontoret fra Trøndelag. Nord universitet opplever at begge kontorene jobber på en god måte, og får brukt ressursene fra begge kontorene. Det er likevel noen særtrekk som er interessant. NNEO er partner med to universiteter, Nord universitet og Tromsø universitet, som har fokus på utdanning og utvikling, og er en mer akademisk komponent. Trøndelag regionskontor er mer rettet mot næringsliv og offentlig. NNEO skiller seg også ut som en partner, med at Nord universitet har fått direkte kontakt med folk og skapt en inngang for fagområder i Europa. Så langt har NNEO blitt mer brukt til nettverk, enn det Trøndelags regionskontor har (informant 5).

Salten Regionråd har andre samarbeidspartnere i Europa, enn NNEO. De er medlem av Barentsroad¹⁶ som er en forening mellom kommuner og aktører i Norden. Barentsroad og NNEO har særtrekk som skiller dem. Barentsroad er mer en type nettverksarena, hvor man diskuterer og ser fellespunkter man kan jobbe med. Det er store forskjeller på NNEO og Barentsroad. NNEO er en mer formell samarbeidspartner, med mer jevnlig partnermøter og strategisk agenda (informant 6).

¹⁶ Barentsroad er et internasjonalt samarbeid som stimulerer til økt samarbeid i Barentsregionen (barentsroad.org).

Troms og Finnmark fylkeskommune er med i Europapolitisk forum som ledes av utenriksdepartementet og kommunal- og distrikts departementet. Det er et forum for dialog for Europa politiske spørsmål mellom regjerings apparatet og kommune sektoren, der er det også mulighet for påvirkning. Det er ikke et veldig aktivt forum. Fylkeskommunen er også med i Barentssamarbeidet og Nordkalottsamarbeidet, som er hovedpilarer i det internasjonale engasjementet deres. For internasjonalt arbeid er det delt inn i ulike verktøy og arenaer. Politisk ledelse er representert i Barentsregionsrådet og Nordkalottrådet. Fylkeskommunen har økonomiske verktøy gjennom virkemiddel ordninger, som støtter prosjektsamarbeid internt på Nordkalott og Barentssamarbeidet (informant 3).

4.1 Samarbeidet

Samarbeidet mellom NNEO og eierne og partnere fungerer godt ut ifra funnene fra intervjuene. Det er noen funn som gir en pekepinn på områder som kan bli forbedret, og det er internt på de ulike nivåene og ressursene, fra partnerne sin side. I denne delen av oppgaven vil jeg ta for meg hvordan eiere og partnere opplever samarbeidet.

Råfisklaget

Råfisklaget er en salgsorganisasjon, og informanten er kontaktpersonen for NNEO sitt partnerskap med råfisklaget. Informanten har mange års erfaring som partner. For råfisklaget går det litt i sykluser, for når EU er viktig for fiskenæringen. De opplever NNEO som en god samarbeidspartner og en god kanal som gir informasjon og oppdateringer fra EU. Brexit som er når Storbritannia valgte å forlate EU, var det viktig for råfisklaget å få vite nyheter om nye regelverk. Noe som de selv ikke hadde kapasitet eller kompetanse til. Som eksempel, innenfor hva som skjedde med lovverket forhold til fiskeindustrien til Storbritannia. Mange spørsmål ble stilt, som hvordan de skal løse toll. Fersk fisk har ikke tid til å stå 7 dager i kø. Gjennom NNEO fikk de oppdatert og nøyre informasjon gjennom prosessen. Med den kunnskapen kunne råfisklaget gå inn i diskusjoner med andre norske partnere. Fiskerinæringen er internasjonale, og har forpliktelser for sine fiskere, som er eiere. Det er ikke mange fiskere som har tid til å delta aktivt i store politiske diskusjoner, og da har det vært viktig for råfisklaget å bruke energi og betale for å være partner, for å få informasjon av NNEO og spre det videre til sine fiskere. Råfisklaget er svært fornøyd med sitt partnerskap, og beskriver seg selv som den «snilleste» partneren for NNEO. Råfisklaget er opptatt av jobben som blir gjort av NNEO, og når NNEO blir involvert i politiske situasjoner, debatter, kunnskapsutveking om Arktispolitikk, er det viktig for råfisklaget at NNEO tar med fiskenæringen i disse

arenaene. Råfisklaget sitt styre beslutter å være partner med NNEO, og det har styret gjort i mange år. Det oppfatter informanten som et kvalitetstegn. Råfisklaget merker lite til det politiske nivået, og det kan ha å gjøre med at det er en monoton organisasjon, som er sikret med lov at de skal eksistere. For at Råfisklaget skal kunne utnytte NNEO mer, så må råfisklaget ha mer kunnskap og kompetanse, og da må råfisklaget ha mer ressurser internt. Råfisklaget har ikke aktivt gått inn for å få opp ressursene for den type arbeid. Men for råfisklaget er de fornøyd med at alt går sin gang (informant 4).

Salten regionråd

Salten regionråd er samarbeidsorganet mellom 10 kommuner i Salten. Informanten er kontaktpersonen til NNEO og har lang erfaring med samarbeidet med NNEO. Salten regionråd opplever at samarbeidet med NNEO fungerer bra. Det er viktig å bli oppdatert, følge med på hva som skjer i EU, og gjennom NNEO blir Salten regionråd oppdatert. Det er et fysisk samarbeid, hvor Salten regionråd jevnlig får besøk av direktøren for NNEO. Det samarbeides på alle nivåene, så direktør Nils-Kristian Sørheim Nilsen er rundt omkring i regionen og snakker med kommunene og privat næringsliv sammen med Salten Regionråd. Det går ikke an å måle konkrete resultater av jobben som blir gjort av NNEO. Det er fordi utfordringen er å synliggjøre verdien av NNEO. Det er likevel et viktig og konstruktivt samarbeid for Salten Regionråd (informant 6).

Samarbeidet mellom Salten Regionråd og NNEO har endret seg, som veldig mange andre gjennom Koronapandemien. Det ble flere møter på teams, som det ble for resten av verden. Teams-møter har fungert fint for Salten regionråd, men de fysiske møtene er også viktig. Salten regionråd, som samarbeidsorgan for kommunene, ser at det er forskjell på kommunene for hvor godt de bruker ressursene til NNEO. Det kan ses i sammenheng med at flere kommuner, som ikke bruker NNEO, har små ressurser forhold til antall ansatte. De har store arbeidsmengder, og vil derfor ikke kunne følge opp internasjonalt arbeid like godt (informant 6).

Salten regionråd har et internasjonalt fokus på mye av det de jobber med. Alle ansatte har et internasjonalt perspektiv når de jobber med saker. Når kommunene i Salten møtes igjennom Salten regionråd, med sine øverste politikere og øverste administrasjon kan det være at det diskuteres politiske saker med internasjonalt fokus. Fremover så ønsker Salten regionråd å jobbe videre med NNEO, om Bodø som kulturhovedstad, og ser på NNEO som en viktig aktør inn mot Europa. Salten regionråd bruker kanaler på å fremsnakke og profilere NNEO.

Hvis det er behov så vil de bruke NNEO til å knytte næringsaktører i regionen, som kan søke EU midler eller bruke NNEO til å gi en oppdatering på ulike regelverk. For Salten regionråd er NNEO en viktig samarbeidspartner og de vil fortsette å bruke NNEO til tett og god dialog på flere områder (informant 6).

Nord universitet

Nord universitet sin informant har lang erfaring innenfor utdanning, og har et halvannet år med erfaring som kontaktperson for NNEO. Nord universitet opplever NNEO som en god samarbeidspartner og har gitt universitetet mange goder. Fra Nord universitet er det flere ansatte som har jevnlig dialog med de ansatte på NNEO. NNEO har skaffet Nord universitet taletid i forum, der medlemmer av kommisjonen er til stede. NNEO er en god ressurs for Nord universitet, og opplever at kontoret er på tilbudssiden og er lett å få kontakt med. NNEO oppleves som lyttende og engasjerte, og Nord universitet har en påvirkning. NNEO har hjulpet Nord universitet til å få taletid, og fått kommunisert om hva de synes er viktig. Det gjorde at universitetet kom på dagsorden for mange, og fikk snakket om betydningen av å skape et levende samfunn og karrieremuligheter, kunnskapsbygging og kunnskapsarbeidsplasser i Nord (informant 5).

Nord universitet har hatt en fremgang på å tenke internasjonalt. De siste årene har universitetet jobbet målrettet for å få en status på de internasjonale samarbeidsarenaene. De har fått mer plass, og det gir mer ressurser og krefter for å rette seg mer utover. De strategiske grepene har hjulpet universitetet å få mer fart på organisasjonen, og ser et større behov for Europeisk og internasjonalt samarbeid, enn det var for 5 år siden. Målene 5-10 år frem i tid er at universitet ser mer aktivitet som er europeisk. Som flere samarbeid med andre europeiske land, som er finansiert av EU. En mer levende universitetsallianse, som har mer status enn i dag, som skal fungere som et miljø hvor forskere og studenter kan sirkulere med andre i Europa. Det vil bidra til en større dynamikk i utdanningen og forskningen til universitetet. Det igjen kan bidra til samfunnsutviklingen i Nord (informant 5).

Tromsø kommune

Informanten til Tromsø kommune er kontaktpersonen for NNEO. Informanten har lang erfaring og har jobbet mange år selv i Brussel. Tromsø kommune opplever et godt samarbeid med NNEO. Tromsø kommune har selv et godt utstrakt nettverk i Brussel, og det handler om personlige kontakter og stedskunnskap. Tromsø kommune har gjennom prosjekter jevnlig

kontakt med EU rådet, andre regionskontor, NHO kontoret, LO kontoret og Europa kommisjonen. Selv om Tromsø kommune har et stort nettverk, brukes NNEO som en døråpner for Tromsø kommune i direkte kontakt med miljøer i Brussel. NNEO har gitt kommunen hjelp til prosjekter, som søknader og har en rådgivende funksjon. Særlig inn mot parlamentet har NNEO gitt Tromsø kommune flere kontakter (informant 7)

Det har vært ulike form for samarbeid og kontakt med NNEO. Gjennom det strukturelle og formelle kanaler som partnernøter, strategimøter, eiermøter, hvor partnere kan være med på deler av diskusjoner. Samarbeidet stoppet delvis opp under korona, men er nå tatt opp igjen. Gjennom samarbeidet sender NNEO ut informasjon gjennom nyhetsbrev og møter med virksomheter. Det nytter ikke hvor dyktig NNEO er å fortelle partnere hva som skjer, som for eksempel om at det strammes på statsstøttebudsjettet regelverket for det kan spille inn på differensiering av arbeidsgiveravgiften. Det nytter ikke hvor flink NNEO er å informere, hvis ikke partnere og nedover og bortover i systemet klarer å ta imot informasjonen og behandle den. Hvis kontaktpersonen er veldig EU orientert og skjønner det er viktig, og sender det videre til sin ledergruppe eller en annen ledelse, som for eksempel på politisk plan, og tar initiativ at NNEO blir invitert for å informere. Hvis ikke det blir prioritert av ledelsen er det vanskelig å få en sånn ting på agendaen internt hos partner. NNEO har med flere anledninger tilbydd å komme for foredrag, invitert til viktigheten av EU, og prosjektmidler å søke på. Det er likevel få som kommer på møter, og dermed er det vanskelig å få en struktur som kan følge opp sakene. Så lenge som en ikke prioriterer EU-program-deltakelse i de enkelte avdelingene stopper det opp (informant 7).

Troms og Finnmark fylkeskommune

Troms og Finnmark fylkeskommune er en av eiere til NNEO. Informanten er kontaktpersonen til NNEO og har en bred kompetanse på EU feltet, og har selv jobbet i Brussel. Selv om informanten representerer Troms og Finnmark, er informanten lokalisert i avdelingen til tidligere Troms fylkeskommune. Tidligere Finnmark fylkeskommune har en egen internasjonal avdeling, og har ikke vært representert i oppgaven.

Troms og Finnmark fylkeskommune har et godt samarbeid med NNEO. Først og fremst handler samarbeidet om det NNEO informerer om siste nytt fra Brussel, innenfor felt som angår dem særskilt. Det samarbeides også om konkrete saker, særlig der fylkeskommunen

skal gi politiske innspill til prosesser og høringer i Europa kommisjonen og Europa parlamentet (informant 3).

For Troms og Finnmark har samarbeidet med NNEO blitt påvirket av fylkes sammenslåing og nå en fylkesoppløsning. På grunn av mye av jobben til de ulike fagavdelingene på fylket har måttet fokusere på organiseringen, har det internasjonale fokuset blitt prioritert bort (informant 3).

For Troms og Finnmark fylkeskommune opplever at det er de siste årene NNEO har fått jobbet mer med prosjekter mellom aktører i Troms og Finnmark og partnere i Europa, enn tidligere år. Fylkeskommunen føler også at Nordland fylkeskommune har lykkes mer med prosjektsamarbeid enn Troms og Finnmark. Det kan være en årsak at Nordland fylkeskommune har funnet en måte å utnytte de sterke industrimiljøene, de tradisjonelt har hatt. Det har vært et sterkt industrimiljø over lengre tid i Nordland, som har klart å bygge videre på en del, og kanskje særlig i forhold til omstille seg klimamessig. Likevel poengterer Troms og Finnmark fylkeskommune at de også har et sterkt industrimiljø, og har lyktes i Europeiske samarbeid gjennom NNEO, med for eksempel Berlevåg kommune. Fylkeskommunen har også flere spennende og innovative prosjekter på gang, men der det ikke handler om internasjonale samarbeid (informant 3).

Videre i samarbeidet skal Troms og Finnmark fylkeskommune bli oppdelt, og fra Troms sin side skal de utarbeide en egen internasjonal strategi. For fylkeskommunen vil tiden vise hva som blir viktig for dem igjennom internasjonalt samarbeid, men de vet at EU og Europa vil bli enda mer viktige. Spesielt siden samarbeidet til Russland ikke er eksisterende (informant 3).

Nordland fylkeskommune

Nordland fylkeskommune er en av eierne til NNEO. Informanten er kontaktpersonen til NNEO og har en bred erfaring på internasjonalt arbeid. Nordland fylkeskommune beskriver samarbeidet med NNEO som veldig godt. Samarbeidet er å utvikle strategi dokumenter, og fylkeskommunen har ikke opplevd at det har vært noe uenighet om noe som helst, ikke i styremøter heller. Samarbeidet er også å jobbe etter årsplanen og være oppdatert på aktuelle tema, og de temaene som er mest på dagsorden. Det har naturlig nok vært mindre aktivitet tidligere på grunn av pandemien, men fylkeskommunen ser at arbeidet er i ferd med å ta seg fullstendig opp (informant 2).

Fremover kommer samarbeidet til fylkeskommunen å fortsette som det er i dag, og har ingen andre forslag om hvordan det burde gjøres på en annen måte. Fylkeskommunen opplever NNEO som et kompetent og godt kontor, som gjør en veldig god jobb for Nord-Norge (informant 2).

Jobben i Brussel

Noe av grunnen for at NNEO har vært suksessrik og Nord-Norge har fått igjen for å ha et regionskontor i Brussel, er måten det har blitt jobbet på. Som tidligere nevnt har de skilt seg ut fra de andre regionskontorene med å jobbe strukturert med lobbyvirksomhet. Det er to måter å gjøre det på, det formelle og uformelle. For å bli hørt i det uformelle, så bør man gjerne ha levert på det formelle. EU har i alle sine ledd i en prosess et utkast, for å utvikle politikk, fra de starter en ide til et forslag. Deretter er det åpne høringer. I den runden kan en gi innspill. For eksempel i den norske regjeringen gjør det slik at de har høringsrunde etter politikken er vedtatt, for å se om noen har innspill til EU. Det er for sent, da politikken allerede er vedtatt. NNEO jobber med saker når Europakommisjonen har åpne høringer, med å sende ut høringssvar. Spesielt på store saker som EUs Arktisk politikk, er det sendt inn innspill som er vedtatt av Fylkestinget både i Nordland og Troms og Finnmark, for å gjøre det mer synlig. Det varierer likevel hvordan det jobbes med det formelle for NNEO. Ofte kan saker gå fort i EU og har korte frister, og da må NNEO sende inn innspill på vegne av kontoret og trenger ikke alltid politiske vedtak. Det uformelle kommer etter disse overnevnte formelle innspillene. Det vil si møter. For eksempel det som innebærer de arktiske sakene. NNEO møter med EUs arktiske ambassadører og Europakommisjonen som jobber med Arktisk, og fronter innspillene inn. Det er mange som leverer innspill, og NNEO må sørge for innspillene som er levert, blir mer synlig enn de andre. NNEO får ikke være med i de formelle rommene i EU systemet siden Norge er på utsiden av EU (informant 1).

NNEO er en kjent aktør for EU når det gjelder arktisk politikk, siden kontoret har gjort seg synlig på det området. Når det gjelder andre områder, blir jobben for å drive lobbyvirksomhet litt annerledes. For eksempel høringsinnspill på grønn hydrogen, blir NNEO en aktør av veldig mange. Det er fordi veldig mange som er interessert i det feltet. Måten det jobbes med

er at NNEO, må sondere terrenget på en annen måte, og se finne aktører så NNEO kan samføye meninger. Det er ikke alltid kontoret klarer å lykkes, men det er fortsatt viktig for kontoret at de har gitt det et forsøk. For arktisk politikk har NNEO blitt synlig og en tydelig aktør, for det har de jobbet målrettet for i mange år (informant 1)

For NNEO er det den daglige driften for kontoret som ligger til grunn. Det handler om å synliggjøre Nordnorske prosjekter, og kommunisere ut på sosiale media på ulike plattformer. Det er viktig for kontoret å være synlig på ulike kanaler, der den ene målgruppen er for arenaen i Brussel, og den andre er mer en Nordnorsk rettet arena (informant 1).

4.2 Kunnskap er makt

I lys av teoriene MLG og MLA viser funn at kunnskapen er avhengig om samarbeidet med NNEO, skal fungere på alle nivåene. Fra overnasjonalt nivå, til nasjonalt nivå, til regionalt nivå og til lokalt nivå. Dette er også på tvers av nivåene. Hvis det er en person som sitter på hvert nivå med EU kunnskap, hjelper det ikke å kunne utnytte handlingsrommet til EU/EØS avtalen, om det sitter flere personer på samme nivå, bare på tvers ulike avdelinger som ikke har samme kunnskap til EU. Som nevnt fra tidligere funn, så oppleves det ofte for de med denne kunnskapen at det stopper opp med prosjektsamarbeid på de tvers av nivået, fordi det er ikke er prioritert ha en EU/EØS-avtale eller internasjonalt samarbeid på agenda. NNEO jobber for å spre informasjon, og bruker mye av arbeidet sitt til dette. Likevel er det fortsatt flere nivåer- og på tvers, som ikke har kunnskapen om EØS og EU. Mulighetene kunne ha vært flere om en hadde prioritert dette. I lys av MLG og MLA så overlapper disse teoriene hverandre, noe man kan se i praksis også. Det krever en politisk handling på alle nivåene, hvor europeisk samarbeid kan fastsettes på en agenda, hvor alle de administrative nivåene kan prioritere dette.

Som samfunn fra nasjonalt til regionalt nivå til lokalt forvaltningsnivå, er den en manglende innsikt i EU og EØS. Derfor er ikke de forskjellige nivåene orientert om viktige saker som skjer i EU, som påvirker Norge. Norske aktører og offentlige forvaltningsnivå blir ofte overrasket, når regelverket treffer Norge. Det igjen fører til at mange blir sint på EU, og «Nei til EU» retorikken preger debatten. Det betyr at det er en del motstand for EU politikken i Norge. Det er mye historie og politikk som går tilbake til EU kampen i 1972, som er i dag 50 år siden. Det er 50 år med sterk EU negativisme som er en del av grunnholdningen, og

dermed kan det være at flere ikke helt klarer å ta EU og det som skjer med EØS-avtalen like mye på alvor. Flere tar det som skjer i EU og EØS, som noe på sidelinjen, men så er det noe som er i kjernen av det Norge holder på med. For å kunne lykkes i Brussel må Nord-Norge gå sammen med andre aktører, som tunge nasjonale interesseorganisasjoner eller departement, og kjempe for Nordnorske interesser og jobbe felles med hverandre (informant 7).

Kapittel 5: Konklusjon

Denne masteroppgaven har kartlagt Nord-Norges Europa kontor gjennom perspektivet til eiere og partnere, og diskutert punktene som eierne og partnere mener er viktig som NNEO har jobbet for. Formålet har vært å vise hvordan Nord-Norge blir påvirket av EU sine lover og regler, og dermed vise betydningen av regional representasjon i Brussel. Gjennom funn fra intervjuene er det flere punkt som har visst seg å være viktig for Nord-Norge, som er takket være jobben til NNEO.

NNEO har skilt seg ut fra andre regionskontor i Brussel, blant annet og jobbet strategisk fra begynnelsen av med lobbyvirksomhet. Dette har gitt NNEO flere inngangsdører, inn mot EU kommisjonen og EU parlamentet. EU har en stor påvirkning for politikken i Norge på flere nivåer, og Norge blir påvirket både indirekte og direkte av beslutninger. NNEO har gjennom sitt store nettverk, gjennom blant annet NSPA nettverket fått tilgang på flere saker og bidratt med høringsinnspill tidlig i prosessen.

Min analyse gir grunnlag for å hevde at Nord-Norges Europa kontor er viktig for Nord-Norge gjennom flere punkter som tilstedeværelse, EU-programmer og prosjektsamarbeid med aktører i Europa, strategisk påvirkningsarbeid i EUs arktiske politikk, handlingsrommet i EØS-avtalen, gitt Nord-Norge et større nettverk med andre europeiske aktører, utnyttet handlingsrommet i det grønne skiftet, påvirket den differensierte arbeidsgiveravgiften som har gitt næringslivet i Nord flere fordeler. Dette har NNEO gjort med å ha en regional representasjon i Brussel. Dette svarer problemstillingen.

Mine funn viser også det er vanskelig å måle et konkret resultat som er blitt gjort av NNEO, men det kan fastslå at om Nord-Norge ikke har hatt et kontor i Brussel, ville det ha vært vanskelig for aktører i Nord-Norge å følge med på det som skjer i EU. I funnene kommer det frem at det er vanskelig for aktørene på de forskjellige nivåene i Nord-Norge å kunne følge med og oppdatere seg på det som skjer i Brussel. Det er for tidskrevende, lite kompetanse og lite ressurser for en sånn type arbeid. Siden Norge ikke er med i EU, må NNEO jobbe på en helt annen måte, enn aktører som tilhører et medlemsland. NNEO har fått innpass, for måten de har jobbet med lobbyvirksomhet på. Nord-Norge blitt hørt tidlig i prosesser, hatt en mer aktiv Europa politikk og utnyttet handlingsrommet til EØS-avtalen.

Jeg valgte med denne oppgaven å gå mer i dybden på hvordan partnere og eiere opplever samarbeidet, og hvordan det har fungert for samarbeidet. Dermed kan man også si at metoden har bidratt til å spisse analysen og avgrenset studiets omfang. Samarbeidet har forskjellige verktøy for å kunne drive effektivt arbeid i Brussel. Fra eierne og partnere sin side har det vært bestillerbrev og strategier. Noe som kommer frem som et godt verktøy, men likevel viser funnene at det er noe forbedringspotensialet. NNEO skiller seg ut fra de andre norske regionskontoret med en sterk grad føringer på sitt mandat fra politikere hjemme, mens de andre kontorene står mer fritt til å velge selv. NNEO opplever også selv at dette legger begrensninger, og bestillingene er ofte for vage.

Fra NNEO sin side er det flere verktøy for samarbeid som blant annet nyhetsbrev, arrangement, nettverk og eier- og partnersamling. Det er også jevnlig dialog med kontaktpersonene for eierne og partnere.

Oppgaven har vært begrenset for tid og rom, og dermed ikke hatt mulighet til å utforske alle mulige årsakssammenhenger og mulige aspekter til temaer. En konsekvens av dette er at jeg ikke har fått kontakt med alle jeg skulle til intervjuene. Blant annet intervjuer med det politiske nivået, som er styret til NNEO. Jeg skulle gjerne ha intervjuet flere representanter til det lokale nivået, som kommuner, og den internasjonale avdelingen til tidligere Finnmark fylkeskommune. Jeg prøvde å få kontakt med Universitet i Tromsø, men lyktes ikke. Ideelt sett kunne flere informanter ha gjort analysen mer sterkere.

For å utvikle dette prosjektet videre hadde det vært interessant å sett nærmere på perspektivene fra intervjuene jeg ikke fikk gjort, for å få mer innsikt på det politiske nivået.

Litteraturliste

Arcticmayors.com. Tilgjengelig fra: <https://arcticmayors.com>

Bache og Flinders (2004) Multi-level Governance, Oxford university press

Barentsroad.org – Om oss. Tilgjengelig fra: <https://www.barentsroad.org/>

Benz Arthur (2016) Differentiating multi-level administration, TARN

Bodo2024.no. Om oss. Tilgjengelig fra: <https://www.bodo2024.no/om-bodo2024>

Climate.ec.europa.eu (2022) – More signatories join the EU mission for Adaptation to climate change. Tilgjengelig fra: https://climate.ec.europa.eu/news-your-voice/news/more-signatories-join-eu-mission-adaptation-climate-change-2022-09-29_en

Europalov.no (2017) – EU-strategi for Arktis. Tilgjengelig fra: <https://europalov.no/politikkdokument/eu-strategi-for-arktis/id-9058>

Forskningsrådet.no (2022) – Det er bare å sette seg i førersetet og trøkke på. Tilgjengelig fra: <https://www.forskningsradet.no/horison-europa/suksesshistorier/haeoulus-prosjektet/>

Hovi, J. og Underdal, A (2008) Internasjonalt samarbeid og internasjonalt organisasjon, Universitetsforlaget

Katherine A. Daniell og Adrian Kay (2017) Multi Level Governance

Bok kapittel: Multi-level Governance: An introduction, Australian National University

Miljødirektoratet.no (2021). Om Europas grønne giv. Tilgjengelig fra:

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/internasjonalt/gronn-giv/europas-gronne-giv/>

Northnorway.org (2020) – Samarbeidsavtale Nord-Norges Europakontor – kommunalt oppgavefelleskap. Tilgjengelig fra: https://www.northnorway.org/f/p32/ieb9772cb-cc76-4b76-ac77-c1e50f00d75b/Samarbeidsavtale_NFK-TFFK_NNEO2020.pdf

Northnorway.org (2021) – Bestillerbrev 2021 Nord-Norges Europa kontor (NNEO). Tilgjengelig fra: https://www.northnorway.org/f/p32/i90aa2c4c-695f-4d8d-81f0-2bfddcba4bd0/bestillerbrev2021_nneo.pdf

Northnorway.org (2021) – Strategiplan 2021-2024. Tilgjengelig fra: <https://www.northnorway.org/f/p32/i5db19db9-7e5f-4b0e-96a6-0963ed09beef/nneo-strategi-2021-2024.pdf>

Northnorway.org, (2021) – Eiere og partnere
<https://www.northnorway.org/om-oss/eiere-og-partnere/>

Northnorway.org (2022) – Eier og partnersamling på Nord-Norges Europakontor i Brussel
Tilgjengelig fra: <https://www.northnorway.org/aktuelt-northnorway/eier-og-partnersamling-pa-nord-norges-europakontor-i-brussel.59651.aspx>

Regjeringen.no (2019). Hva er EØS-midlene?. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/tema/europapolitikk/hva-er-eos-midlene/id685567/>

Regjeringen.no.(2021). Eftas overvåkningsorgan, ESA. Tilgjengelig fra:
<https://www.regjeringen.no/no/tema/europapolitikk/eos1/eos-organene/esa/id685043/>

Regjeringen.no (2021) EUs klimapakke Klar for 55 (Fit for 55). Tilgjengelig fra:
<https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/innsiktsartikler-klima-miljo/eus-klimapakke-klar-for-55/id2887217/>

Regjeringen.no (2021) – EØS-strategi for Olje- og energidepartementet
https://www.regjeringen.no/contentassets/5d79790757084e0da08a8543af42f678/eos_strategi_oed.pdf

Regjeringen.no (2021) – Hurdalsplattformen. Tilgjengelig fra:
<https://www.regjeringen.no/contentassets/cb0adb6c6fee428caa81bd5b339501b0/no/pdfs/hurdalsplattformen.pdf>

Regjeringen.no – Norges delegasjon til EU. Tilgjengelig fra:
<https://www.regjeringen.no/no/tema/europapolitikk/norges-delegasjon-til-eu/id2339834/>

Regjeringen.no (2022) – Differensiert arbeidsgjevaravgift. Tilgjengelig fra:
<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/regional--og-distriktpolitikk/differensiert-arbeidsgiveravgift/id2353986/>

Regjeringen.no (2022) – Norske aktører i Brussel. Tilgjengelig fra:
<https://www.regjeringen.no/no/tema/europapolitikk/fakta-115259/norske-aktorer/id692208/>

Salten Regionråd(2020), Saltenstrategier 2020-2024 -

https://salten.no/sites/s/salten.no/files/saltenstrategier_20202024.pdf

Senterpartiet.no (2021) – Nei til EU. Tilgjengelig fra:

<https://www.senterpartiet.no/politikk/hjertesaker/nei-til-eu>

SNL.no (2022). Gisle, J. Næringslivets Hovedorganisasjon. Tilgjengelig fra:

https://snl.no/Næringslivets_Hovedorganisasjon

Thagaard, T (2018), Systematikk og innlevelse, en innføring i kvalitative metoder.

Fagbokforlaget

Tffk.no (2020), Northern Sparsely Populated Areas (NSPA). Tilgjengelig fra:

<https://www.tffk.no/tjenester/internasjonalt/europasamarbeid/northern-sparsely-populated-areas-nspa/>

tffk.no, 2022, Nord-Norges Europakontor,

<https://www.tffk.no/tjenester/internasjonalt/europasamarbeid/nord-norges-europakontor/>

Tjora, A (2010) Kvalitative forskningsmetoder i praksis. Gyldendal

Tiff.no. Troms og Finnmark fylkeskommune. Tilgjengelig fra:

<https://www.tiff.no/info/samarbeidspartnere/troms-og-finnmark-fylkeskommune>

Tromso.kommune.no. Fakta om Tromsø. Tilgjengelig fra: <https://tromso.kommune.no/fakta-om-tromso>

Maja Busch Sevaldsen (2015) Regional representasjon i Brussel – En kvalitativ analyse av Nord-Norges Europakontor (masteroppgave) Tilgjengelig fra: <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/299466/Masteroppgave%20Maja%20Busch%20Sevaldsen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Marks, G (1993). Structural Policy and Multilevel Governance in the EC.

Longman Harlow.

Marks, G og Hooghe, L (2004). Multi-level Governance. Oxford University

nord.no. (2020) Andreas Raspotnik. EUs politikk i Arktis er for snever. Tilgjengelig fra:

<https://www.nord.no/no/om-oss/fakulteter-og-avdelinger/handelshogskolen/senter/nordomradesenteret/nyheter/Sider/EUs-politikk-i-Arktis-er-for-snever.aspx>

northnorway.org (2021) Strategiplan 2021-2024. Tilgjengelig fra:

<https://www.northnorway.org/f/p32/i5db19db9-7e5f-4b0e-96a6-0963ed09beef/mneo-strategi-2021-2024.pdf>

northnorway.org (2022) Om Nord-Norges europakontor - <https://www.northnorway.org/om-oss/om-nord-norges-europakontor/>

northnorway.org (2022) FOU-brev. Tilgjengelig fra:

<https://www.northnorway.org/f/p32/i05fa0997-3501-47a5-ad86-d50a4ce953e4/fou-brev-september-oktober-2022.pdf>

Partnerskapsavtale mellom North Norway European Office og Salten Regionråd (2014) - <https://docplayer.me/2756728-Partnerskapsavtale-mellom-north-norway-european-office-og-salten-regionrad-fra-1-juli-2014-til-1-juli-2015.html>

Peters, B.G og Pierre, J. (2004). Bokkapittel: A Faustian bargain?. Multi-level Governance and Democracy. Bache, I og Flinders, M. Oxford University

Thomas, K,W og Kilmann, R.H (1974) Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument. Consulting Psychologist Press, Inc

Utenriksdepartementet (2012). Utenfor og innenfor – Norges avtaler med EU

Norges offentlige utredning. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/5d3982d042a2472eb1b20639cd8b2341/no/pdfs/nou201220120002000dddpdfs.pdf>

Vedlegg 1: Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet

Nord-Norges Europakontor sitt arbeid knyttet opp mot eierskap og partnere.

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se på hvordan Nord-Norges Europa kontor jobber knyttet opp mot eiere og partnere. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg skal skrive masteroppgave om Nord Norges Europakontor, og deres arbeid knyttet opp mot eierskap og partnere. Nord Norges Europa kontor er under Nordland fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune, og sitt arbeid er for å forsterke og fremme nordnorske interesser i EU. I det daglige jobber de rettet opp mot sin fireårige strategiplan og bestillinger fra eiere og samarbeidspartnere. I masteroppgaven skal jeg rette fokus mot deres ressurser og hva eiere og samarbeidspartnere får igjen for å bruke Nord Norges Europakontor sine ressurser

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Nord universitet. er ansvarlig for prosjektet

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Deltakerne må ha en tilknytning til Nord-Norges Europa kontor, og derfor ønsker jeg å gjøre intervjuet på grunn av erfaring og kompetanse knyttet til jobben.

Hva innebærer det for deg å delta?

Det vil gjennomføres et intervju. Vi kan sammen avtale når intervjuene skal gjennomføres. Jeg vil bruke lydopptak og ta notater underveis i intervjuet, men dette for å få med all viktig informasjon, og er kun for meg.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Navnet og kontaktopplysningen din vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er Desember 2022. Opptak blir slettet når prosjektet avsluttes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Nord universitet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Annelin Seppola ved Nord Universitet

Epost: annelin.seppola@nord.no

Telefon: 47 75 51 74 21

- Vårt personvernombud: personvernombud@nord.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Annelin Seppola

Tora Wårheim Johansen

(Forsker/veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [sett inn tittel], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Intervju guide NNEO

Intervjuguide

Oppvarmingsspørsmål:

1. Hvor lenge har du jobber for NNEO?
2. Beskriv en vanlig arbeidsdag for deg i Brussel?
3. Hva er din faglige bakgrunn?
4. Hvordan var veien din til NNEO?
5. Hva er viktig for deg i jobben, og hva slags områder er ditt arbeidsområde?

Refleksjon:

6. Hvordan jobber dere opp mot Nordland fylkeskommune?
7. Hvordan jobber dere opp mot Troms og Finnmark fylkeskommune?
8. Hvordan forhold har dere til deres partnere?
9. Hvordan jobber dere opp mot kommuner? Tenker da på Salten regionråd som er deres partner og er en organisasjon knyttet opp mot kommuner.
10. Er det noen ganger vanskelig å gjennomføre bestillinger dere får fra eierne? Hvis ja, hvordan og hvordan løser dere det?
11. Hva er viktig for dere i jobben?
12. Opplever dere at det er uoverkommelig å få gjort noe av bestillingene? Hvordan løser dere det?
13. Må dere prioritere bestillingene/oppgaver fra eierne og partnere? Hvis ja, hvordan løser dere det?
14. Hvordan påvirker krigen i Ukraina dere og jobben?
15. Er det blitt forandring i samarbeid og nettverksbygging med Russland? I så fall hvordan?
16. Hvordan ser dere for dere samarbeidet vil bli de neste årene med Russland?
17. Hvordan er veien vært for dere knyttet til eierskap? Er det mye som har måttet bli endret på siden dere startet?
18. Hvordan vil dere beskrive jobben der gjør som ressurs for fylket og partnere?
19. Er det noen områder som dere fokuserer mest på, og saker som er viktig for eiere og partnere?
20. Hvordan jobber dere knyttet til lobbyvirksomhet?

21. Hvilke resultater kan dere vise med lobbyvirksomhet?
22. Hvilke saker jobber dere mest med å påvirke?
23. Hvordan jobber samarbeider dere med andre regionskontor? Og hvilket?
24. Hvordan utvikling har dere hatt over tid? og hvordan erfaring har dere gjort dere?
25. Opplever dere det som en utfordring at Norge ikke er med i EU?
26. Er det mange muligheter for NNEO gjennom EØS-avtalen?
27. Er det noen ulemper for NNEO gjennom EØS-avtalen?

Avslutningsspørsmål:

26. Hvordan blir dere å jobbe framover knyttet til bestilling?
27. Hvis noe skulle ha vært forandret knyttet til eierskap og partnere, hva ville det ha vært?
28. Det er siste spørsmålet: er det noe mer du vil si knyttet til temaet som du føler du ikke har sagt?

Vedlegg 3: Intervjuguide eiere

Oppvarmingsspørsmål

- Hvordan stilling har du i fylket?
- Hva var det som gjorde at du ønsket å jobbe med internasjonalt arbeid?
- Hvordan var veien din til jobben du har i dag?
- Hvordan er en vanlig arbeidsdag dag for deg i fylket?

Refleksjon

- Hvordan fungerer samarbeidet mellom fylket og NNEO?
- Hvordan type bestillinger til NNEO er viktige for dere?
- Hva slags interesser er viktig for fylkeskommunen og som fremmes av NNEO?
- Hvordan jobber fylkeskommunen og NNEO opp mot strategiplanen 2021-2024?
- Hvordan prioriterer dere de ulike arbeidsområdene for NNEO?
- Hva får fylkeskommunen igjen for å bruke NNEO?
- Beskriv hvordan internasjonalt arbeid jobbes med fra politisk side?
- Hvordan områder er viktige for fylket å prioritere gjennom å bruke NNEO, og i så fall hvorfor?
- Har samarbeidet utviklet seg gjennom tid, i så fall hvordan?
- Hvordan jobber dere opp mot NSPA-nettverket?
- Hvordan har dere jobbet mot «tidlig varsling-gruppe»? Hvordan saker har vært viktig og blitt varslet om?
- Både Nordland fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune er eiere, hvordan samarbeider har dere knyttet opp mot internasjonalt arbeid?
- Har begge fylkene mye av samme bestillinger og samme interesser? og hva er det som skiller dere? I så fall hvorfor ulike interesser?
- NNEO har ulike partnere (Saltens regionråd, Nord universitet, Tromsø kommune, Norges råfiskelag, UiT), hvordan samarbeider dere med de ulike partnerne om internasjonalt arbeid?
 - o Varierer det samarbeidet, og hvordan?
 - o Hvem av partnerne samarbeider dere mest med, og hvorfor?

- Har dere noen gode tips til de andre partnere, som har vært litt passive på sidelinjen? Hva burde de tenke på for å få mer ut av samarbeidet?
- Hvordan prosjekter har vært viktig for dere gjennom internasjonalt samarbeid?
- Hvilke koblinger har dere fått til gjennom nettverket i Brussel, og hva kan dere bruke det til?

Avslutningsspørsmål

- Hvordan blir dere å jobbe fremover forhold til samarbeidet til NNEO?
- Hvordan interesser og prioriteringer blir dere å fokusere på fremover knyttet til strategiplanen 2021-2024 og internasjonalt samarbeid?
- Er det noe mer du vil si knyttet til temaet som du føler du ikke har sagt?

Vedlegg 4: Intervjuguide, partnere

Oppvarmingsspørsmål

- Hvordan stilling har du?
- Hvordan var veien til den jobben du har i dag?
- Hvor lenge har du jobbet med arbeid med NNEO?
- o Hvis ny, hva er første inntrykket ditt?
- Hvordan jobber du opp mot internasjonalt arbeid?

Refleksjon

- Hvordan er samarbeidet mellom dere og NNEO?
- Hvorfor valgte dere å bli samarbeidspartner med NNEO?
- Hvor stor innflytelse har deres organisasjon på NNEO?
- Hvordan fronter dere at dere har et partnerskap til NNEO? For eksempel gjennom kommunikasjonskanalen på nettsiden?
 - o Hvis ikke, hvorfor?
- Har dere andre samarbeid med organisasjoner i Brussel?
 - o I såfall, hvordan samarbeid og hvem?
- Hvordan prosjekter/saker kan dere nevne som har betydning for deres organisasjon som NNEO har hjulpet dere med?
 - o Hva var utgangspunktet for dere jobbet med den saken?
 - o Hvor lang tid brukte dere prosessen?
 - o Hvilke personer brukte dere til den saken? – Var det noen innad i organisasjonen som jobbet med den saken?
 - o Hva lærte dere om den prosessen som dere kan gjøre bedre neste gang?
- Hvilke utfordringer syns du er mest viktig å være bevisst til prosesser til NNEO?
- Hvordan vil dere beskrive jobben og samarbeidet til NNEO som en ressurs?
- Hvorfor er internasjonalt arbeid viktig for deres organisasjon?
- Har dere et samarbeid med eierne (Nordland fylkeskommune/Troms og Finnmark fylkeskommune) om internasjonalt arbeid?
 - o I så fall, hvordan type samarbeid?

- Hvilke koblinger og nettverk har dere fått igjennom NNEO?
- o Hvordan jobber dere med nettverket?
- Hvordan har samarbeidet utviklet seg gjennom tid?
- Hvordan opplever dere at internasjonalt arbeid jobbes med fra politisk side?
- o Fra både lokalt, regionalt og nasjonalt nivå?
- o Hvorfor er det viktig for dere?
- Hvordan arbeidsområder er viktig for dere å prioritere gjennom NNEO, i såfall hvorfor?
- På hvilke måter jobber dere på administrative nivået med internasjonalt arbeid?
- o Koblinger politiske og administrativt, samarbeid mellom de ulike nivåene.
Overlapping
- På hvilke måter jobber dere på det politiske nivået med internasjonalt arbeid?
- o Har dere påvirkning på det politiske nivået i Brussel?

Avslutningsspørsmål

- Hvordan blir dere å jobbe fremover med internasjonalt arbeid gjennom NNEO?
- Hvordan interesser og prioriteringer blir dere å fokusere på fremover knyttet til NNEO sin strategiplan 2021-2024 og internasjonalt samarbeid?
- Er det noe mer du vil si knyttet til temaet som du føler du ikke har sagt?